Charakterystyka oświaty polskojęzycznej na terenie Republiki Litewskiej

Prezentacja wyników badań
przeprowadzonych przez
Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego

Kancelaria Senatu
Biuro Polonijne

Spis treści

Wstęp 5
Podział administracyjny obszaru badań 7
Lista szkół z polskim językiem nauczania 9
Mapa rozmieszczenia badanych szkół z polskim językiem nauczania na Litwie 15
Wyniki badań ankietowych z komentarzami 16
Zagadnienia demograficzne 81
Informacje dodatkowe 82
Wnioski 86

WSTĘP

Odrodzony w 1989 roku Senat Rzeczypospolitej Polskiej, nawiązując do tradycji Izby Wyższej Parlamentu z okresu międzywojennego, stał się kontynuatorem zapoczątkowanych wówczas działań na rzecz utrzymywania łączności oraz wspierania Polonii i Polaków za granicą.

Ważnym instrumentem Senatu, pozwalającym realizować zadania dotyczące społeczności polskiej w świecie, są środki budżetowe, których dysponentem od 1990 roku jest Szef Kancelarii Senatu. Środki te przeznaczane są na wykonywanie przez krajowe organizacje pozarządowe zadań zlecanych w zakresie szeroko pojętej opieki nad Polonią i Polakami za granicą. Kwestie polonijne oraz współpraca z polską diasporą stały się ważnym obszarem działań Senatu RP.

Jednym z państw powstałych po rozpadzie ZSSR, w którym Senat Rzeczypospolitej Polskiej odegrał ważną rolę w historycznym procesie odradzania się polskości jest Republika Litewska. Dzięki Senatowi i jego współpracy z sektorem pozarządowym, w ramach zlecanych przez Prezydium Senatu zadań, o charakterze programowym, w środowiskach polskich na Litwie rozwijają się, choć nie bez problemów, oświata i kultura, ożywiły się też bezpośrednie kontakty Polaków z Ojczyzną (w tym szczególnie dzieci i młodzieży z polskich rodzin), ukazuje się wiele tytułów prasowych, działają redakcje programów radiowych i telewizyjnych, udzielana jest pomoc charytatywna i socjalna.

Sfera wspierania przez Senat Polaków na Litwie obejmuje zadania programowe, do których zalicza się m.in.: stypendia naukowe, utrzymanie i wyposażenie szkół polskich i placówek oświatowych, zakup podręczników i pomocy naukowych, pobyty letnie i zimowe o charakterze edukacyjnym (nauka języka, literatury i kultury polskiej), obozy historyczno-językowe, konkursy i olimpiady wiedzy o języku, literaturze i kulturze Polski.

Do ważniejszych aspektów wsparcia, udzielanego przez Senat, należy również finansowanie zadań o charakterze inwestycyjnym. Po raz pierwszy Prezydium Senatu zleciło je w 1993 roku, Stowarzyszeniu „Wspólnota Polska". Wiążą się one z budowami i remontami szkół polskich, domów kultury polskiej oraz siedzib organizacji polskich. Przedmiotem szczególnej troski Senatu RP VII kadencji pozostają zadania inwestycyjne właśnie na Litwie, czego wyrazem była Uchwała nr 155 Prezydium Senatu z dnia 6 sierpnia 2008 roku w sprawie określenia priorytetów finansowania zadań zleconych w zakresie opieki nad Polonią i Polakami za granicą w 2009 roku. Jednym z zawartych w niej priorytetów była kontynuacja programu pomocy szkołom polskim i placówkom oświatowym na Litwie i Łotwie.

Sprawy mniejszości polskiej na Wschodzie, a w szczególności na Litwie, były i pozostają w obszarze priorytetów Prezydium Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, gdyż Litwa jest jedynym krajem należącym do byłego ZSRR, w którym szkolnictwo polskojęzyczne funkcjonowało przez cały okres sowiecki, stąd specyfiką jej dzisiejszego

systemu edukacyjnego jest obecność w przestrzeni publicznej ponad stu szkół polskojęzycznych podlegających Ministerstwu Oświaty i Nauki Litwy.

Żywotności zagadnień dotyczących edukacji młodego pokolenia Polaków w tym kraju dowodzi decyzja podjęta przez Prezydium Senatu na posiedzeniu w dniu 19 listopada 2009 roku o zleceniu organizacji pozarządowej zadania polegającego na sporządzeniu raportu w sprawie stanu oświaty polskojęzycznej na terenie Republiki Litewskiej. Wykonania tego projektu podjęła się Fundacja „Oświata Polska za Granicą", przy której wsparciu polska jednostka akademicka - Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego - przeprowadziła prace badawcze nad kondycją szkół polskojęzycznych oraz badania demograficzne w wybranych jednostkach administracyjnych Litwy. Materiał ma posłużyć zbudowaniu, na najbliższe lata, strategii współpracy Senatu RP ze środowiskami polskiej mniejszości narodowej na Litwie.

Badania terenowe prowadzone były od połowy grudnia 2009 roku do końca lutego 2010 roku w pięciu rejonach Litwy (solecznickim, szyrwinckim, święcianskim, trockim i wileńskim) oraz samym mieście Wilnie, gdzie łącznie funkcjonuje sieć 99 szkół dla młodych Polaków. Zebrane informacje stanowią zbiór odpowiedzi uzyskanych na 31 pytań ankietowych zadanych dyrektorom szkół polskojęzycznych na Litwie. Wszyscy ankietowani podkreślili doniosłą rolę państwa polskiego, jego instytucji oraz polskich organizacji pozarządowych we wspieraniu rozwoju oświaty polskojęzycznej na Litwie.

Choć pracami badawczymi objęto 99 szkół działających w systemie oświaty litewskiej, to dla uzyskania pełnego obrazu szkolnictwa polskiej mniejszości narodowej na Litwie, pozwalającego zracjonalizować funkcjonowanie placówek, autorzy opisu wskazali potrzebę przeprowadzenia badań i analiz obejmujących m.in. zagadnienia organizacyjne, finansowe, kwestie dotyczące podręczników i programów szkolnych oraz stan kadry nauczycielskiej na Litwie. Za konieczną do przeprowadzenia w przyszłości autorzy wymienili również analizę zagadnień demograficznych, co razem z wiedzą, którą dały przeprowadzone już badania, pozwoli Izbie Wyższej Parlamentu całościowo monitorować skalę potrzeb żyjącej tam mniejszości polskiej i precyzyjnie określić charakter współpracy na najbliższe lata.

Ryc. 1. Podział administracyjny obszaru badań

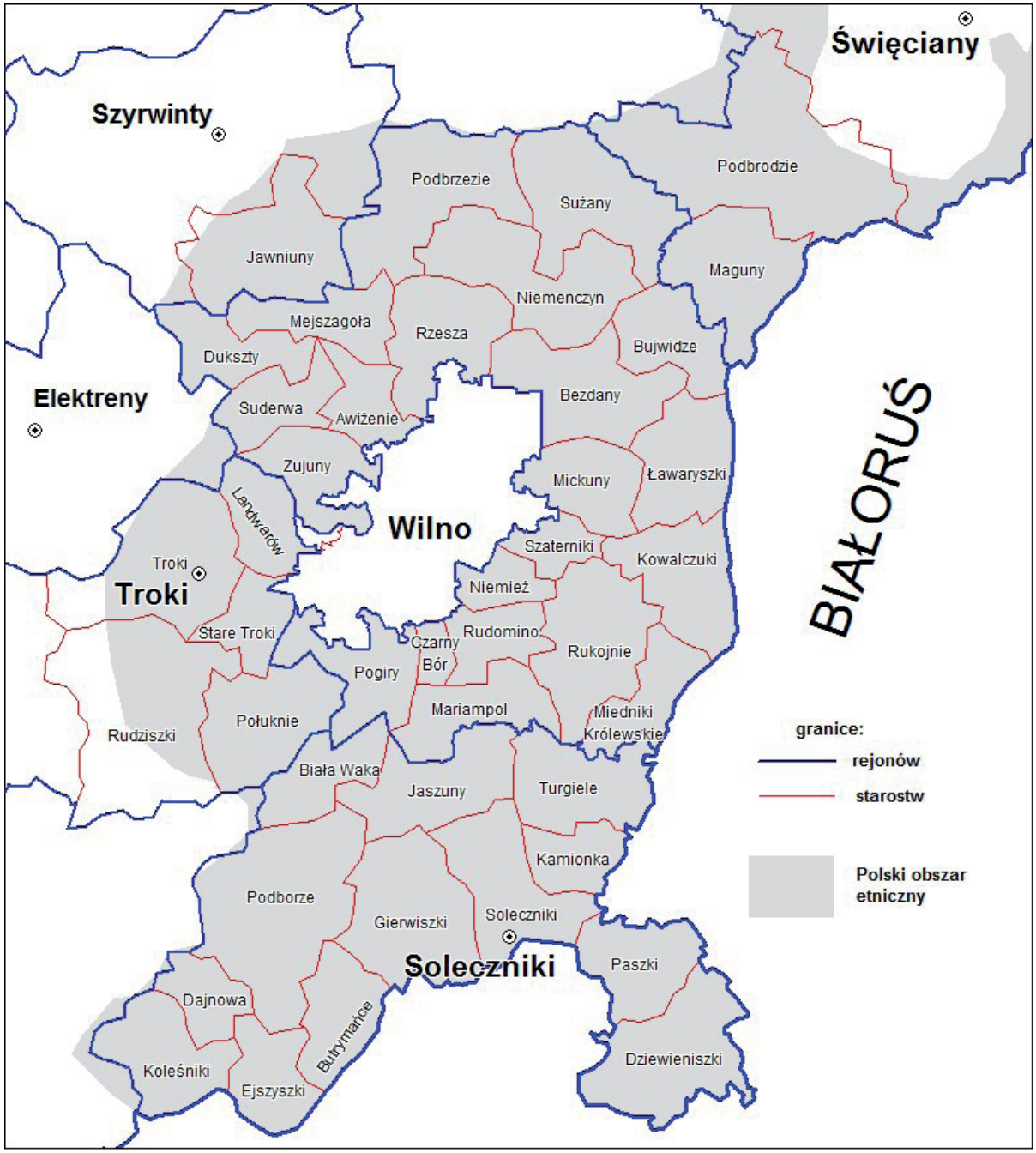

Pytanie 1.

Dane szkoły:

pełna nazwa szkoły			
miejscowość			
ulica i numer			
kod pocztowy			
gmina			
powiat			
starostwo			
status szkoły (zakreślić):	powiatowa	samorządowa	inna……

Tab. 1. Nazwy i adresy szkół z polskim językiem nauczania

Lp.	Nazwa szkoły	Informacje adresowe	Język nauczania	Adres internetowy
Samorząd rejonu trockiego (Trakų rajono savivaldybė)				
1	Szkoła Średnia im. Henryka Sienkiewicza w Landwarowie (Lentvario Henriko Senkevičiaus vidurinė mokykla)	Lauko g.20, 15115 Lentvaris, Traku raj., tel. 37068218905, dyr. Franciszek Żeromski	polski	mokykla2lent@takas.lt
2	Szkoła Średnia w Trokach (Trakų vidurinė mokykla)	Birutės g. 44, 21114 Trakai, tel. 37052855670, dyr. Marian Kuzborski	polski	tvm.trk@delfi.lt
3	Szkoła Średnia w Połukniach (Paluknio vidurinė mokykla)	Paluknio k., 21168 Traku raj., tel. 37052861231, dyr. Agnieszka Sakowicz	polski	mokykla@paluknio.trakai.lm.lt
4	Gimnazjum w Rudziszkach (Rūdiškių vidurinė mokykla)	Traku g.71, Rudiskes, 21171 Traku raj., tel. 37052857225, dyr. Jolanta Martyncewiene	polski i litewski	rudiskiumok@one.lt
5	Szkoła Podstawowa im. Andrzeja Stelmachowskiego w Starych Trokach (Senųjų Trakų Andžejaus Stelmachovskio pagrindinė mokykla)	Traku g. 39, Senieji Trakai, LT-21146 Traku raj., tel. 37052866561, dyr. Romuald Grzybowski	polski	sentrakumok@gmail.com
Samorząd rejonu szyrwinckiego (Širvintų rajono savivaldybė)				
6	Szkoła Podstawowa w Borskunach (Barskūnų pagrindinė mokykla)	Barskūnų k. LT-4116 Širvintų raj.tel. 38734, 35390	polski	barskunai@takas.lt
Samorząd rejonu wileńskiego (Vilniaus rajono savivaldybė)				
7	Gimnazjum im. Konstantego Parczewskiego w Niemenczynie (Nemenčinės Konstanto Parčevskio gimnazija)	A. Mickevičiaus g. 20, Nemenčinė, LT-15170 Vilniaus r. sav., tel. 2371346,	polski i rosyjski	nem1mok@takas.lt
8	Gimnazjum w Pogirach (Pagirių gimnazija).	Šiltnamių g-vė 2,Pagiriai, Vilniaus r., tel. 2605546	polski, rosyjski i litewski	pagiriu.mokykla@takas.lt
9	Gimnazjum im. Ferdynanda Ruszczyca w Rudominie (Rudaminos Ferdinando Ruščico gimnazija).	Gamyklos g.64, Rudamina, LT-13249 Vilniaus r., tel. 2320114	polski	sekretore@erdves.lt
10	Szkoła Średnia w Sużanach (Sužionių vidurinė mokykla).	Vilniaus g. 7, LT-15112 Sužionų k.,Vilniaus raj., tel. (8~5)2505562; faks. (8~5)2505562	polski	vidurine@suzionys.vilniausr.lm.lt
11	Szkoła Średnia w Zujunach (Zujūnų vidurinė mokykla).	Mokyklos g. 1, Zujūnų k., Vilniaus r., tel. 2353-354	polski	zujunu.vm@takas.lt
12	Szkoła Średnia w Rukojniach (Rukainių vidurinė mokykla).	Vaikų g. 5, Rukainių k., Rukainių sen., LT-13177 Vilniaus r., tel. 2352042, fax 2352042	polski	rukainiuvm@centras.lt
13	Szkoła Średnia im. św. Stanisława Kostki w Podbrzeziu (Paberžės šv. Stanislovo Kostkos vidurinė mokykla).	Mokyklos g. 1, Paberžės k., Paberžės sen., LT-14031 Vilniaus r., tel. 2586266, fax 2586266	polski	vidurine@kostkos.vilniausr.lm.it
14	Szkoła Średnia im. św. Rafała Kalinowskiego w Niemieżu (Nemėžio šv. Rapolo Kalinausko gimnazija).	Nemėžis, 13260, V. Sirokomlės g. 2, Vilniaus r., tel. 2355267	polski	nemeziovm@takas.lt
15	Szkoła Średnia w Mickunach (Mickūnų vidurinė mokykla).	Miško g.2b, Mickūnai LT-4047 Vilniaus raj., tel. 2386387	polski	vidurine@mickunai.vilniausr.lm.lt
16	Szkoła Średnia im. św. Kazimierza w Miednikach (Medininkų šv. Kazimiero vidurinė mokykla).	Medaus g. 10, Medininkų k., LT-13019 Vilniaus r., tel. 2597224	polski	medininkumok@erdves.lt

17	Szkoła Średnia im. księdza Józefa Obrembskiego w Mejszagole (Maišiagalos kunigo Juzefo Obrembskio vidurinė mokykla).	Mokyklos g. 22, Maišiagala, LT-14025, Vilniaus r., tel. 2494368	polski	maisiagala_1vm@takas.lt
18	Szkoła Średnia w Ławaryszkach (Lavoriškių vidurinė mokykla).	Vilniaus g. 7, LT-15232, Lavoriškės, Vilniaus r., tel/faks. (8~5) 2494823	polski	lawaryszki@o2.pl
19	Szkoła Średnia im. Stanisława Moniuszki w Kowalczukach (Kalvelių Stanislavo Moniuškos vidurinė mokykla).	Mokyklos g. 8, Kalvelių k., Kalvelių sen., LT-13149 Vilniaus r., tel. 2495166, fax 2495166	polski	moniuskomok@o2.pl
20	Szkoła Średnia w Egliszkach (Egliškių vidurinė mokykla).	Egliškių k., Mickūnų sen., LT-13101 Vilniaus r., tel. 2385295, fax.2385295	polski	egliski@gmail.com
21	Szkoła Średnia im. św. Urszuli Ledóchowskiej w Czarnym Borze (Juodšilių Šv. Uršulės Leduchovskos vidurinė mokykla)	Mokyklos g. Nr. 20, Juodšilių k., Juodšilių sen., LT-14102, Vilniaus r., tel. 2698127,	polski	ursules.vid.mok@erdves.lt
22	Szkoła Średnia w Ciechanowiszkach (Čekoniškių vidurinė mokykla).	Čekoniškių k., Zujūnų sen., LT-14207 Vilniaus r., tel. 2490234	polski	cekoniskes.vm@gmail.com
23	Szkoła Średnia im. Juliusza Słowackiego w Bezdanach (Bezdonių Julijaus Slovackio vidurinė mokykla).	Statybininkų g. 4 LT-15202 Bezdonių mstl., Bezdonių sen., Vilniaus r. sav., tel./fax. (85) 269 6438.	polski	vidurine@slovackio.vilniausr.lt
24	Szkoła Średnia w Bujwidzach (Buivydžių vidurinė mokykla).	Buivydžių 1 k., Buivydžių sen., Vilniaus r. sav., tel./fax. (85) 2558332,	polski	buijvidmok@erdves.lt
25	Szkoła Średnia w Awiżeniach (Avižienių vidurinė mokykla).	Avizieniu, Sudervės g. 8, LT- Vilniaus r., tel. 2403344	polski	avizieniu-mokykla@takas.lt
26	Szkoła Podstawowa w Duksztach (Dūkštų pagrindinė mokykla)	Mokyklos g. 10, Dūkštų k., Vilniaus r., LT-14222, tel./fax 24 94 142	polski	pagrindine@dukstos.vilniausr.lm.lt
27	Szkoła Podstawowa w Soroktatarach (Keturiasdešimt Totorių pagrindinė mokykla).	Keturiasdešimt Totorių k., LT-14120, Vytauto g.31, Vilniaus r. sav., tel./fax 250 52 84	polski	mokykla40@puslapiai.lt
28	Szkoła Podstawowa w Kienie (Kenos pagrindinė mokykla)	Pakenės k., Kalvelių sen., LT-13145 Vilniaus r., tel. 2535237	polski	kenosmok@gmail.com
29	Szkoła Podstawowa w Korwiu (Karvio pagrindinė mokykla)	Giedraičio g. 22, Karvio k., Maišiagalos sen., LT-14244 Vilniaus r. sav., tel. 2549237, fax 2549237	polski	karvis@erdves.lt
30	Szkoła Podstawowa w Kiwiszkach (Kyviškių pagrindinė mokykla)	Mokyklos g. 5, Dobromislės k., Šatrininkų sen., Vilniaus r. sav., tel. 2494010	polski	pagrindine@kyviskes.vilniausr.lm.lt
31	Szkoła Podstawowa w Mościszkach (Mostiškių pagrindinė mokykla)	Mokyklos g.36, Mostiškių km., LT-15029 Vilniaus r., tel./fax 2592102.	polski	v.klimasevski@erdves.lt
32	Szkoła Podstawowa w Pikieliszkach (Pikeliškių pagrindinė mokykla)	Pikeliškių k., Riešės sen., Vilniaus r. sav., tel. 2536290	polski	brak adresu internetowego.
33	Szkoła Podstawowa w Płocieniszkach (Platiniškių pagrindinė mokykla)	Kriaučiūnų g. 61, 14167 Vilnius, tel./fax 2353387	polski	plocieniszki-sekretariat@erdves.lt, plocieniszki-dyrektor@erdves.lt
34	Szkoła Podstawowa im. Mariana Zdziechowskiego w Suderwie (Sudervės Mariano Zdziechovskio pagrindinė mokykla)	M.Zdziechovskio g.1, Sudervės k., Sudervės sen., Vilniaus r. sav., tel. 249 0237.	polski	suderves_pm@takas.lt
35	Szkoła Podstawowa w Rakańcach (Rakonių pagrindinė mokykla)	Rakonių k., Marijampolio sen., Vilniaus r.sav., tel. 2517280	polski	rakoniu.mokykla@freemail.lt

36	Szkoła Podstawowa w Rzeszy (Riešės pagrindinė mokykla)	Didžioji Riešė, Mokyklos 19, Vilniaus r., tel. 2469445,	polski	riesemok@takas.lt
37	Szkoła Podstawowa w Rostynianach (Rastinėnų pagrindinė mokykla)	Rastinėnų k., Sudervės sen. LT- 13014, Vilniaus r., tel. 2490294	polski	rastmok@gmail.com
38	Szkoła Podstawowa w Wielucianach (Vėliučionių pagrindinė mokykla)	Vėliučionių g.6, Vėliučionių k., Šatrininkų sen., Vilniaus r. sav., tel. 2505074,	polski	veliucionysmok@erdves.lt
39	Szkoła Podstawowa w Wesołówce (Visalaukės pagrindinė mokykla)	Visalaukės 1 k., Paberžės sen., Vilniaus r.sav., tel. 2505313.	polski	visalaukesmokykla@yahoo.com
40	Szkoła Podstawowa w Tarakańcach. Filia Gimnazjum w Niemenczynie (Tarakonių pagrindinė mokykla. Nemenčinės Konstanto Parčevskio gimnazijos skyrius)	Daukšių k., Sužionių sen., LT-15120 Vilniaus r. sav., tel. 2505055	polski	nem1mok@takas.lt
41	Szkoła Podstawowa w Ojranach (Airėnų pagrindinė mokykla)	Airėnų k. LT-4046 Vilniaus raj., tel. 2505116	polski	airmok@erdves.lt
42	Szkoła Podstawowa w Orzełówce (Ažulaukės pagrindinė mokykla)	Ažulaukės k., Riešės sen., LT-15142 Vilniaus r. sav., tel. 2556117	polski	pagrindine@azulauke.vilniausr.lm.lt
43	Szkoła Podstawowa w Jęczmieniszkach (Eitminiškių pagrindinė mokykla)	Eitminiškių k., Nemenčinės sen., LT-15010 Vilniaus r., tel. 2438533	polski	eitmok@gmail.com
44	Szkoła Podstawowa w Szumsku (Šumsko pagrindinė mokykla)	Vilniaus g. 2, Šumsko mstl., LT-13168 Vilniaus r., tel. 2532182, fax 532182	polski	sumskomok@takas.lt
45	Szkoła Początkowa w Mariampolu (Marijampolio pradinė mokykla).	Liepų g. 19, Marijampolio k., LT- 13210 Vilniaus r., tel. / faks. 8 5 2460884	polski	marijampoliopradine@gmail.com
46	Szkoła Początkowa w Grygajciach (Grigaičių pradinė mokykla)	Pergalės g.46, Grigaičių k., Šatrininkų sen., Vilniaus r. sav., tel. 2547236	polski	grigaiciai@inbox.ru
47	Szkoła Początkowa w Starym Siole (Senasalio pradinė mokykla)	Senasalio k., Rukainių sen., Vilniaus r. sav., tel. 2352048	polski	brak adresu elektronicznego
48	Szkoła Początkowa w Skajsterach (Skaisterių pradinė mokykla)	Skaisterių g.33, Skaisterių k., Mickūnų sen., Vilniaus r. sav., tel. 2386066	polski	skaisteriu4@one.lt
49	Szkoła Początkowa w Wołczunach. Filia Szkoły Średniej w Czarnym Borze (Juodšilių šv. Uršulės Leduchovskos vidurinės mokyklos Valčiūnų pradinio ugdymo skyrius).	Draugystės .5, Valčiūnų k., 13028, Juodšilių sen., Vilniaus r. sav., tel./fax 2493 573	polski	valciunu.vid.mok@erdves.lt, ursules.vid.mok@erdves.lt
50	Szkoła Początkowa w Porudominie. Filia Szkoły Średniej w Czarnym Borze (Juodšilių šv. Uršulės Leduchovskos vidurinės mokyklos Parudaminio pradinio ugdymo skyrius).	Mokyklos g. 5, Parudaminio k., Marijampolio sen., Vilniaus r. sav., tel. 2699297	polski	ursules.vid.mok@erdves.lt
51	Szkoła Początkowa w Małych Ligojniach (Mažųjų Lygainių pradinė mokykla)	Mažųjų Lygainių k., Pagirių sen., Vilniaus r. sav., tel. 2324853	polski	lygainiai@o2.pl
52	Szkoła-przedszkole w Wojdatach (Vaidotų mokykla-darželis)	Vaidotų k., Pagirių sen., Vilniaus r.sav., tel. 2352850	polski	latawiecana@gmail.com
53	Szkoła-przedszkole w Skojdziszkach (Skaidiškių mokykla-darželis)	Rudaminos g.14, Skaidiškių k.,Nmėžio sen.,Vilniaus r.sav., tel. 2350221	polski	skaidiskes@gmail.com

54	Szkoła-przedszkole w Rudowsiach (Rudausių mokykla-darželis)	Rudausių k., Nemenčinės sen., Vilniaus r.sav., tel. 2593524	polski	iwo@pci.lt
55	Szkoła-przedszkole w Kabiszkach (Kabiškių mokykla-darželis)	Nemenčinės g.6, Didžiųjų Kabiškių k., Nemenčinės sen.,Vilniaus r.sav., tel. 2541637	polski	editagoga@yahoo.pl
56	Szkoła-przedszkole w Glinciszkach (Glitiškių mokykla-darželis)	Liepų al.17, Glitiškių k., Paberžės sen., Vilniaus r.sav., tel. 2552230	polski	glit@micro.lt

Samorząd m. Wilno (Vilniaus miesto savivaldybė)

57	Gimnazjum im. Jana Pawła II w Wilnie (Vilniaus Jono Pauliaus II gimnazija)	V. Druskio g. 11/7, LT-04306 Vilnius, tel. 2448171, 2444504	polski	rastine@jonopauliausgimnazija.vilnius.lm.lt
58	Gimnazjum im. Adama Mickiewicza w Wilnie (Vilniaus Adomo Mickevičiaus gimnazija)	Kruopu g. 11, 01140 Vilnius, tel. 2135501	polski	adammic@takas.lt, rastine@mickeviciaus.vilnius.lm.lt
59	Szkoła Średnia im. Joachima Lelewela w Wilnie (Vilniaus Joachimo Lelevelio vidurinė mokykla)	Antakalnio g.33, 10312 Vilnius, tel. 2342087	polski	vaclav@takas.lt
60	Szkoła Średnia im. Józefa Ignacego Kraszewskiego w Wilnie (Vilniaus Juzefo Ignacijaus Kraševskio vidurinė mokykla)	Rugiageliu g. 15, 11109 Vilnius, tel. 2671527	polski	rastine@krasevskio.vilnius.lm.lt
61	Szkoła Średnia im. Władysława Syrokomli w Wilnie (Vilniaus Vladislavo Sirokomlės vidurinė mokykla)	Linkmenu g.8, LT-09300 Vilnius, tel. 2751047	polski	syrokomla@takas.lt; rastine@sirokomles.vilnius.lm.lt
62	Szkoła Średnia im. Szymona Konarskiego w Wilnie (Vilniaus Simono Konarskio vidurinė mokykla).	Statybininkų g. 5, LT-03200 Vilnius, tel. 2130518,	polski	rastine@konarskio.vilnius.lm.lt
63	Szkoła Średnia w Solenikach (Vilniaus Salininkų vidurinė mokykla)	Vaiku g. 16, 02207 Vilnius, tel. 2358167	polski	direktorius@salininkuvm.w3.lt; rastine@salininku.vilnius.lm.lt
64	Szkoła Średnia w Leszczynianach (Łazdynach) nr 36 (Vilniaus Lazdynų vidurinė mokykla)	Žeručio g. 4, 04113 Vilnius, tel. 2445158	polski i rosyjski	info@lazdynai.lm.lt ; rastine@lazdynu.vilnius.lm.lt
65	Jerozolimska Szkoła Średnia w Wilnie (Vilniaus Jeruzalės vidurinė mokykla)	Mokyklos g.9, 08413 Vilnius, tel. 2697203, 2697772,	polski i litewski	rastine@jeruzale.vilnius.lm.lt,
66	Szkoła Średnia w Grygiszkach (Vilniaus savivaldybės Grigiškių vidurinė mokykla)	Kovo 11-osios g. 21, 27003 Grigiskes, tel. 2432555	polski	grigiskiuvm@takas.lt; rastine@grigiskiuvidurine.vilnius.lm.lt
67	Szkoła Podstawowa im. Antoniego Wiwulskiego w Wilnie (Vilniaus Antano Vivulskio pagrindinė mokykla)	Minties g.3, 08233 Vilnius, tel. 2767518, 2767400,	polski	vivulski@takas.lt, rastine@vivulskio.vilnius.lm.lt
68	Szkoła Podstawowa w Nowej Wilejce (Vilniaus Pavilnio pagrindinė mokykla)	J. Kolaso g. 18, LT-11306 Vilnius, tel. 267 48 89, fax 2673780	polski	rastine@pavilnio.vilnius.lm.lt
69	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wilnie (Vilniaus Jono Pauliaus II pagrindinė mokykla)	Rygos g. 10, 05264 Vilnius, tel. 2418894 dyr. Janina Wysocka	polski	rastine@jonopauliauspagrindine.vilnius.lm.lt
70	Szkoła Podstawowa „Na Lipówce" w Wilnie (Vilniaus Liepkalnio pagrindinė mokykla)	Liepkalnio g. 18, 02105 Vilnius, tel. 2611414, dyr. Helena Gasperska	polski	rastine@liepkalnio.vilnius.lm.lt
71	Szkoła Podstawowa w Ludwinowie (Vilniaus Liudvinavo pagrindinė mokykla)	Liudvinavo g. 128, 02241 Vilnius, tel. 264 10 41 dyr. Lila Kukiewicz	polski	rastine@liudvinavo.vilnius.lm.lt
72	Szkoła-przedszkole „Zielone Wzgórze" w Nowej Wilejce (Vilniaus Žaliakalnio mokykla- darželis)	Pergalės g. 22, LT-11203 Vilnius, tel. 2671626 , fax 2671626	polski	rastine@zaliakalnio.vilnius.lm.lt

73	Szkoła-przedszkole „Wilia” (Vilniaus mokykla-darželis „Vilija")	Taikos g. 15, 05262 Vilnius, tel. 2426440, dyr. Zofia Matarewicz	polski	rastine@vilija.vilnius.lm.lt
74	Szkoła-przedszkole „Saltinelis” (Vilniaus darželis-mokykla "Šaltinėlis")	Saltkalviu 13, 02152 Vilnius, tel. 2166071 dyr. Violetta Kuczyńska	polski	rastine@saltinelis.vilnius.lm.lt
75	Szkoła Początkowa „Kregzdute” (Vilniaus „Kregždutė” pradinė mokykla)	Užusienio g. 91, LT- 02186 Vilnius, tel. 2151381,	polski	rastine@kregzdutes.vilnius.lm.lt

Samorząd rejonu solecznickiego (Šalčininkų rajono savivaldybė)

76	Gimnazjum w Ejszyszkach (Eišiškių gimnazija)	Vilniaus g. 81 Eišiškės 17017, Šalčininkų rajonas, tel. 56 471, fax 56 471	polski	eisiskiu.gimnazija@gmail.com
77	Gimnazjum im. Jana Śniadeckiego w Solecznikach (Šalčininkų Jano Sniadeckio gimnazija)	Mokyklos g. 22, LT-17115 Šalčininkai, tel. 51227	polski	1vmsal@post.omnitel.net
78	Szkoła Średnia im. Anny Krepsztul w Butrymańcach (Butrimonių Anos Krepštul vidurinė mokykla)	Butrimonys, LT-17157 Šalčininkų r., tel./fax 45671	polski	szkbutr@email.lt
79	Szkoła Średnia im. Adma Mickiewicza w Dziewieniszkach (Dieveniškių Adomo Mickevičiaus vidurinė mokykla)	Geranionų g. 32, Dieveniškių mstl., LT-17138 Šalčininkų r., tel. 54240	polski	dvm@takas.lt
80	Szkoła Średnia im. Pawła Ksawerego Brzostowskiego w Turgielach (Turgelių Povilo Ksavero Bžostovskio vidurinė mokykla).	Vilniaus g. 27, Turgelių k., Turgelių sen., LT-17283 Šalčininkų r., tel. 41383, fax 35088	polski	turgbmok@yahoo.com
81	Szkoła Średnia im. Michała Balińskiego w Jaszunach (Jašiūnų Mykolo Balinskio vidurinė mokykla).	M. Balinskio g. 16, Jašiūnų mstl., LT-17249 Šalčininkų r., tel. 35118	polski	jaszuny@centras.lt
82	Szkoła Średnia im. Ludwika Narbutta w Koleśnikach (Kalesninkų Liudviko Narbuto vidurinė mokykla).	Kalesninkų k., Kalesninkų sen., LT-17185 Šalčininkų r., tel. 48356	polski	kalesnvm@delfi.lt
83	Szkoła Średnia im. Elizy Orzeszkowej w Białej Wace (Baltosios Vokės Elizos Ožeškovos vidurinė mokykla).	Vilniaus g. 8, Baltoji Vokė, LT-17235 Šalčininkų r., tel. 43142	polski	elizosmokykla@gmail.com
84	Szkoła Podstawowa w Dojlidach (Dailidžių pagrindinė mokykla)	Dailidžių km, LT-17153 Butrimonių paštas, tel./fax 36916.	polski	dailidziumokykla@micro.lt
85	Szkoła Podstawowa w Czużekampiu (Čiužiakampio pagrindinė mokykla)	Čiūžiakampio k., LT-17228 Šalčininkų r. sav., tel. 48430	polski	cuzpm@mail.lt
86	Szkoła Podstawowa w Solecznikach Małych (Šalčininkėlių pagrindinė mokykla)	Šalčininkėlių k., LT-17268 Šalčininkų sen., Šalčininkų r. sav., tel. 32346, fax 51227	polski	salkpm@mail.lt
87	Szkoła Podstawowa w Kamionce (Akmenynės pagrindinė mokykla)	Akmenynės k., LT-17293 Šalčininkų r. sav., tel. 43642, fax 43642	polski	halinaju@one.lt
88	Szkoła Podstawowa w Taboryszkach (Tabariškių pagrindinė mokykla)	Tabariškių k., LT-17283 Turgelių sen., Šalčininkų r. sav., tel. 44849,	polski	tabpm@mail.lt
89	Szkoła Podstawowa w Podborzu (Pabarės pagrindinė mokykla)	Pabarės k., LT-17201 Pabarės sen., Šalčininkų r. sav., tel. 48146,	polski	pabpagmok@wp.pl
90	Szkoła Podstawowa w Wersoce (Versekos pagrindinė mokykla)	Versekos I k., LT-17183 Kalesninkų sen., Šalčininkų r. sav., tel. 48313,	polski	verseka3@one.lt
91	Szkoła Podstawowa w Dajnowie (Dainavos pagrindinė mokykla)	Dainavos k., LT-17192 Dainavos sen., Šalčininkų r. sav., tel. 47746,	polski	dainava@blog.lt

92	Szkoła Początkowa w Tetiańcach. Filia Gimnazjum w Ejszyszkach (Eišiškių gimnazijos Tetėnų pradinio ugdymo skyrius)	Tetėnų k., LT-17213 Pabarės sen., Šalčininkų r., tel. 46746	polski	eisiskiu.gimnazija@gmail.com
93	Szkoła Początkowa w Purwianach. Filia Gimnazjum w Ejszyszkach (Eišiškių gimnazijos Purvėnų pradinio ugdymo skyrius)	Purvėnų k., LT-17167 Kalesninkų sen., Šalčininkų r. sav., tel.	polski	eisiskiu.gimnazija@gmail.com
94	Szkoła Początkowa w Trybańcach. Filia Gimnazjum w Solecznikach (Šalčininkų Jano Sniadeckio gimnazija, Tribonių pradinio ugdymo skyrius)	Tribonių k., Gerviškių sen., Šalčininkų r. sav., tel. 44381	polski	1vmsal@post.omnitel.net
95	Szkoła Początkowa w Miłkunach. Filia Szkoły Średniej w Dziewieniszkach (Dieveniškių Adomo Mickevičiaus vidurinės mokyklos, Milkūnų pradinio ugdymo skyrius)	Milkūnų k., LT-17138 Dieveniškių sen., Šalčininkų r. sav., tel. 30839	polski	dvm@takas.lt
96	Szkoła Początkowa w Janczunach. Filia Szkoły Średniej w Butrymańcach (Butrimonių pagrindinės mokyklos Jančiūnų pradinio ugdymo skyrius)	Jančiūnų k., Butrimonių sen., LT-17154 Šalčininkų r. sav.	polski	szkbutr@email.lt

Samorząd rejonu święciańskiego (Švenčionių rajono savivaldybė)

97	Gimnazjum „Żejmiana" w Podbrodziu (Pabradės "Žeimenos" gimnazija)	Vilniaus g. 43, 18177 Pabradė, Švenčionių r., tel. (8 387) 54594, fax (8 387) 54341	polski i rosyjski	p1vm@takas.lt
98	Szkoła Podstawowa w Magunach (Magūnų pagrindinė mokykla)	Magunu k., 18157 Svenčioniu raj. tel. 49842	polski	magunumokykla@post.omnitel.net
99	Szkoła Początkowa w Prenach. Filia Szkoły Podstawowej w Magunach (Magunų pagrindinė mokykla Prienų pradinio ugdymo skyrius)	Prienu k., 18159 Svenčioniu raj., tel. 42951	polski	magunumokykla@post.omnitel.net

Szkoły wyższe i pomaturalne z polskim językiem wykładowym

A	Wileński Uniwersytet Pedagogiczny. Wydział Filologii. Katedra Filologii Polskiej (Vilniaus pedagoginis universitetas. Filologijos fakultet as. Lenkų filologijos ir didaktikos katedra)	Studentu g. 39, tel. 275 03 60, 08106 Vilnius, doc. dr Irena Masojć	polski i litewski	polonistika@vpu.lt
B	Uniwersytet Wileński. Wydział Filologii. Centrum Polonistyczne (Vilniaus universitetas. Filologijos fakultet as Polonistikos centras)	Universiteto g. 5, Vilnius, LT-01513, tel. +370 5 268 72 36, +370 5 268 72 37, fax +370 5 268 72 08	polski i litewski	polkatedra@flf.vu.lt
C	Uniwersytet w Białymstoku. Filia w Wilnie „Wydział Ekonomiczno-Informatyczny" (Balstogės universitetas Filialas Vilniuje. Ekonomikos-Informatikos fakultetas)	Naugarduko g. 76, LT-03202, Vilnius, tel. (5) 2766739	polski	wolkonowski@uwb.edu.pl
D	Wileńska Szkoła Technologii, Biznesu i Rolnictwa w Białej Wace (Vilniaus technologijų, verslo ir žemės ūkio mokykla)	Parko 7, Baltoji Voke, tel. 235 22 33	polski	vtvzum@zebra.lt
E	Wileńska Pomaturalna Szkoła Technologii, Biznesu i Rolnictwa w Białej Wace (Vilniaus aukštesnioji technologijų, verslo ir žemės ūkio mokykla)	Parko 7, Baltoji Voke, tel. 235 22 33	polski	vtvzum@zebra.lt

(numer z pierwszej kolumny zgodny z mapą – ryc. 1 - zamieszczoną po tabeli)

Pytanie 1

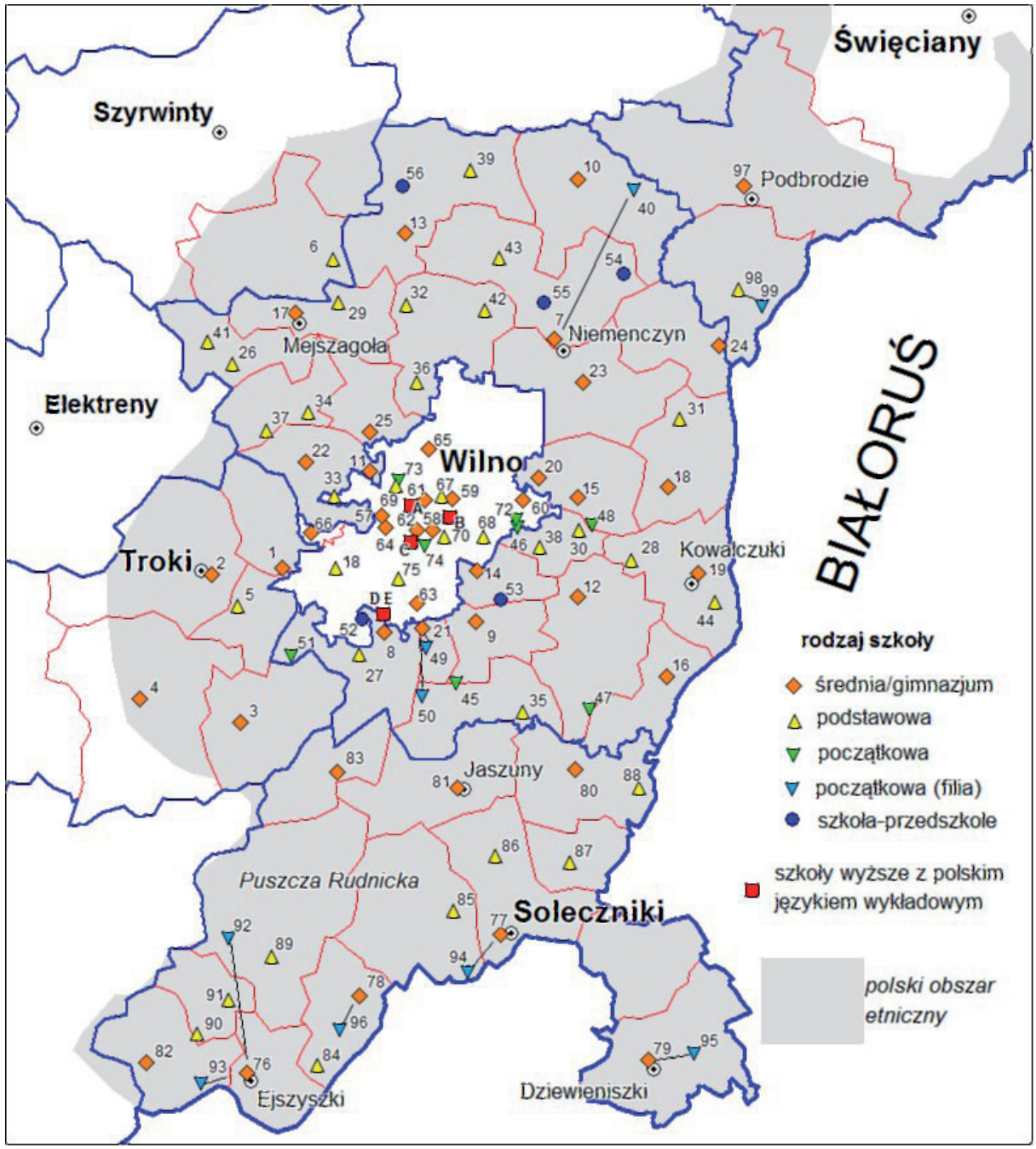

Ryc. 2. Rozmieszczenie i typ badanych szkół (numeracja zgodna z poprzedzająca tabelą nr 1)

Pytanie 2.

Proszę podać rok powstania szkoły:

Rok uzyskania statusu szkoły polskojęzycznej:

Komentarz do odpowiedzi

Należy pamiętać, że polskie szkolnictwo nie mogło legalnie działać w okresie 1941-1944.

Natomiast wedle opinii wielu dyrektorów i nauczycieli polskich szkół, polskojęzyczne szkolnictwo funkcjonowało zdecydowanie lepiej – niezależnie jakby to brzmiało zaskakująco - w okresie istnienia państwa sowieckiego (1945-1991), niż po proklamowaniu Republiki Litewskiej.

Pytanie 2

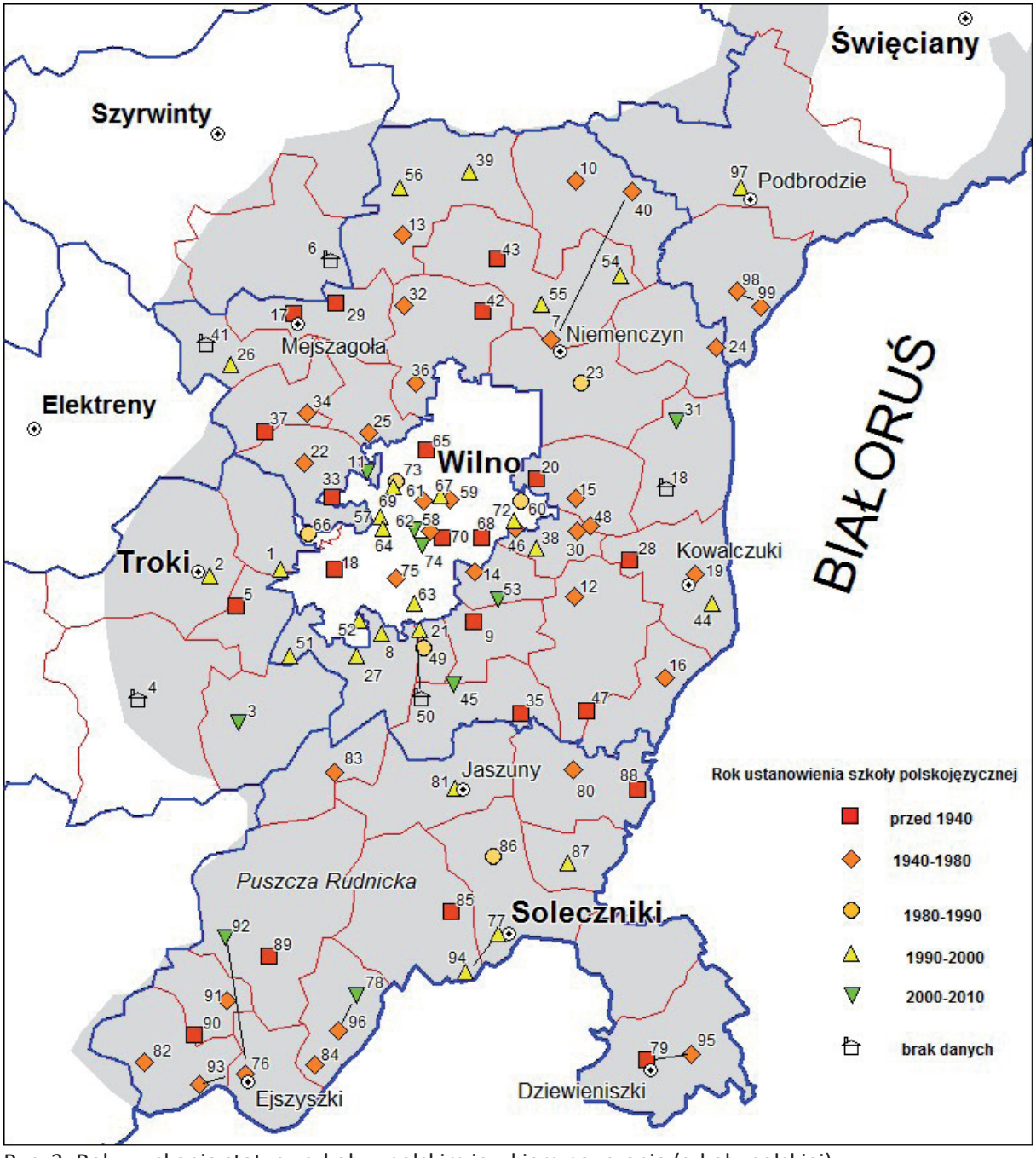

Ryc. 3. Rok uzyskania statusu szkoły z polskim językiem nauczania (szkoły polskiej)

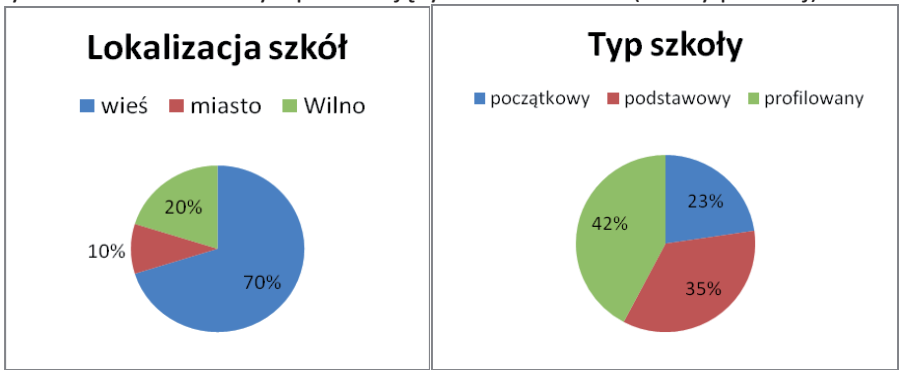

Pytanie 2

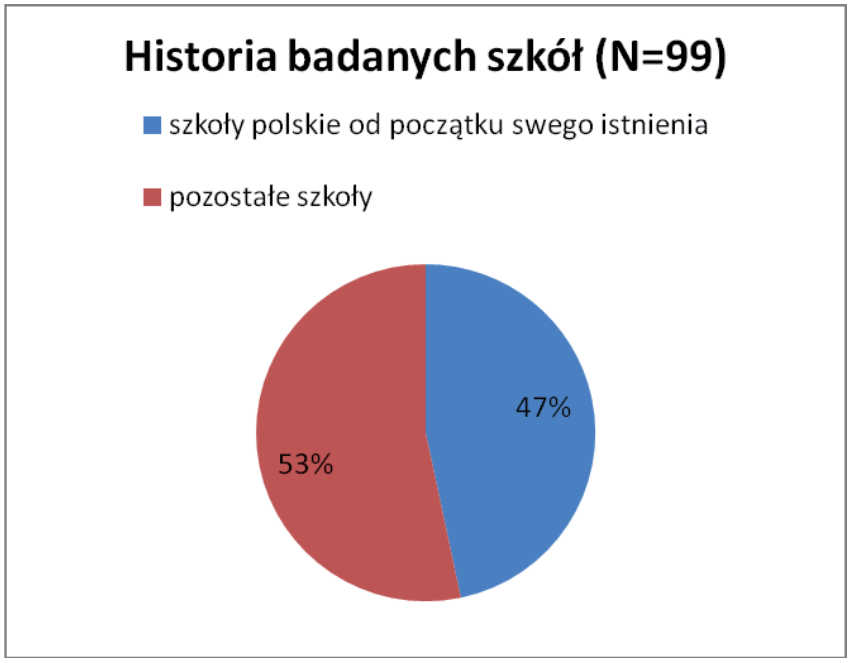
Historia badanych szkół (N=99)
szkoły polskie od początku swego istnienia
pozostałe szkoły
47%
53%

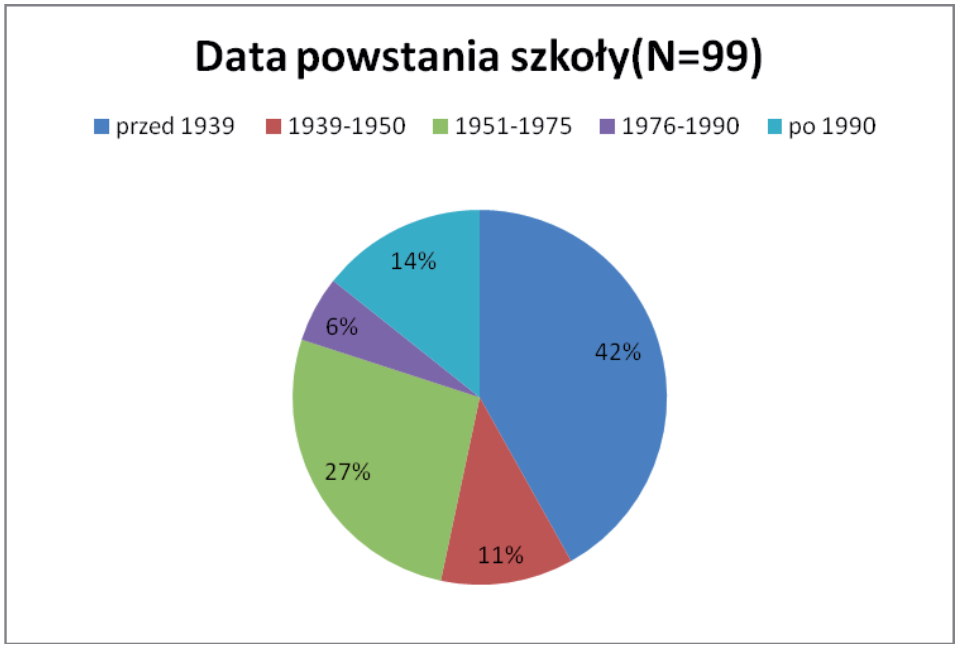
Data powstania szkoły(N=99)
przed 1939
1939-1950
1951-1975
1976-1990
po 1990
14%
6%
42%
27%
11%

Pytanie 3.

Czy przy szkole lub w Pani/a miejscowości znajduje się (polskojęzyczne) przedszkole lub grupa przedszkolna?

☐TAK ☐NIE

Jeżeli tak, proszę podać ile dzieci do niego uczęszcza w roku 2009/2010:

Komentarz do odpowiedzi

Dysproporcja pomiędzy liczbą przedszkoli w Rejonie Solecznickim (gdzie jest ich najwięcej) i innymi rejonami Wileńszczyzny (oprócz m. Wilna) tłumaczy się głównie tym, iż w biedniejszym Rejonie Solecznickim specyfika lokalnego rynku pracy zmusza wielu mieszkańców do podejmowania pracy zarobkowej poza miejscem zamieszkania (częstokroć nawet w sporym oddaleniu).

Pytanie 3

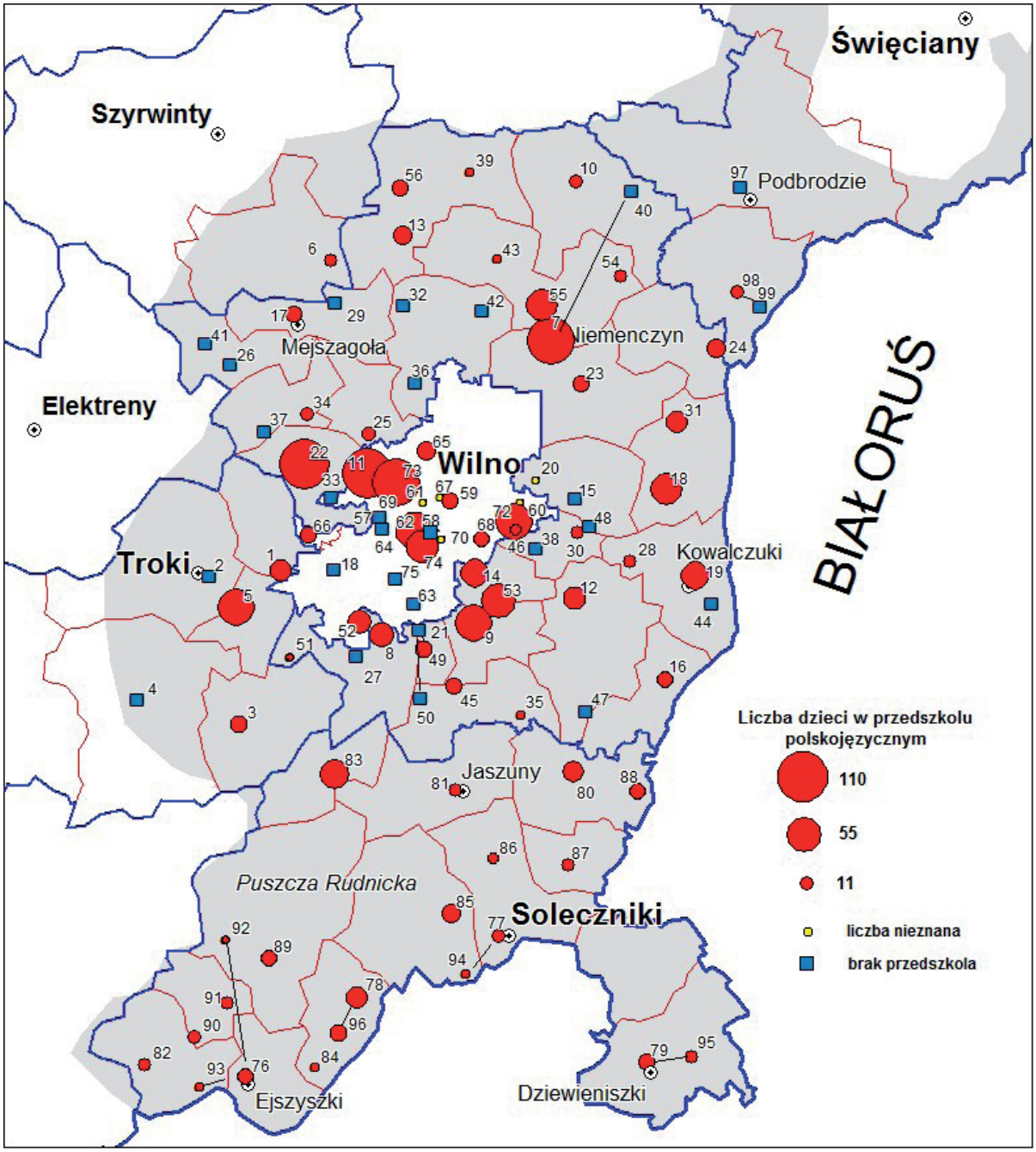

Ryc. 4. Dzieci w przedszkolach polskojęzycznych

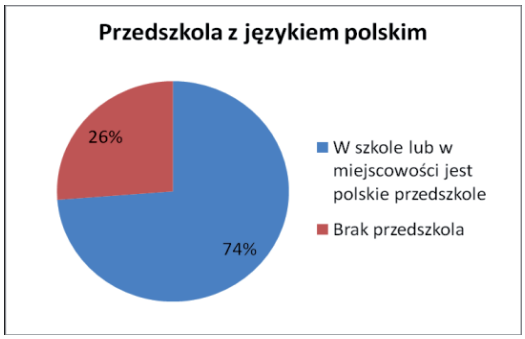

Pytanie 4.

Z jakich miejscowości dojeżdżają do Pani/a szkoły uczniowie (proszę podać szacunkową liczbę):

Nazwa miejscowości	Szacunkowa odległość w km	Liczba dojeżdżających uczniów:

Komentarz do odpowiedzi

Konieczność dojazdów do szkół wszystkich typów, a zwłaszcza do szkół średnich jest bardzo uciążliwa dla uczniów, ponieważ komunikacja autobusowa (państwowa) istnieje w rejonach Wileńszczyzny w stanie szczątkowym (a w rzeczywistości można powiedzieć, że nie istnieje wcale!). Uczniowie pokonują mniejsze odległości do szkoły (do 5 km) najczęściej pieszo, zaś wiele szkół (lecz nie wszystkie, które tego potrzebują) wykorzystuje tzw. gimbusy. Gimbus obsługuje kilka szkół i jest albo własnością lokalnego samorządu, albo przez samorząd wynajmowany jest na podstawie umowy z firmą transportową.

Żadnej ze szkół polskich nie stać na zakup i utrzymywanie gimbusa. Jednak, wobec postępującego ograniczania budżetów samorządów rejonowych, należy mieć obawy, czy i jak długo samorządy będą mogły finansować utrzymywanie sieci gimbusów.

Pytanie 4

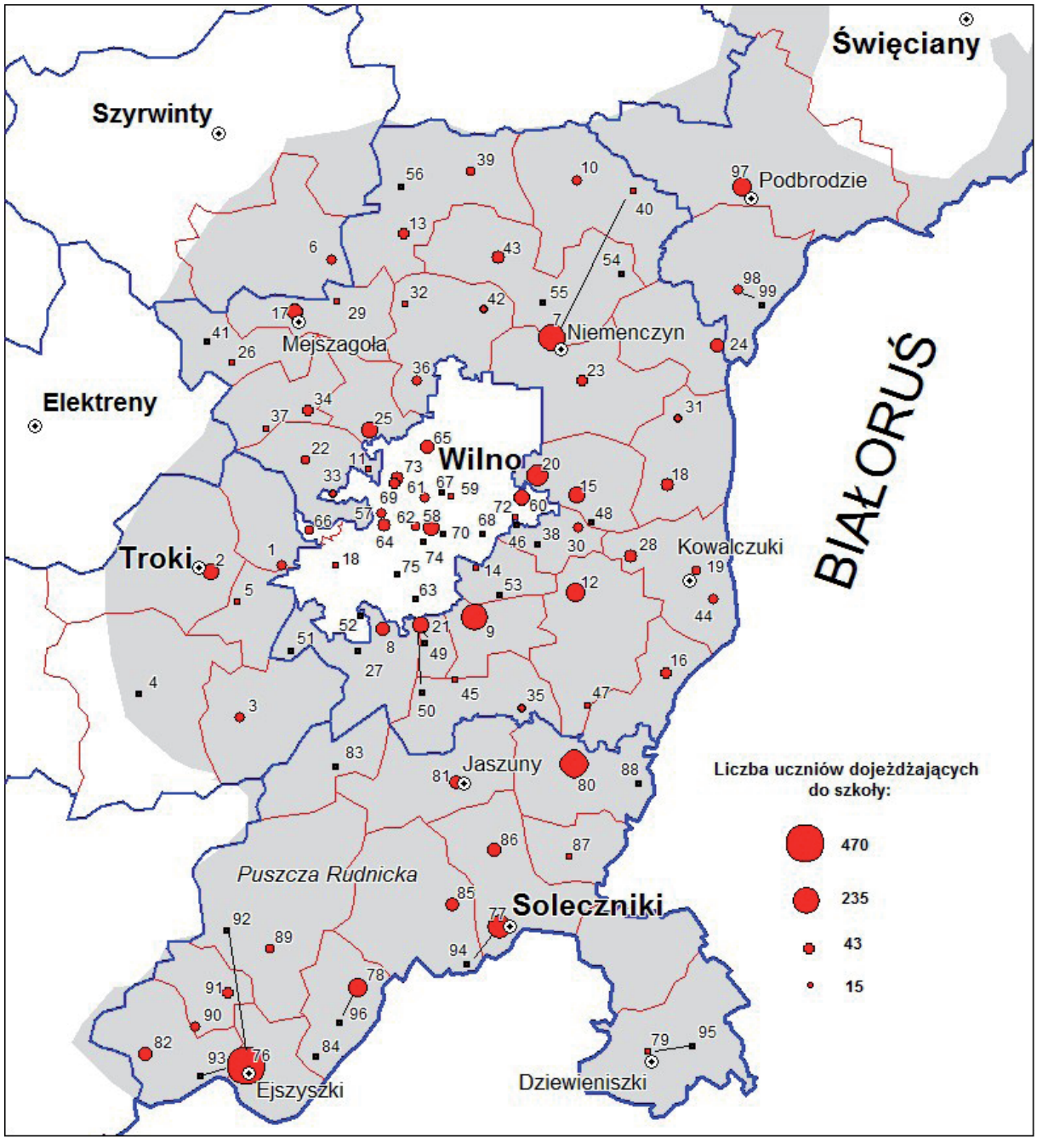

Ryc. 5. Liczba dojeżdżających uczniów

Pytanie 4

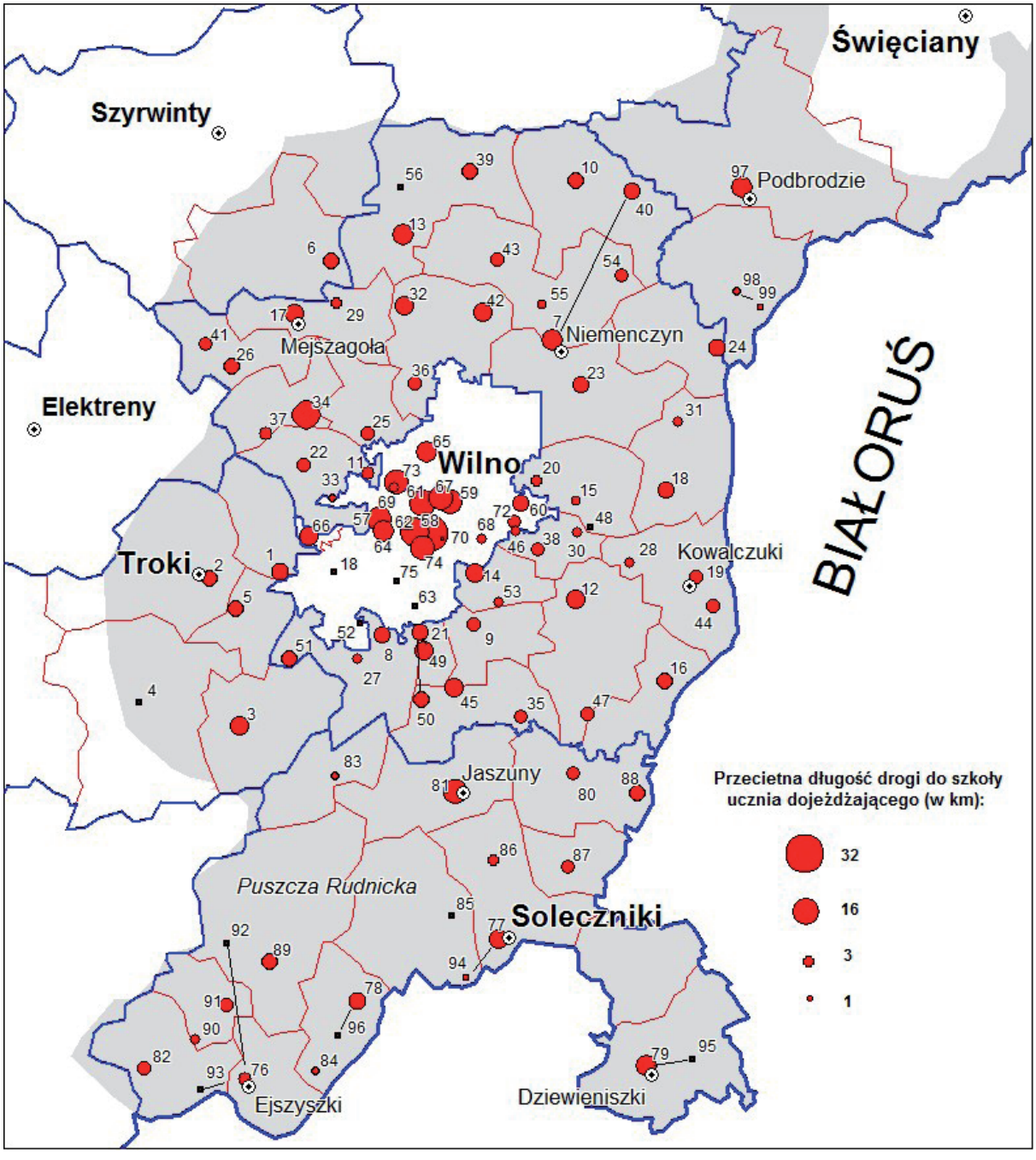

Ryc. 6. Droga przypadająca przeciętnie na dojeżdżającego ucznia.

Pytanie 5.

Które lata nauczania realizowane są w Pani/a szkole i ilu uczniów w nich uczestniczy:

Lata nauczania	Liczba uczniów	Liczba uczniów w poszczególnych klasach				
		Klasa A	Klasa B	Klasa C	Klasa D	Klasa E
0						
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						

Ilu uczniów ogółem uczęszczało lub uczęszcza do Pani/a szkoły w latach:

2005/2006	
2006/2007	
2007/2008	
2008/2009	
2009/2010	

Komentarz do odpowiedzi

Przedstawione dane pokazują dowodnie, iż ogromna większość polskojęzycznych szkół średnich nie będzie mogła spełnić akredytacyjnego warunku – dolnego limitu liczby uczniów w klasach planowanego gimnazjum (w trzyklasowym gimnazjum: obligatoryjnie po dwie równoległe klasy z dolnym limitem 15 uczniów na klasę - co najmniej 90 uczniów) i przekształcona zostanie w progimnazja, czyli obniżona do poziomu szkoły podstawowej.

Pytanie 5

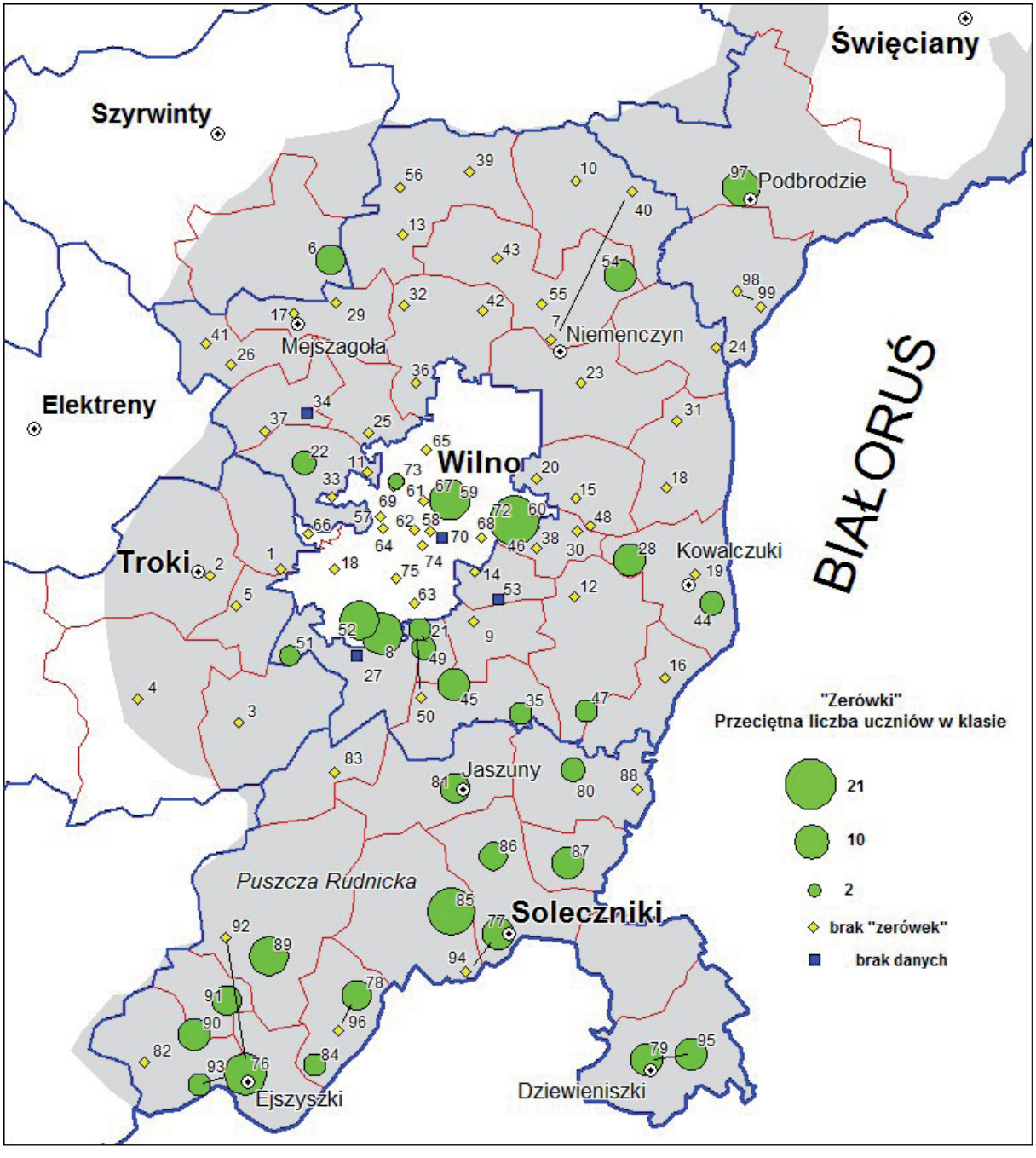

Ryc. 7. Przeciętna liczba uczniów w „zerówce”

Pytanie 5

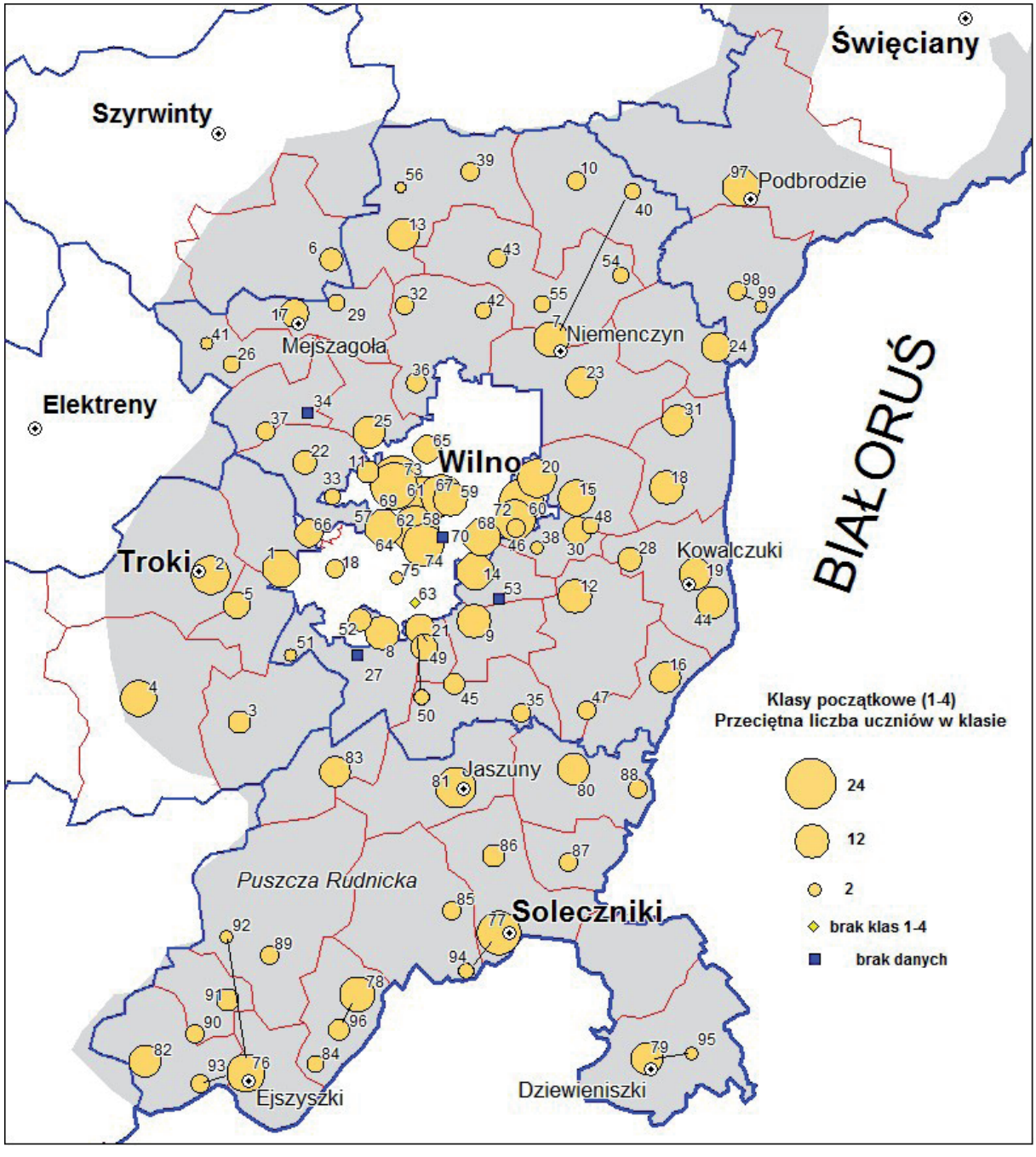

Ryc. 8. Przeciętna liczba uczniów w klasach początkowych (1-4)

Pytanie 5

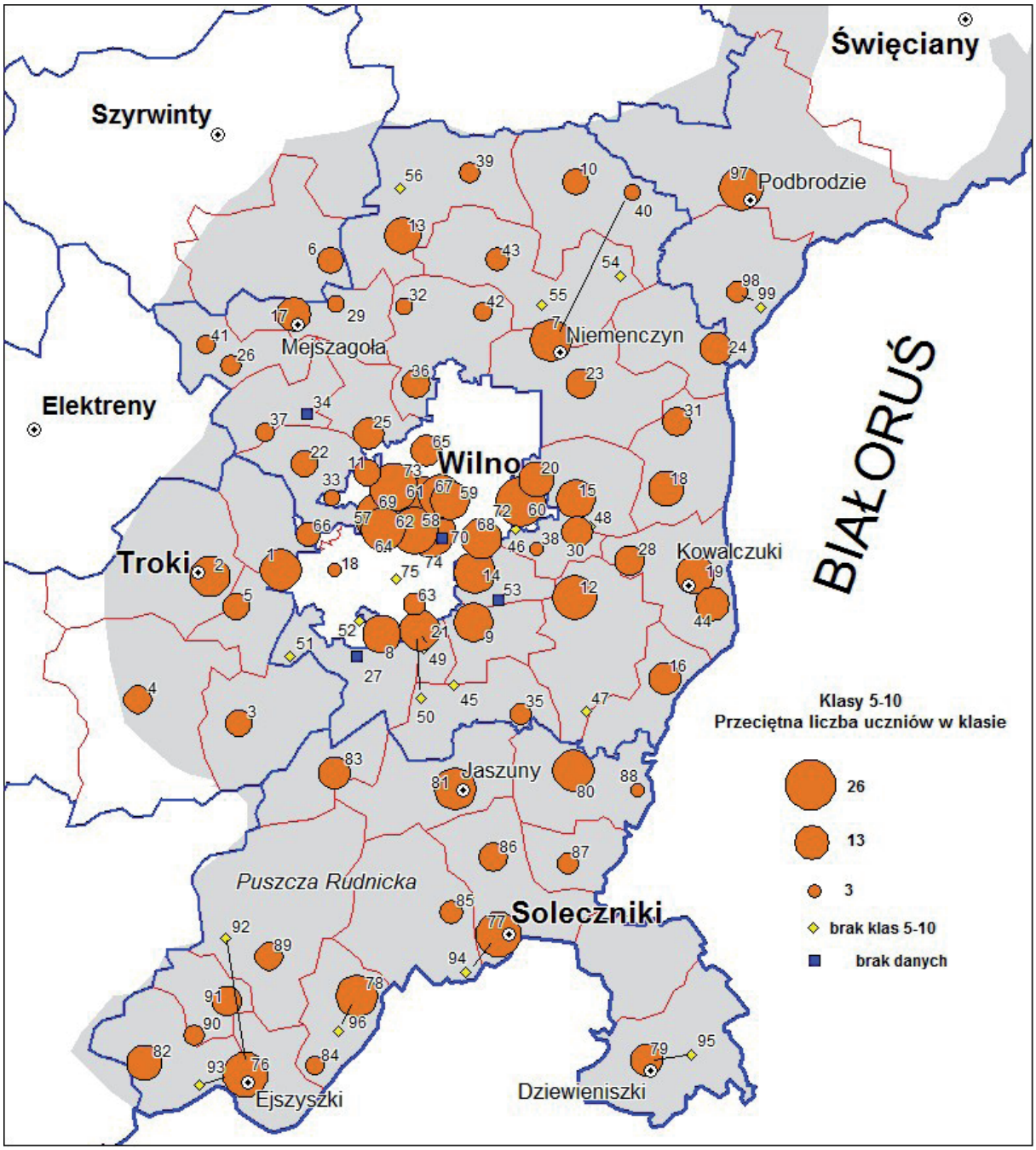

Ryc. 9. Przeciętna liczba uczniów w klasach 5 – 10

Pytanie 5

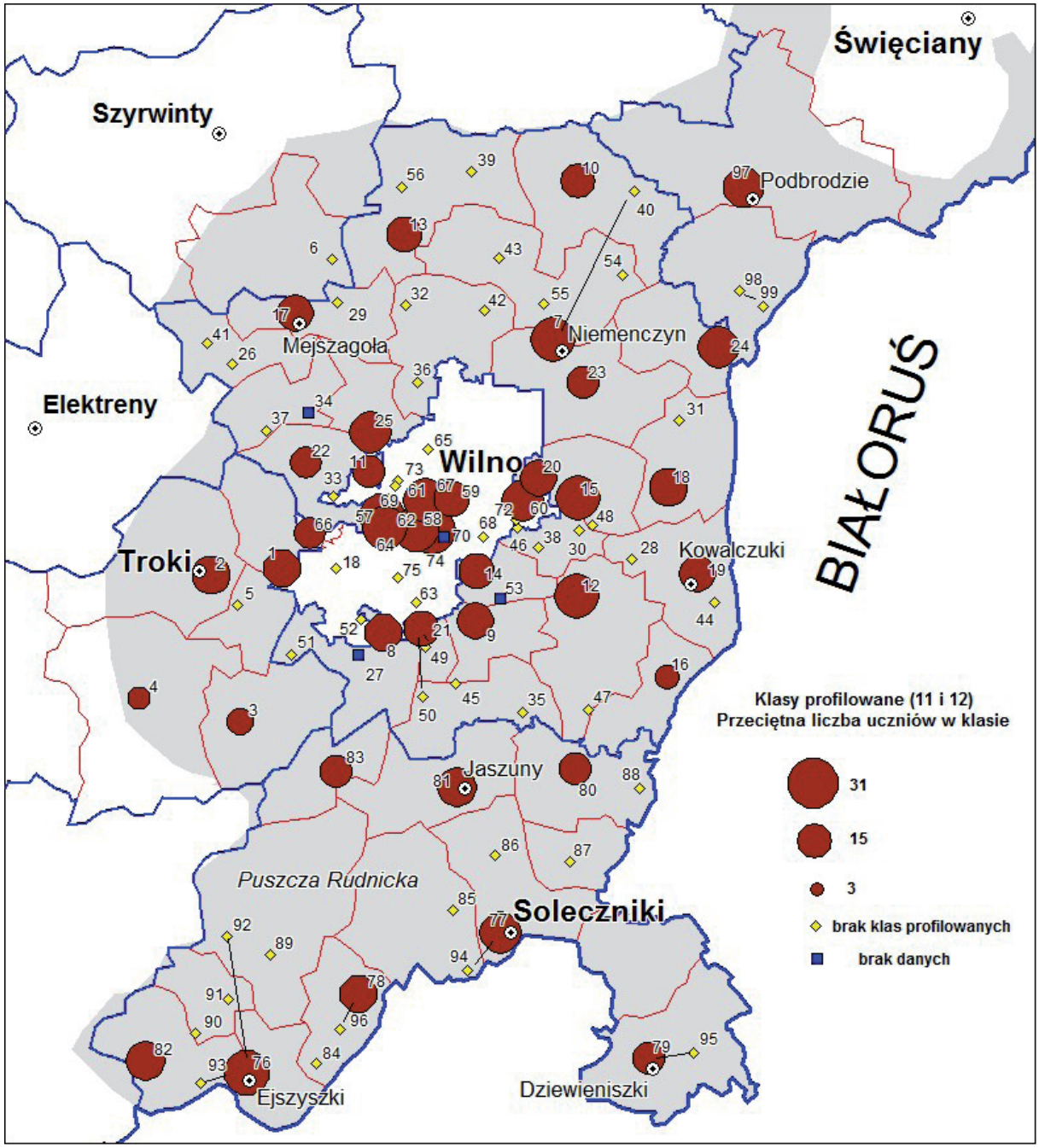

Ryc. 10. Przeciętna liczba uczniów w klasach profilowanych 11 – 12

Pytanie 5

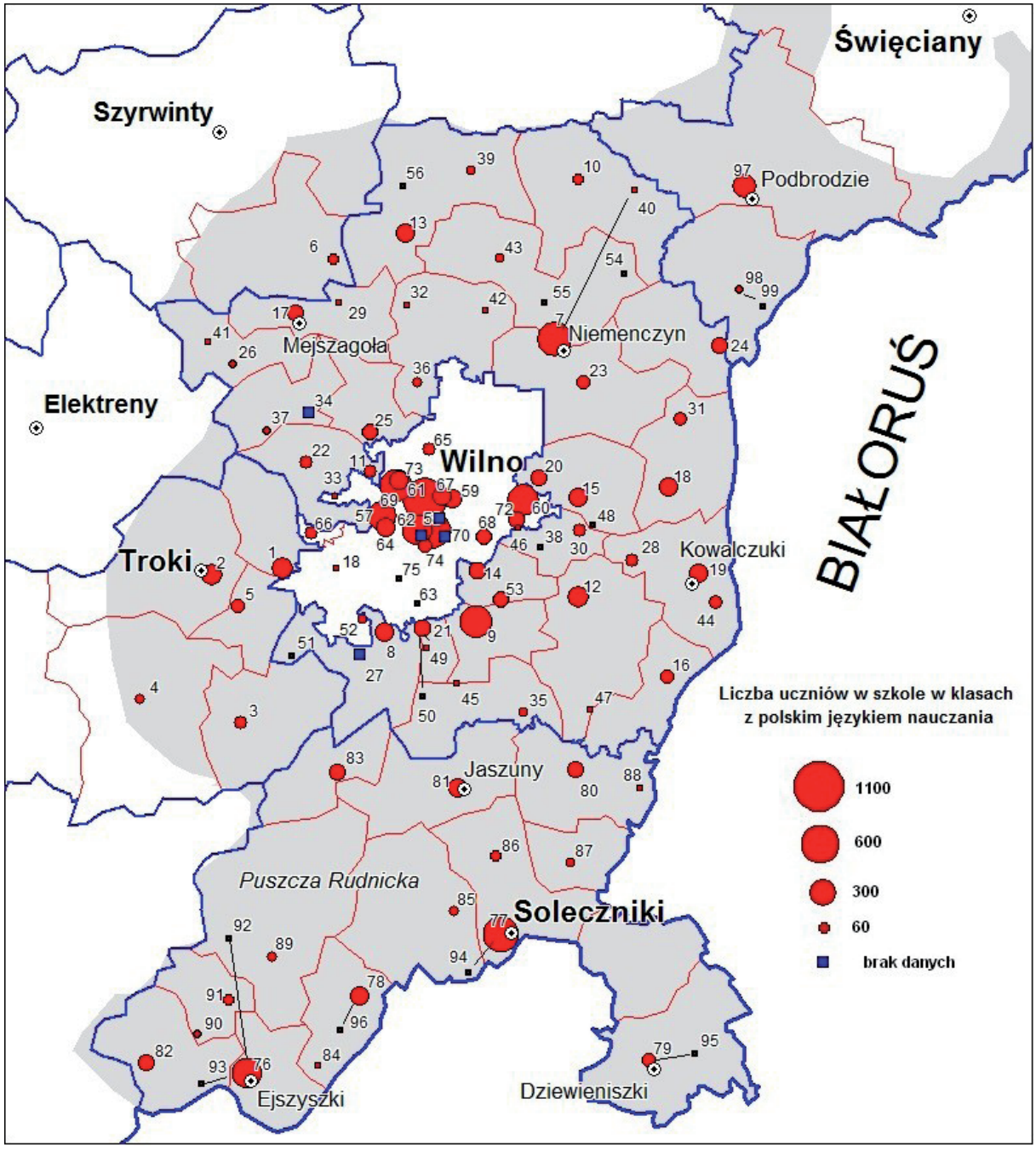

Ryc. 11. Liczba uczniów w szkole w klasach z polskim językiem nauczania

Pytanie 5

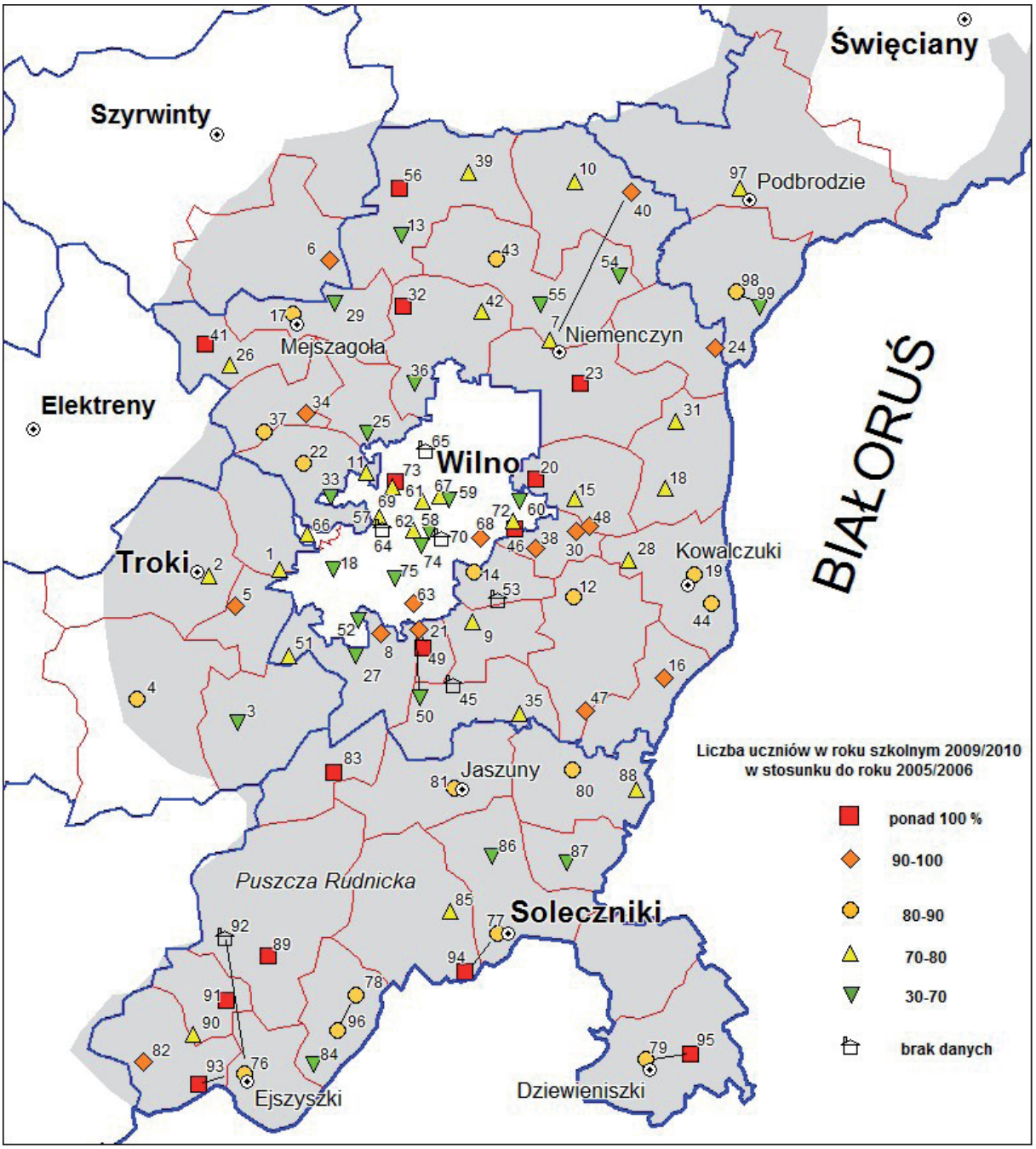

Ryc. 12. Zmiana liczby uczniów w szkole w latach 2005-2009

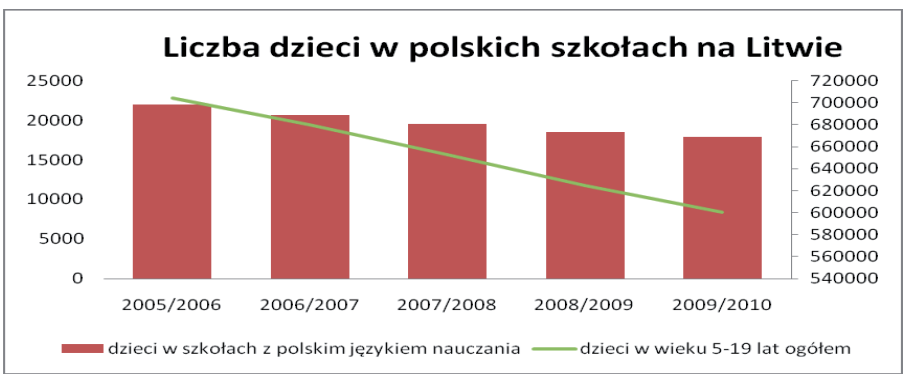

Pytanie 6.

Czy w parafii, na której terenie znajduje się szkoła prowadzone są jakiekolwiek zajęcia dla dzieci lub młodzieży w języku polskim?

☐TAK ☐NIE

Jeżeli tak proszę podać jakie to są zajęcia? …

Komentarz do odpowiedzi

Parafialna nauka języka polskiego nie jest na Wileńszczyźnie koniecznością, gdyż w dostatecznym stopniu to zadanie realizuje profesjonalne polskojęzyczne szkolnictwo. Tradycyjne okołokościelne zajęcia z dziećmi i młodzieżą odbywają się, oczywiście, w języku polskim.

Pytanie 6

Tab. 2. Współpraca szkół z polską parafią w zależności od lokalizacji szkoły

	Wilno	miasto	wieś
TAK	17	8	35
NIE	1	1	38
brak odpowiedzi	1	0	1

Pytanie 7.

Czy w rejonie Pani/a szkoły lub jego pobliżu znajduje się szkoła litewskojęzyczna

☐TAK ☐NIE

Jeżeli tak to w jakiej odległości znajduje się ona od Pani/a szkoły: ….

Jakie szczeble nauczania są w niej realizowane:

Szczebel	
Początkowy (klasy 1-4)	□TAK □NIE □NIE WIEM
Nauczanie podstawowe (5-10)	□TAK □NIE □NIE WIEM
Profilowany (11-12)	□TAK □NIE □NIE WIEM
Inne, jakie	□TAK □NIE □NIE WIEM

Ilu uczniów uczęszcza do tej szkoły ogółem: **….**, ilu wśród nich jest Polaków: **….**

Jaki status ma ta szkoła?

☐ samorządowy ☐powiatowy/państwowy ☐ inny (jaki) ……

Komentarz do odpowiedzi

Szkoły litewskojęzyczne, strukturalnie w większości podporządkowane administracji państwowej, tworzone są – jak się powszechnie na Wileńszczyźnie uważa – dla stworzenia edukacyjnej i politycznej konkurencji, co w praktyce oznacza pozyskiwanie (albo próby pozyskiwania) uczniów z polskich środowisk i szkół przy stosowaniu metod wpływu „komercyjnego" (np. bezpłatne wyżywienie, bezzwrotne zapomogi finansowe dla rodziców, etc.), a częstokroć także za pomocą zastraszania polskich środowisk administracyjnymi utrudnieniami w uzyskaniu dostępu polskich absolwentów do szkół wyższych.

Pytanie 7

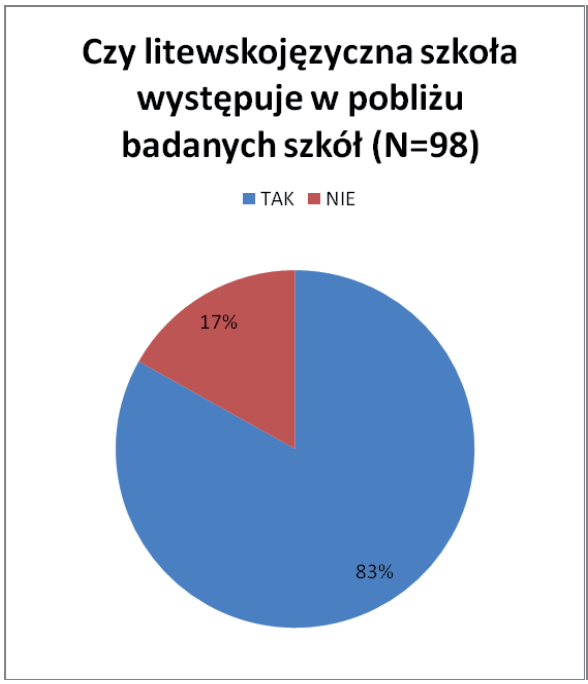
Czy litewskojęzyczna szkoła występuje w pobliżu badanych szkół (N=98)
TAK
NIE
17%
83%

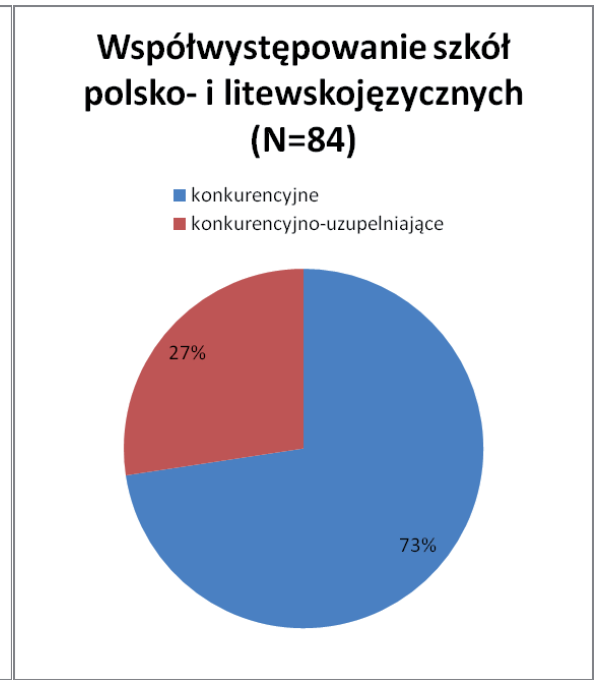
Współwystępowanie szkół polsko- i litewskojęzycznych (N=84)
konkurencyjne
konkurencyjno-uzupełniające
27%
73%

Pytanie 7

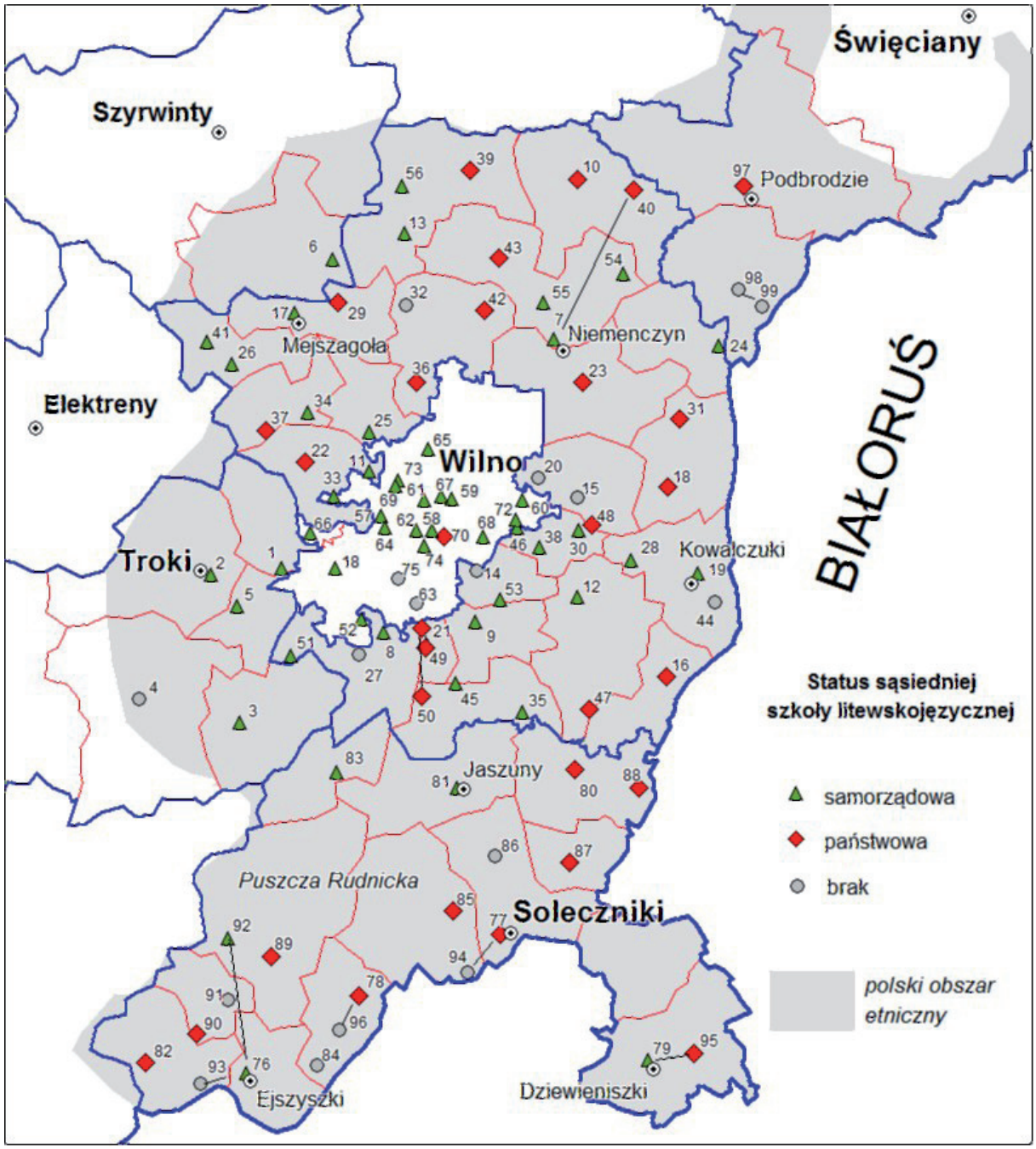

Ryc. 13. Status sąsiedniej szkoły z litewskim językiem nauczania

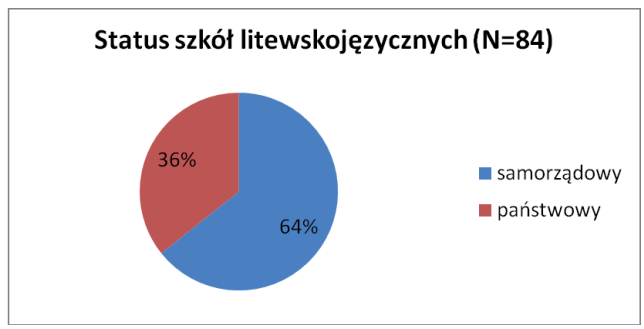

Pytanie 7

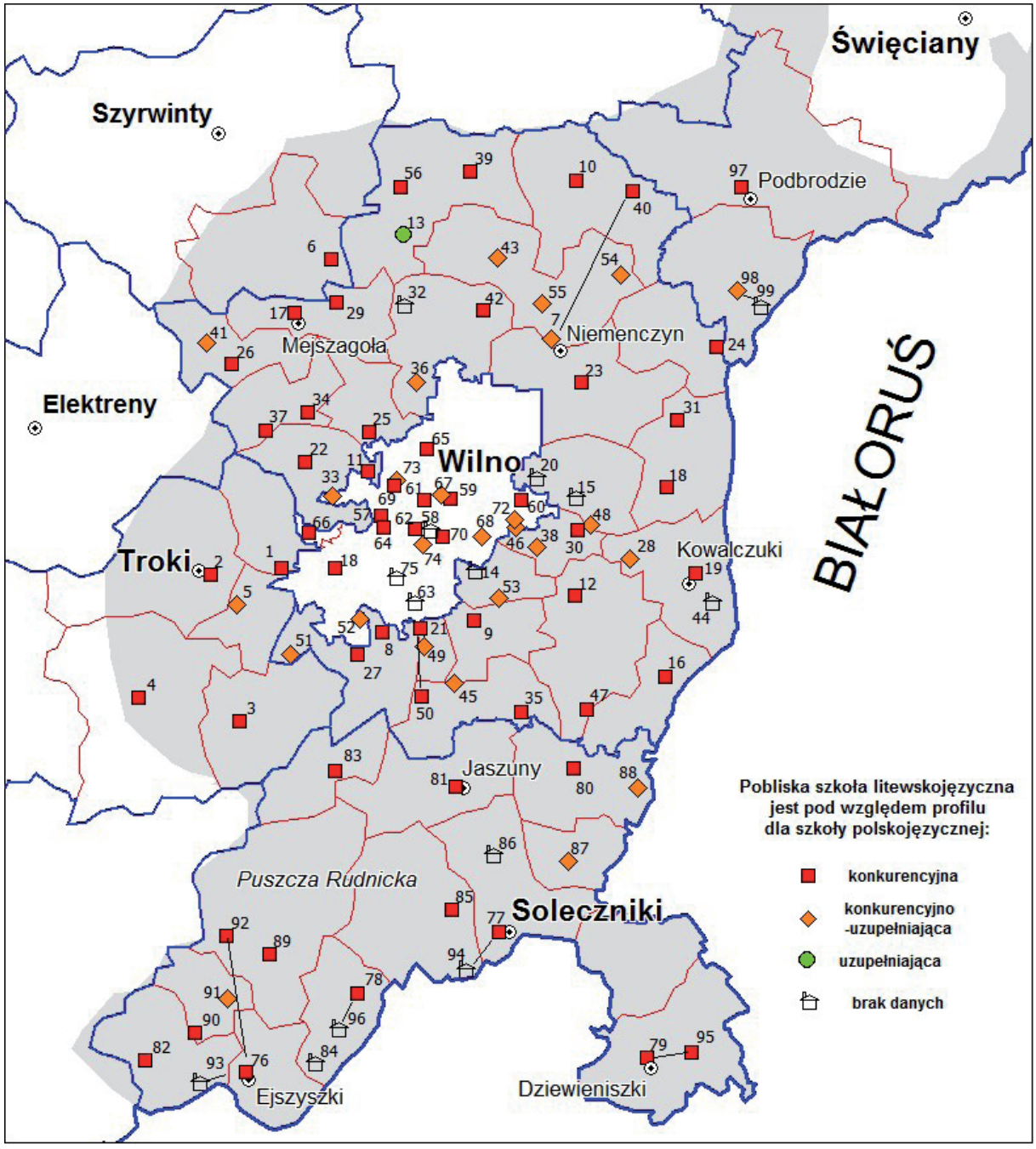

Ryc. 14. Konkurencyjność szkół litewskojęzycznych

Pytanie 7

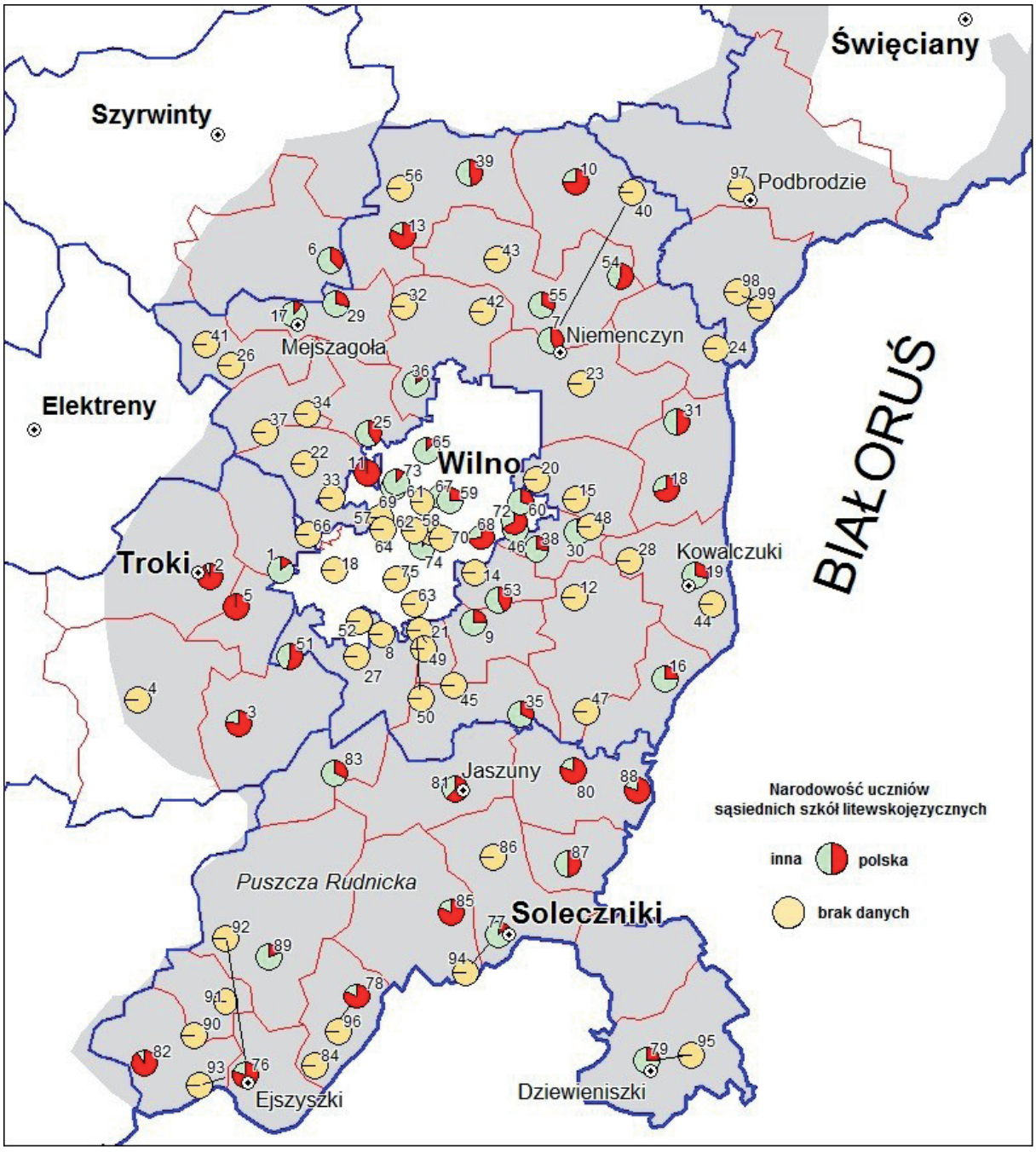

Ryc. 15. Udział uczniów narodowości polskiej wśród uczniów szkół litewskojęzycznych

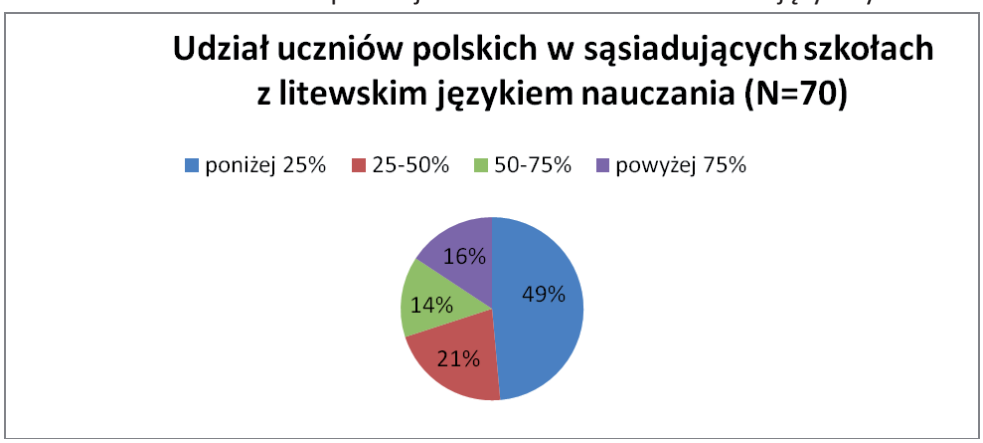

Pytanie 7

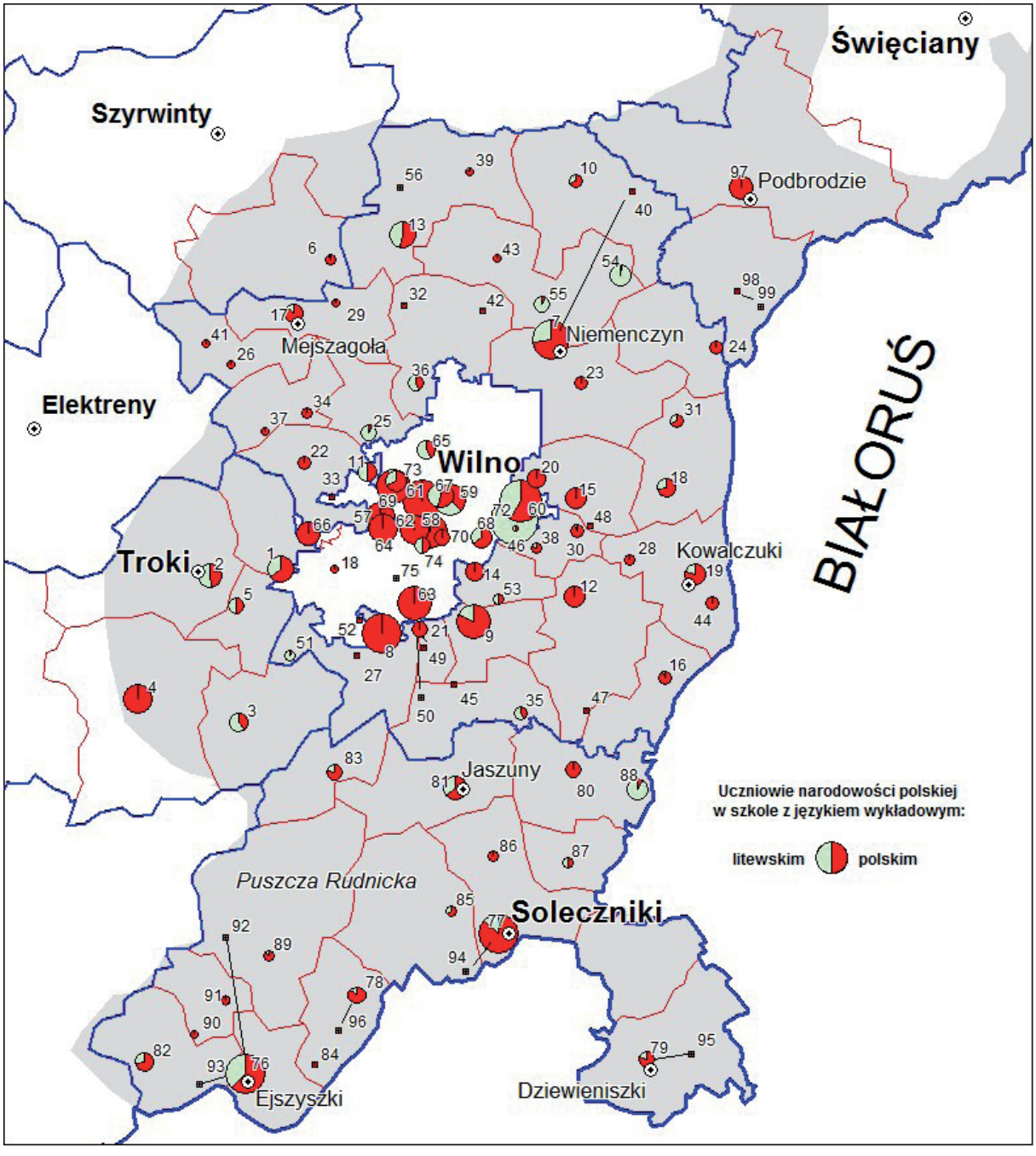

Ryc. 16. Uczniowie narodowości polskiej w szkołach polsko- i litewskojęzycznych

Pytanie 8.

Proszę podać ilu Polaków (nie tylko uczniów szkoły) mieszka w rejonie Pani/a szkoły:

Dane według:	Liczba Polaków
oficjalnych źródeł rządowych:	
organizacji polskich:	
własna opinia ankietowanego:	

Komentarz do odpowiedzi

Dane liczbowe (bezwzględne) i dane procentowe, dotyczące polskiej populacji w rejonach Wileńszczyzny przedstawione zostały w części pierwszej raportu.

Pytanie 9.

Czy plan organizacyjny roku szkolnego 2009/2010 jest zgodny z postanowieniami uchwały nr 257 rządu litewskiego z 12 marca 2008 r. dotyczącej kryteriów kompletowania klas?

☐TAK ☐NIE ☐NIE WIEM

Jeżeli nie, to dlaczego **– ……..**

Komentarz do odpowiedzi

Pytanie zostało sformułowane – jak się okazało - nieprawidłowo, ponieważ wszystkie szkoły polskojęzyczne Wileńszczyzny działają na podstawie planów rocznych, opracowanych dla nich przez właściwy samorząd. W tym sensie, plan organizacyjny roku szkolnego 2009/2010 w każdej ze szkół jest (musi być) w pełni zgodny z zaleceniami planu samorządowego.

Samorządy chronią wiele szkół polskojęzycznych wszystkich poziomów w taki sposób, iż tak naprawdę nie wykazują rzeczywistej niezgodności limitów dolnych liczby uczniów z postanowieniami uchwały nr 257, albo wręcz ostentacyjnie ignorują literę tej ustawy. Tym sposobem, samorządy biorą na siebie ryzyko nie realizowania ustawy i konsekwencje tego ryzyka, np. procesy sądowe wytaczane im przez administrację państwową.

W odpowiedzi na pytanie nr 9, część dyrektorów szkół (większość spośród tych szkół, które nie dotrzymują limitów uchwały nr 257) – udzielała odpowiedzi twierdzącej, oznaczającej zgodność działań z planem roku szkolnego, przedstawionego przez samorząd. Mniejszość, rozumiejąc, że w istocie idzie o odpowiedź, czy dolne limity są, czy też nie są respektowane – udzielała odpowiedzi negatywnej.

Ale, powtórzmy, szkoła ma obowiązek realizacji planu organizacyjnego roku szkolnego, opracowanego i zleconego przez jej jednostkę nadrzędną, tzn. właściwy samorząd, nie zaś urzędy administracji państwowej.

Pytanie 9

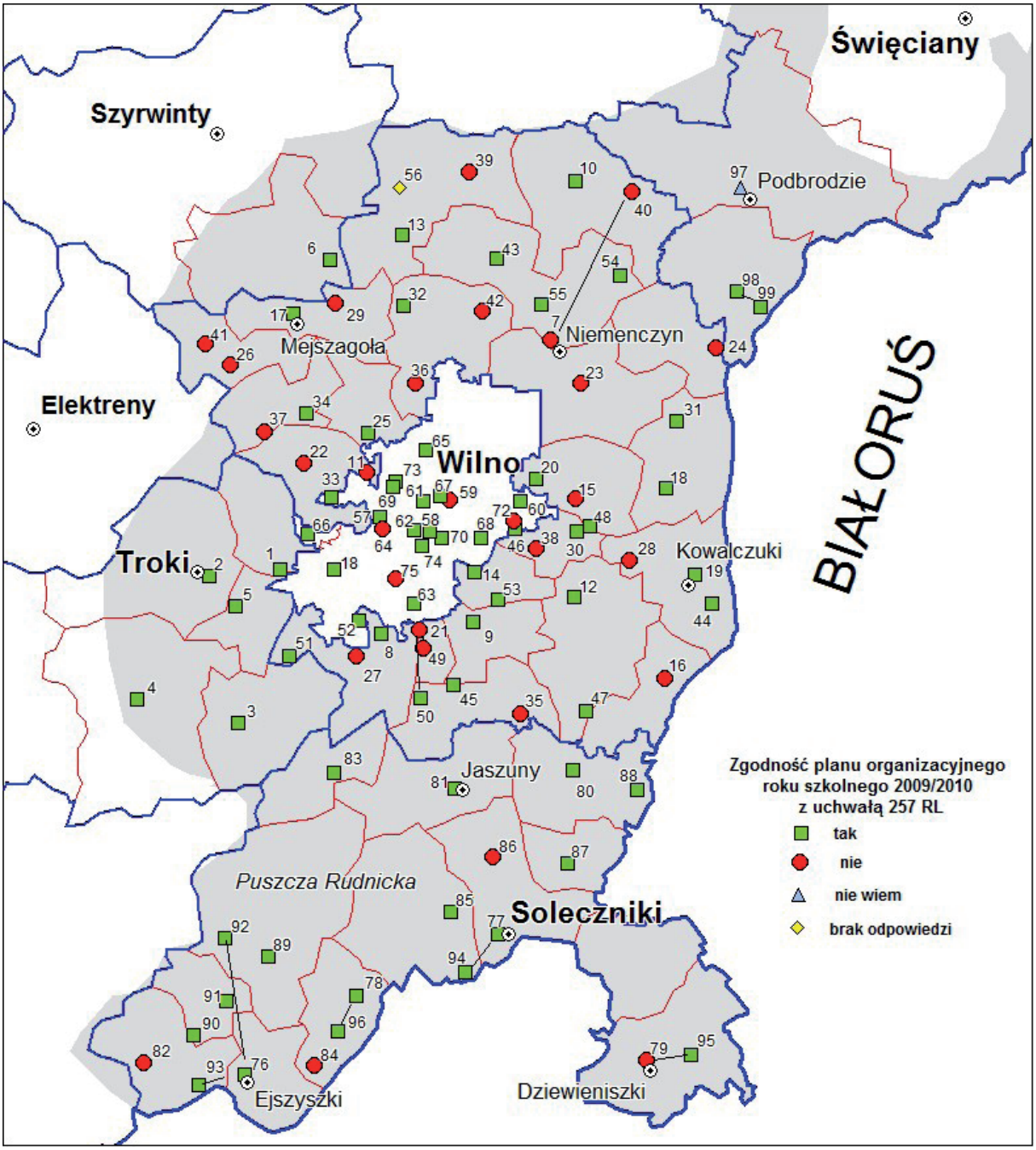

Ryc. 17. Zgodność planu organizacyjnego roku szkolnego 2009/2010 z postanowieniami uchwały nr 257 rządu litewskiego z 12 marca 2008 r. dotyczącej kryteriów kompletowania klas

Czy plan organizacyjny roku szkolnego 2009/2010 jest zgodny z postanowieniami uchwały nr 257 dotyczącymi kompletowania klas (N=99)?

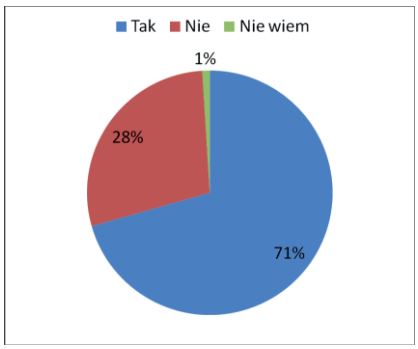

Pytania 10-11.

Pytanie 10.

Który z czterech obowiązujących wariantów nauczania przedmiotów realizowany jest na szczeblu wczesnoszkolnym w Pani/a szkole, proszę opisać na czym polega każdy z wariantów:

Wariant	Opis wariantu
I	
II	
III	
IV	

Pytanie 11.

Ile godzin lekcyjnych tygodniowo nauczany jest język polski w poszczególnych klasach każdego z realizowanych w Pani/a szkole roku nauczania?

Lata nauki	Klasa A	Klasa B	Klasa C	Klasa D	Klasa E	Klasa F
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						

Komentarz do odpowiedzi (10-11)

Wariant I: Nauczanie według planu lekcji, w relacji: jęz. polski – 5: jęz. litewski – 3.

Wariant II: Szkoły litewskojęzyczne dla mniejszości narodowych działają zazwyczaj wg tego wariantu, który zakłada nauczanie języka ojczystego (np. polskiego, rosyjskiego). Ogółem, w kl. 1 – 23 godz. lekcyjne, w klasie 2-giej – 25 godzin lekcyjnych, zaś w klasach 3-ciej i 4-tej – 29 godzin lekcyjnych. W tym ogólnym tygodniowym zakresie godzinowym:

- w klasach 1-szej, 2-giej i 4-tej - 7 godzin lekcyjnych języka ojczystego, 1 lekcja religii lub etyki, 4 lekcje matematyki (zaś 5 lekcji matematyki w klasie 3-ciej);

- w we wszystkich klasach (1 – 4) – 2 lekcje środowiska naturalnego, 2 lekcje muzyki, 1 albo 2 lekcje wychowania fizycznego, 1 lekcja tańca, 1 albo 2 lekcje plastyki i zajęć technicznych.

Język państwowy – litewski tygodniowo:

- w klasie 1-szej – 2 lekcje,

- w klasach 2-giej i 3-ciej – 3 lekcje

- w klasie 4-tej – 4 lekcje

Język obcy – nauczanie rozpoczyna się w klasie 2-giej (po 2 lekcje)

Wariant III: Grupa mieszana dla mniejszości narodowych i obcokrajowców, pragnących uczyć się w szkole litewskiej. Nauczanie w języku litewskim oraz częściowo polskim.

Wariant IV: Szkoły nauczające w językach mniejszości narodowych.

Wariant (Moduł) V: Model organizacji wychowania przedszkolnego. Czas trwania pracy w grupie – 4 godziny dziennie. Priorytety i zadania określa ogólny program wychowania przedszkolnego dla konkretnej grupy (społeczne, kulturalne, etc.). Wychowanie jest procesem jednolitym, zintegrowanym, tzn. nie rozdzielanym na poszczególne dziedziny (przedmioty). Akcentuje się wytworzenie niezbędnych kompetencji u dzieci wieku przedszkolnego (np. pisanie liter).

Minimalna liczba dzieci w grupie - 5. Maksymalna – 20. Z grupą pracuje jeden pedagog. Zalecany okres wychowawczy – 160 dni.

Pytanie 10

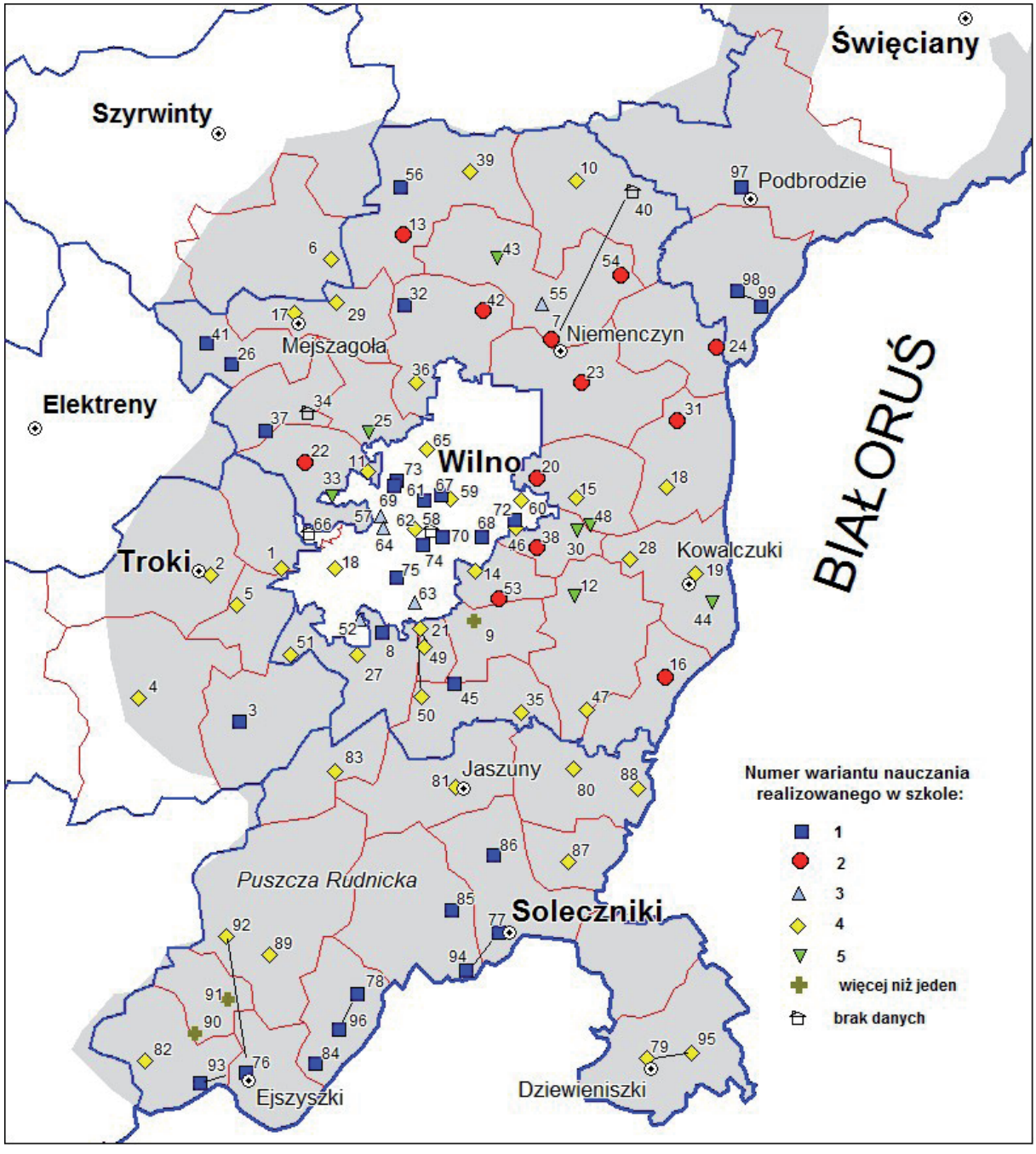

Ryc. 18. Obowiązujący wariant nauczania przedmiotów realizowany na szczeblu wczesnoszkolnym

Warianty nauczania na szczeblu wczesnoszkolnym (N=99)

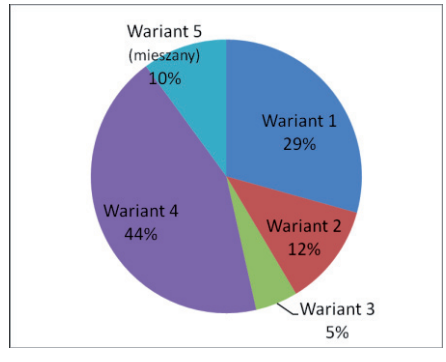

Pytanie 12.

Ile przedmiotów nauczanych jest w szkole: **…**

Ile z nich nauczanych jest po polsku: **….**

Jeżeli są jakieś przedmioty nauczane w języku innym niż polski proszę podać dlaczego?

Komentarz do odpowiedzi

W szkołach polskojęzycznych jedynymi lekcjami nie prowadzonymi w języku polskim są lekcje języka państwowego (litewskiego) oraz obcego.

Pytanie 12

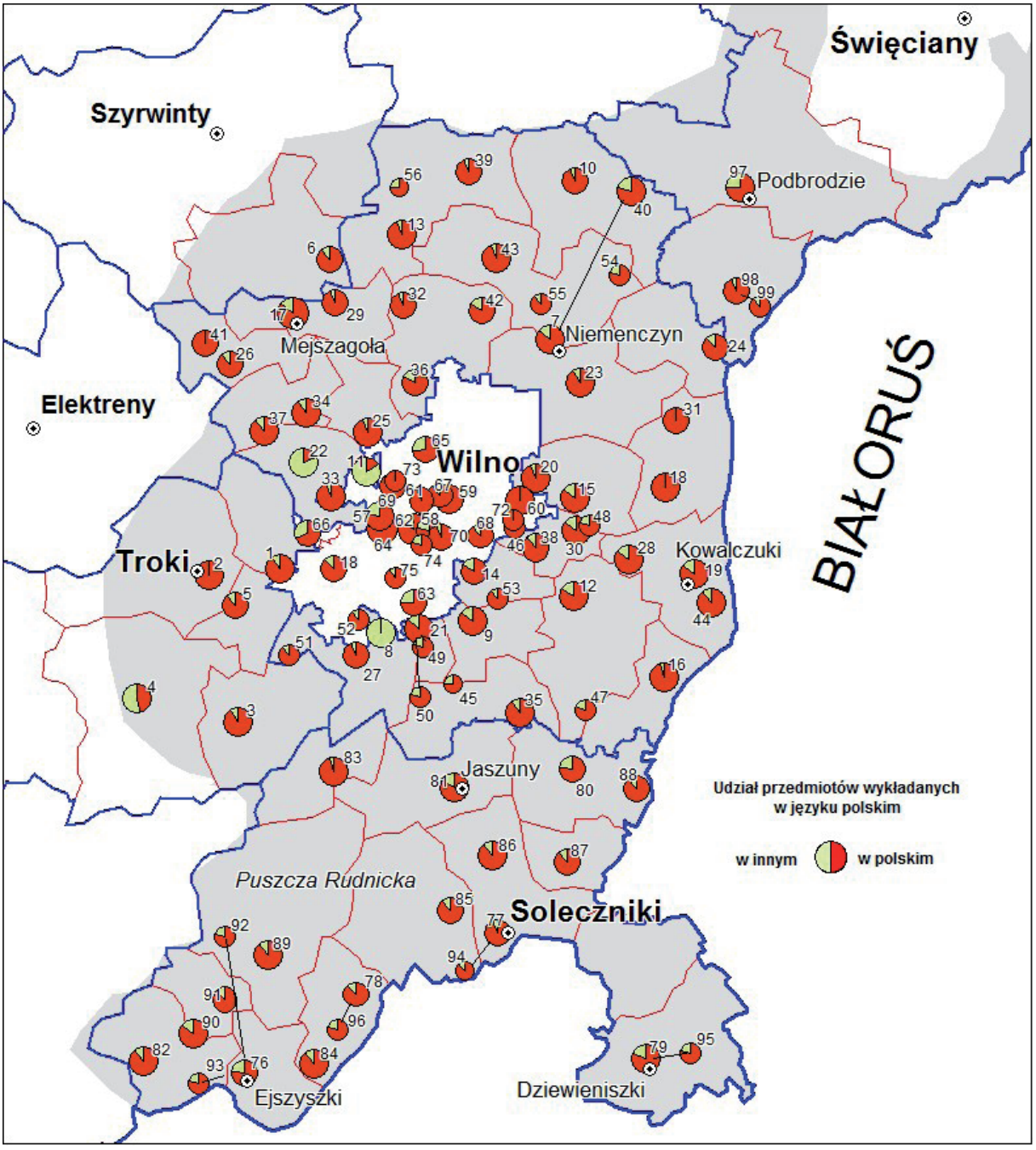

Ryc. 19. Udział przedmiotów wykładanych w języku polskim

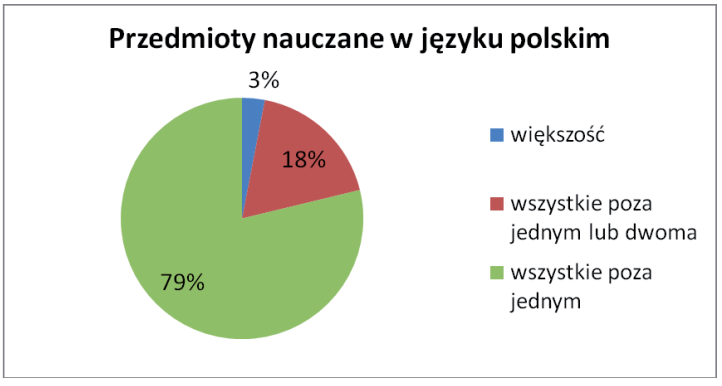

Pytanie 13.

Czy uczniowie Pani/a szkoły brali udział w Olimpiadzie Języka Polskiego i Literatury w latach 2005-2009?

☐TAK ☐NIE

Jeżeli tak proszę podać liczbę uczniów, którzy uczestniczyli w Olimpiadzie oraz jakie uzyskali rezultaty (np. liczbę punktów, etap, finał, półfinalista; miejsce itp.)

rok	liczba	rezultat
2009		
2008		
2007		
2006		
2005		

Komentarz do odpowiedzi

Informacje pokazujące osiągnięcia uczestników olimpiad i konkursów (tzn. osiągane poziomy i zajmowanie miejsca) znajdują się w odpowiednich zestawach informacyjnych (ankietach) odpowiadających każdej ze szkół.

Pytanie 13

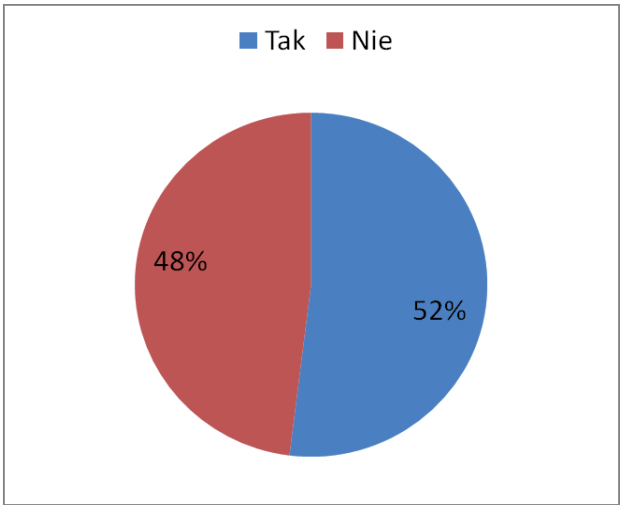

Udział w Olimpiadzie Języka Polskiego i Literatury w latach 2005-2009 (N=99)

Uczniowie badanych szkół poza OJPiL uczestniczyli również w lokalnych i regionalnych konkursach znajomości języka polskiego (np. Mistrz Ortografii).

Pytanie 14.

Czy w szkole prowadzone są zajęcia pozalekcyjne (np. kółka zainteresowań - teatralne, chór szkolny, drużyny sportowe i harcerskie, zespoły taneczne itp.)

☐TAK ☐NIE

Jeżeli tak to, jakie to są zajęcia i ile osób w nich uczestniczy:

Zajęcia	Liczba uczniów

Komentarz do odpowiedzi

Zajęcia pozalekcyjne prowadzi ponad 90% szkół polskojęzycznych. Są to zajęcia wielokierunkowe (teatralne, muzyczne, chóry, sportowe, językowe, kierunkowe - poszerzające wiedzę z zajęć prowadzonych programowo w szkole, komputerowe, taneczne, kółka zainteresowań, turystyczne, etc.), w których uczestniczy większość uczniów szkoły.

Pytanie 14

Tab. 3. Zajęcia dodatkowe w zależności od rodzaju szkoły

	Szkoły początkowe	Szkoły podstawowe	Szkoły profilowane
Zajęcia dodatkowe	17	33	40
Brak zajęć dodatkowych	5	1	1

Pytania 15-16.

Pytanie 15.

Czy szkoła prowadzi dodatkowe zajęcia z kultury i języka polskiego?

☐TAK NIE

Jeżeli tak to ilu uczniów w nich uczestniczy …….. i jak często się one odbywają:

☐ codziennie lub prawie codziennie

☐ raz, dwa razy w tygodniu

☐ raz na dwa tygodnie

☐ raz w miesiącu

☐ rzadziej

Pytanie 16.

Czy szkoła aktywnie uczestniczy w życiu lokalnym poprzez takie formy działalności, jak (proszę zaznaczyć wszystkie właściwe odpowiedzi):

☐ udostępnianie boiska lub sali gimnastycznej mieszkańcom

☐ opieka nad zabytkami kultury (pomniki, kapliczki, miejsca pamięci)

☐ współpraca z władzami lokalnymi

☐ współpraca z parafią/kościołem

☐ opieka nad miejscowym cmentarzem

☐ inne formy działalności, jakie?.....

Komentarz do odpowiedzi

Zasadniczo, szkoły prowadzą (uzupełniającą) naukę języka polskiego najczęściej dla młodzieży białoruskiej (i w mniejszym stopniu – litewskiej i rosyjskiej), zamierzającej podjąć naukę w szkole polskojęzycznej; a także dla tych uczniów-Polaków, którzy ze szkoły litewskojęzycznej powracają albo przenoszą się do szkoły polskiej i wykazują braki w znajomości języka.

Wszystkie szkoły polskojęzyczne biorą aktywny i spontaniczny udział we wszystkich wymienionych formach życia społeczności lokalnej. Szkoły są wręcz traktowane przez lokalne społeczności jako autentyczne, bardzo ważne ośrodki polskiej kultury i polskiego życia. Oczywiście, w pewnym sensie, także i politycznego.

Pytanie 15

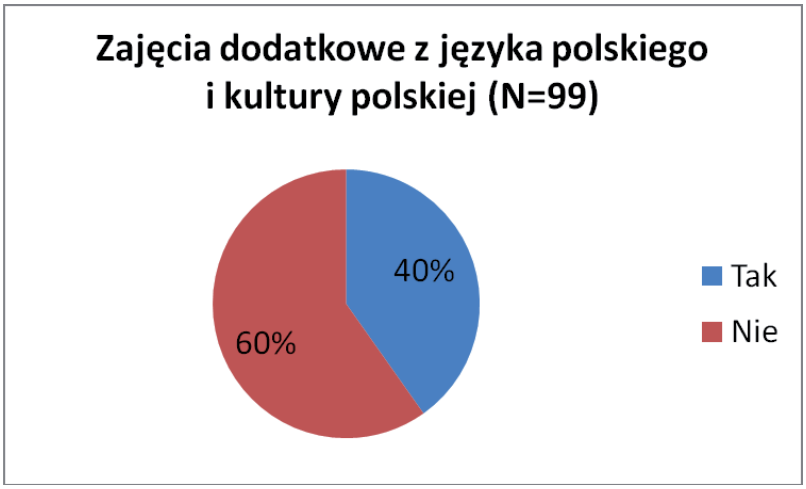

Tab. 4. Uczestnictwo w zajęciach dodatkowych z kultury i j. polskiego w zależności od rodzaju szkoły

	szkoła początkowa	szkoła podstawowa	szkoła profilowana
poniżej 25% uczniów	2	3	15
25-50%	0	4	3
50-75%	0	2	3
powyżej 75 %	2	1	0
SUMA	4	10	21

Tab. 5. Uczestnictwo w zajęciach dodatkowych z kultury i j. polskiego w zależności od lokalizacji szkoły

	wieś	miasto	Wilno
poniżej 25% uczniów	10	2	8
25-50%	7	0	0
50-75%	5	2	0
powyżej 75 %	0	0	1
SUMA	22	4	9

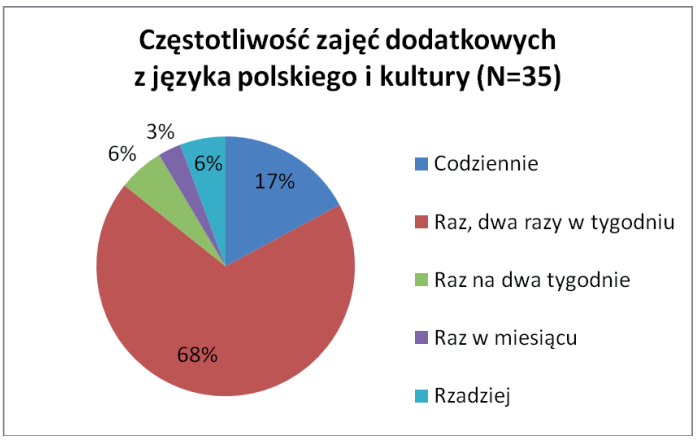

Pytanie 16

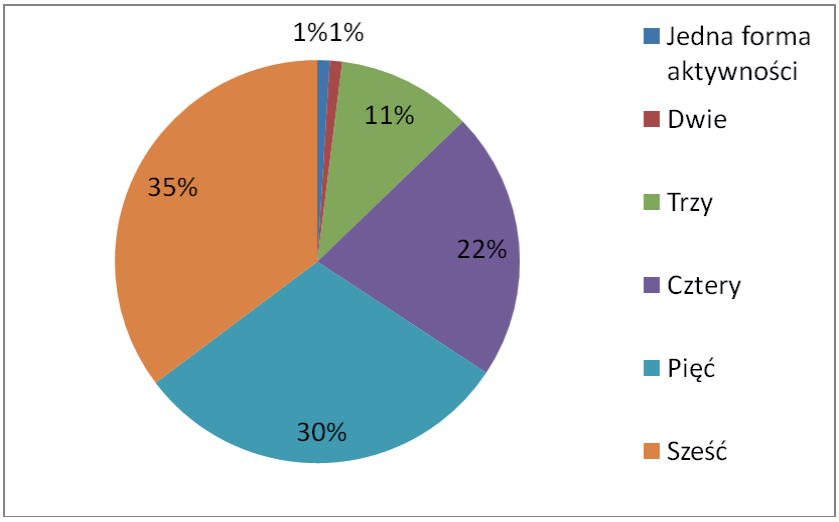

Uczestnictwo w życiu lokalnej społeczności - aktywność szkół (N=99)

Formy współpracy z lokalną społecznością

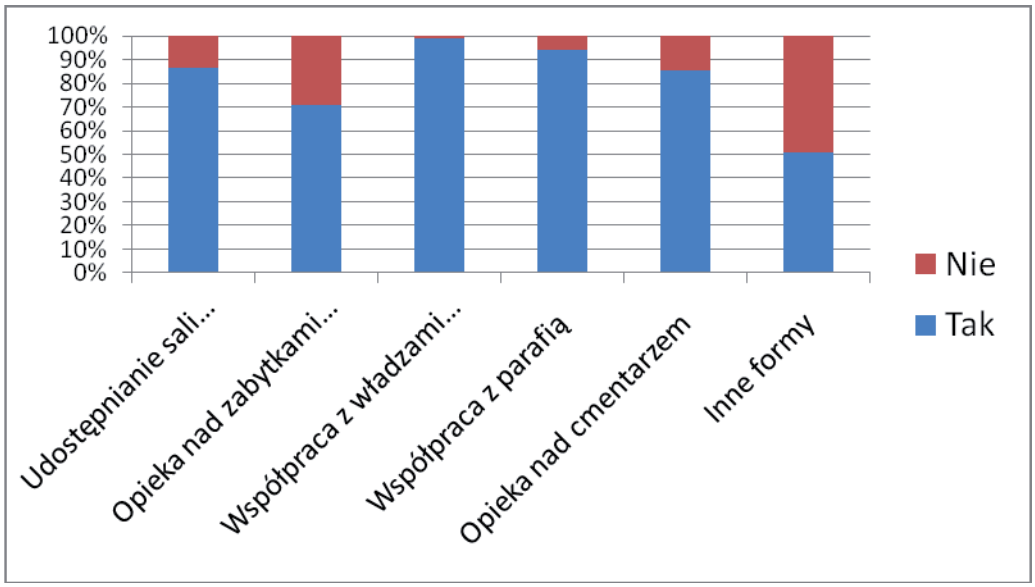

Tab. 6. Lokalna aktywność szkół w zależności od położenia

	lokalizacja szkoły		
Liczba aktywności	wieś	miasto	Wilno
1	1	0	0
2	1	0	0
3	10	1	0
4	21	0	1
5	23	2	5
6	18	6	12

Pytanie 17.

Czy szkoła uczestniczy lub uczestniczyła w ostatnich 5 latach w projektach/ programach dla szkół realizowanych w ramach programów UE (np. Socrates)?

☐TAK ☐NIE

Jeżeli tak to jakie to projekty/programy?

Komentarz do odpowiedzi

Tylko niektóre szkoły, szczególnie większe i znajdujące się w Wilnie oraz miasteczkach Wileńszczyzny brały udział w programach edukacyjnych UE. Ogromna większość dyrektorów szkół i kadry nauczycielskiej podkreślała brak informacji o możliwościach skorzystania z nich, a także brak pomocy logistycznej w zdobyciu informacji, zrealizowaniu „pierwszego kontaktu", opracowaniu programu (aplikacji), itp.

Pytanie 17

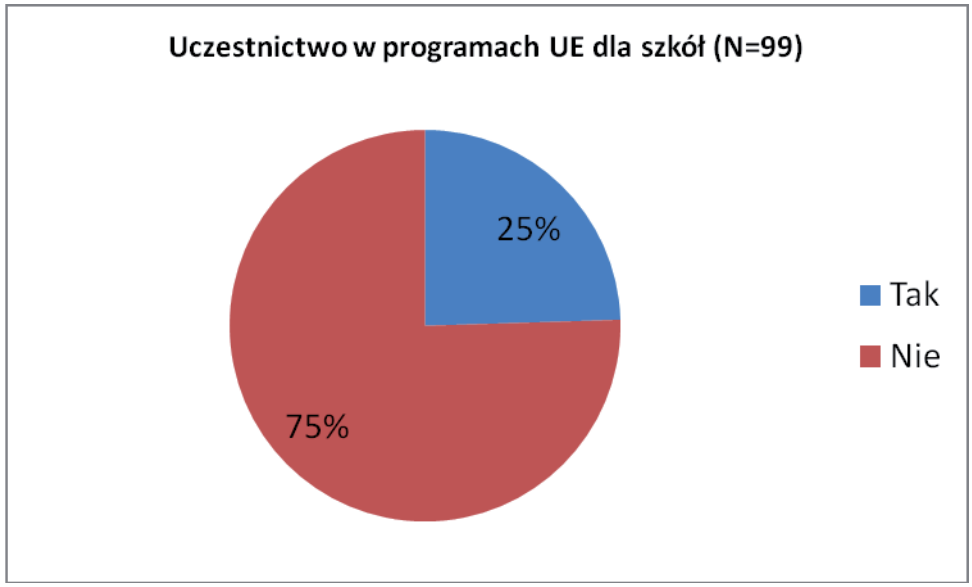

Tab. 7. Uczestnictwo szkół w programach unijnych dla szkół w zależności od ich lokalizacji

	wieś	miasto	Wilno
Szkoły uczestniczące w programach UE	11	4	10
Szkoły nieuczestniczące w programach UE	63	5	9

Pytanie 18.

Czy w klasie 10 obowiązuje egzamin z języka polskiego?

☐TAK ☐NIE

Jeżeli tak, to ile osób przystąpiło do tego egzaminu w poszczególnych latach

rok	liczba uczniów
2009	
2008	
2007	
2006	
2005	

Komentarz do odpowiedzi

W większości polskich szkół do egzaminu podchodzą wszyscy uczniowie, co traktowane jest zarówno jako obowiązek szkolny i patriotyczny, jak i oczywistość nie wymagającą wyjaśnień.

Warto przypomnieć, że w marcu 1992 roku, mimo podpisanej w lutym 1992 r. 3-letniej polsko-litewskiej umowy resortowej o współpracy w dziedzinie szkolnictwa wyższego i oświaty, Ministerstwo Oświaty RL nakazało wycofanie ze szkół polskich podręczników, wydanych w Polsce i zastąpienie ich podręcznikami wydawanymi na Litwie po 1990 roku. Równocześnie, na podstawie ustnych decyzji kierownictwa resortu oświaty – wycofywano także masowo z bibliotek szkolnych polską literaturę naukową i popularno-naukową. Od 1998 roku nie wznawiano polskojęzycznych wersji litewskich podręczników, zaś w 2002 roku Ministerstwo Oświaty RL oświadczyło wręcz, że nie posiada środków na druk w/w podręczników.

Od 1998 roku, język polski - jako język ojczysty grupy mniejszościowej - nie jest traktowany jako przedmiot obowiązkowego egzaminu maturalnego i znalazł się w grupie egzaminów „do wyboru". W praktyce, uczeń polski zamierzający kontynuować naukę w litewskiej szkole wyższej – jeśli chce na egzaminie maturalnym zdawać egzamin z języka ojczystego, musi go potraktować jako egzamin dodatkowy, piąty (do czterech obowiązkowych), gdyż w naborze na wyższe uczelnie oceny z maturalnego egzaminu z języka polskiego nie są brane pod uwagę.

Pytanie 18

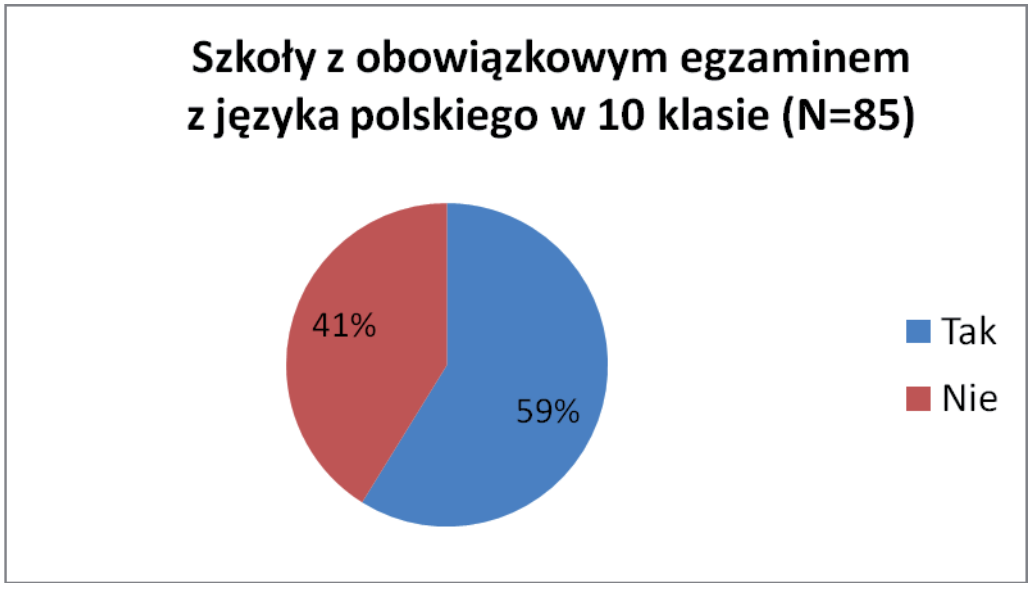

Tab. 8. Szkoły organizujące egzamin z języka polskiego po 10 klasie w zależności od lokalizacji szkoły

	wieś	miasto	Wilno
tak	39	3	8
nie	35	7	20

Pytania 19-20.

Pytanie 19. Pytanie dotyczy tylko szkół profilowanych

Ile osób przystąpiło do egzaminu dojrzałości z języka polskiego

rok	2005	2006	2007	2008	2009
liczba uczniów					

Pytanie 20. Pytanie dotyczy tylko szkół profilowanych

Ilu uczniów planuje kontynuować naukę w języku polskim na studiach wyższych:

	2005	2006	2007	2008	2009
ogółem uczniowie planujący					
Wileński Uniwersytet Pedagogiczny (Katedra Filologii Polskiej):					
Uniwersytet Wileński (Katedra Filologii Polskiej):					
Uniwersytet w Białymstoku, filia w Wilnie:					
Wileńskiej Szkoły Technologii, Biznesu i Rolnictwa:					
Inne szkoły wyższe na Litwie (wpisać jakie) ……					
Inne szkoły wyższe w Polsce (wpisać jakie)……					

Komentarz do odpowiedzi

Pytania zostały w końcowym etapie przygotowań wycofane przez zleceniodawcę – Biuro Polonijne Senatu RP. Ponieważ jednak wcześniej były w wykazie pytań, znalazły się w opracowanym przez nas kwestionariuszu badań terenowych.

Pytanie 19

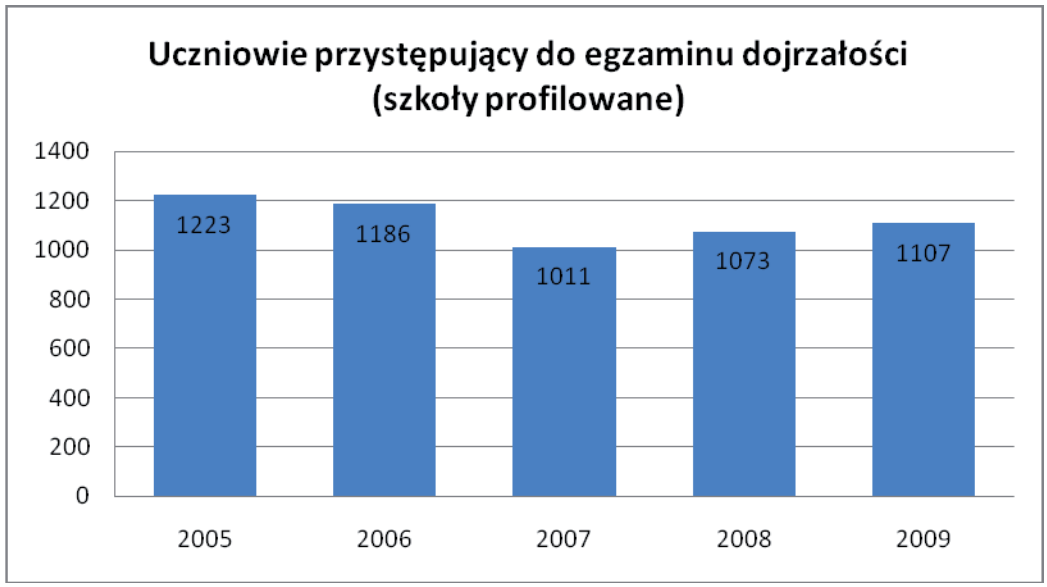
Uczniowie przystępujący do egzaminu dojrzałości
(szkoły profilowane)
1400
1200
1000
800
600
400
200
0
1223
1186
1011
1073
1107
2005
2006
2007
2008
2009

Pytanie 21.

Jaki metraż posiada Pani/a szkoła**,** a jaką wielkość posiada obszar zajmowany przez szkołę (z boiskiem sportowym i terenami przyległymi)

Jeżeli jest Pan/i w stanie oszacować proszę podać jaka jest powierzchnia:

	powierzchnia w m^2
sal lekcyjnych	
pomieszczeń biurowych	
pomieszczeń gospodarczych	
ciągów komunikacyjnych (korytarze)	
pomieszczeń sportowych (sala gimnastyczna)	

Komentarz do odpowiedzi

Wyniki badań dowodzą niekorzystnej dysproporcji wielkości szkół polskich na Wileńszczyźnie, polegającej na istnieniu sieci dużych szkół w m. Wilnie, przy czym w pozostałej części Wileńszczyzny dorównują im jedynie szkoły w Niemenczynie i Solecznikach. Taka asymetria dotyczy zwłaszcza czysto polskich rejonów – solecznickiego i wileńskiego.

Stwierdzić jednak należy, że – niezależnie od wspomnianej asymetrii – sieć szkół polskich pokrywa w zupełności potrzeby edukacyjne polskiej grupy mniejszościowej i nie ma takich miejsc ani obszarów, w których szkoły polskojęzycznej brak, choć być powinna.

Wskazać by można jedynie ewentualnie na niekompletność polskiego szkolnictwa w takich rejonach, jak ignaliński i szyrwincki, czy w innym sensie Żmudź i Kowieńszczyzna, ale to jest bardziej skomplikowane zagadnienie, które wykracza poza zadania postawione w tym badaniu.

Pytanie 21

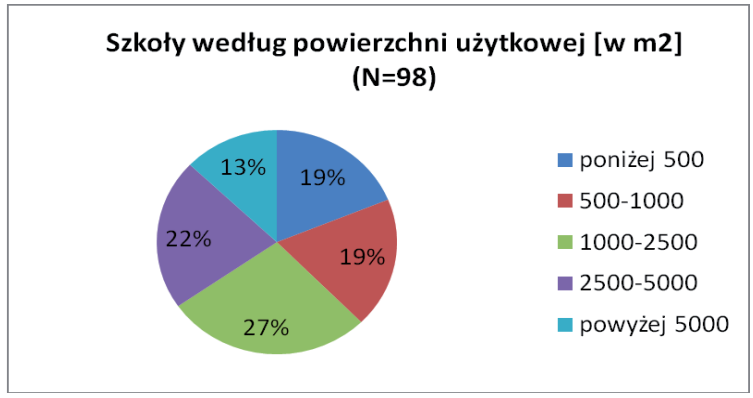

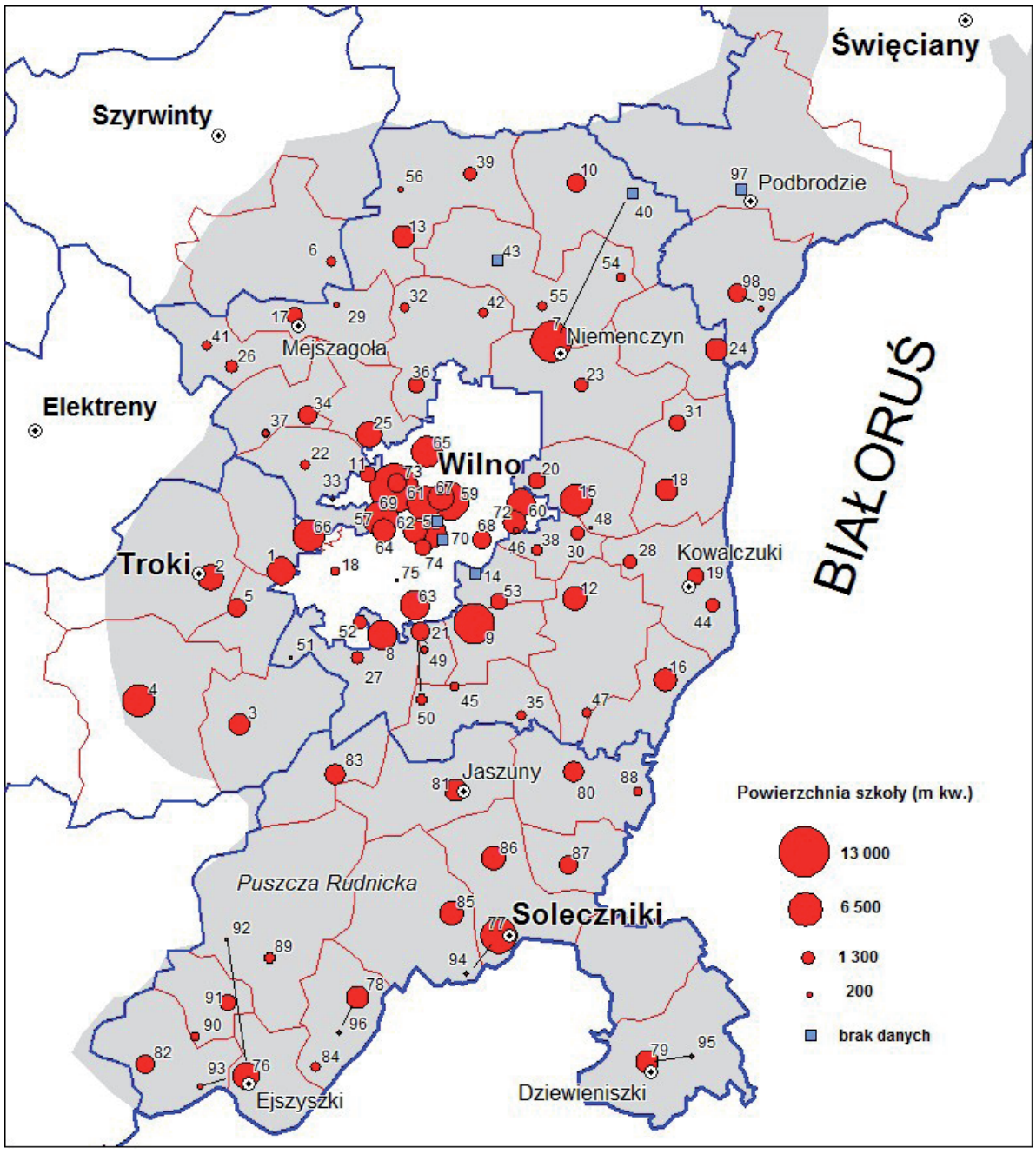

Ryc. 20. Powierzchnia budynków szkolnych

Pytanie 22.

Czy w szkole znajduje się pracownia komputerowa?

☐TAK ☐NIE

Jeżeli tak, to proszę podać:

Ile komputerów znajdujących się w szkole dostępnych jest dla uczniów	
Ile osób zasiada przy jednym komputerze na zajęciach w pracowni komput.	

Czy szkoła posiada szerokopasmowy dostęp do Internetu?

☐TAK ☐NIE

Komentarz do odpowiedzi

Generalnie, szkoły polskie nie skarżą się na kłopoty z wyposażeniem komputerowym, ani z dostępem do Internetu.

Pytanie 22

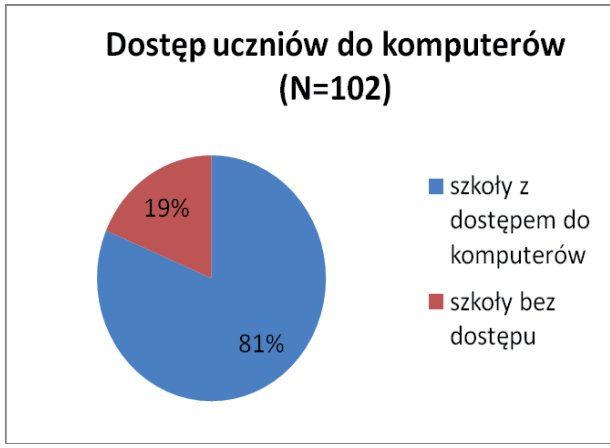

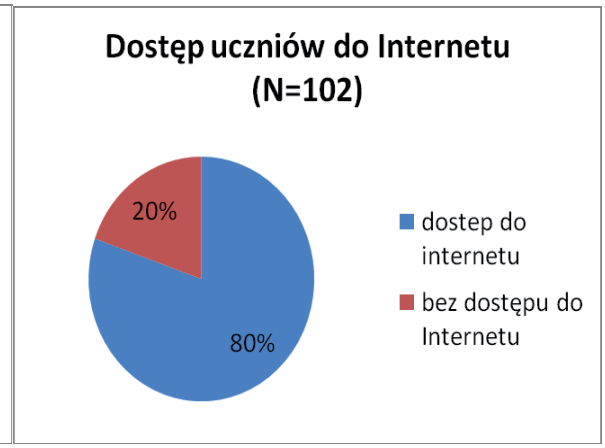

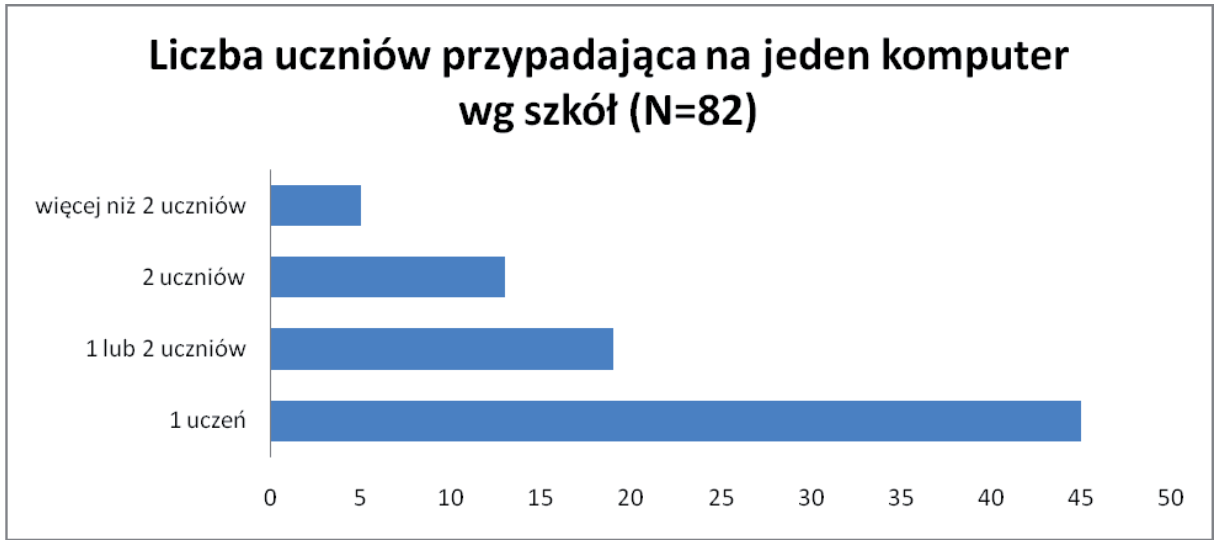

Tab. 9. Szkoły z komputerami dostępnymi dla uczniów wg lokalizacji.

	wieś	miasto	Wilno
szkoły z dostępem do komputerów	56	9	19
szkoły bez dostępu	18	0	0

Tab. 10. Szkoły z Internetem dostępnym dla uczniów wg lokalizacji

	wieś	miasto	Wilno
szkoły z dostępem do Internetu	54	9	19
szkoły bez dostępu	20	0	0

Pytanie 23.

Czy w szkole znajduje się biblioteka?

☐TAK ☐NIE

Jeżeli tak to jaka jest wielkość księgozbioru:

Jaka jest wielkość księgozbioru w języku polskim:

Ile średnio w ciągu roku przybywa woluminów:

Jak często uzupełniany jest księgozbiór:

☐ raz na kwartał ☐ raz na pół roku ☐ raz na rok ☐ rzadziej niż raz w roku

Czego szczególnie brakuje w zbiorach biblioteki?: …..

Pytanie 23a.

Czy szkoła/biblioteka otrzymuje prasę polską/polskojęzyczną (dzienniki, czasopisma)?

☐TAK ☐NIE

Jeżeli tak to skąd ona pochodzi (Wilno, Polska)

Proszę podać tytuły otrzymywanej prasy:

Pytanie 23b.

W jakiej odległości od szkoły znajduje się biblioteka publiczna?: ..... km

Czy znajduje się tam polski księgozbiór?

☐TAK ☐NIE

Jeżeli tak to czy znajdują się w nim polskie:

☐ encyklopedie ☐ słowniki ☐ lektury szkolne ☐ literatura klasyczna

Czy większość z powyższych pozycji wydanych była po 1990 r.?

☐TAK ☐NIE

Komentarz do odpowiedzi

Sześć szkół polskich nie posiada bibliotek szkolnych!!!

Przy czym, (biorąc pod uwagę, że pięć z nich to szkoły filialne, gdzie szkoła główna jest dobrze zaopatrzona w książki) **najbardziej dramatyczna jest sytuacja Szkoły Podstawowej w Szumsku (nota bene: jednej z lepszych placówek edukacyjnych Rejonu Wileńskiego), która powinna – w trybie jak najpilniejszym – zostać w kompletną bibliotekę wyposażona.**

Najpoważniejszymi problemami, deklarowanymi przez większość szkół – są:

- niedostatek literatury dziecięcej dla klas 1 – 4 oraz młodzieżowej;
- niemal powszechny brak stałego dostępu do prasy polskiej;
- zasadnicza przypadkowość w trybie uzupełniania księgozbiorów.

Pytanie 23

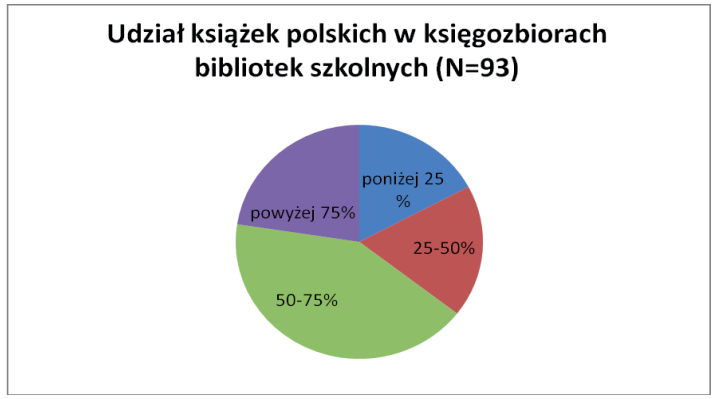

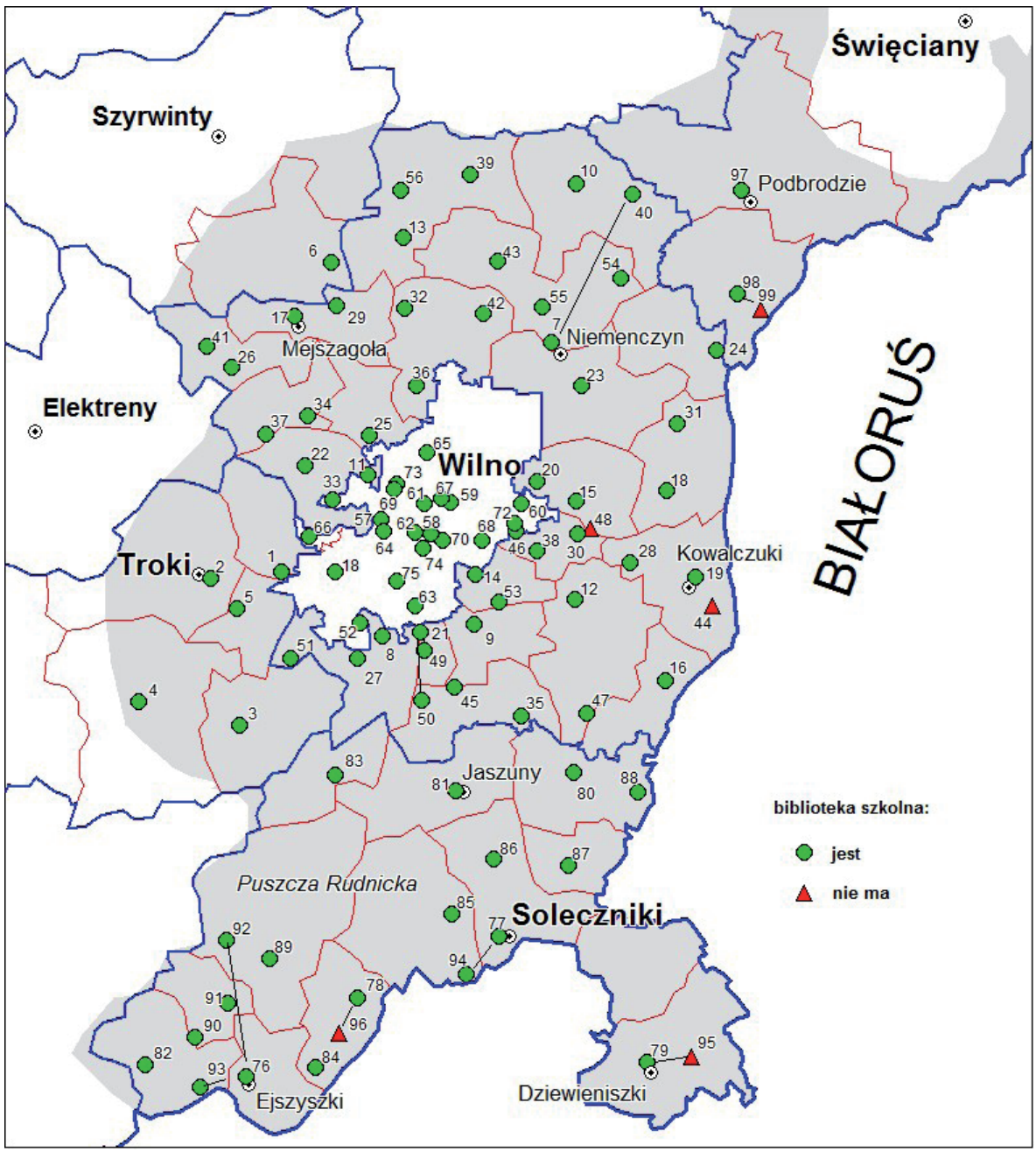

Ryc. 21. Biblioteki szkolne

Pytanie 23

Tab. 11. Udział polskich książek w księgozbiorach badanych szkół w zależności od ich lokalizacji

	wieś	miasto	Wilno
poniżej 25 %	10	1	5
25-50%	12	3	2
50-75%	31	4	4
powyżej 75%	12	1	8

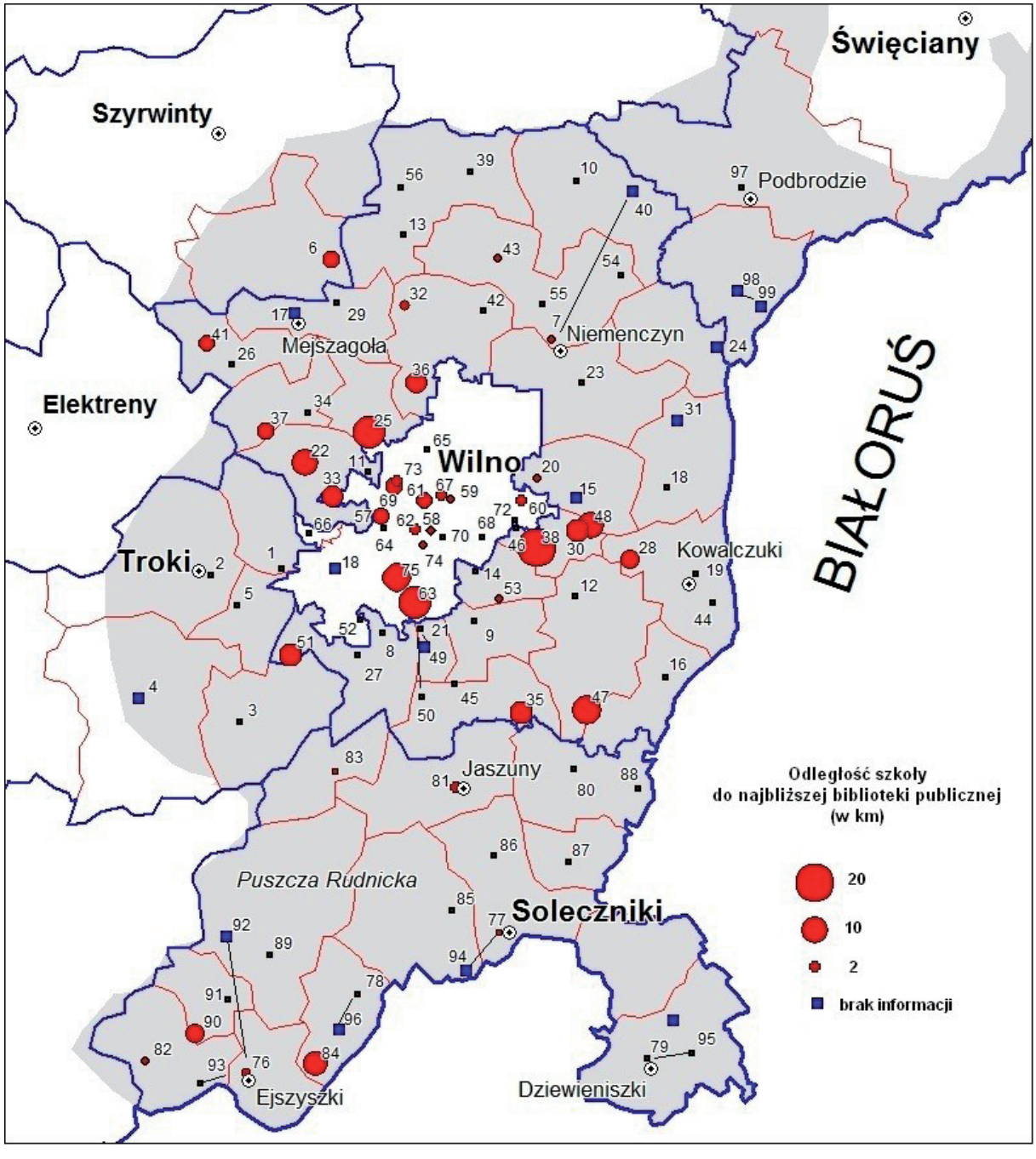

Ryc. 22. Odległość do najbliższej biblioteki publicznej

Pytanie 23

Dostęp do prasy w badanych szkołach

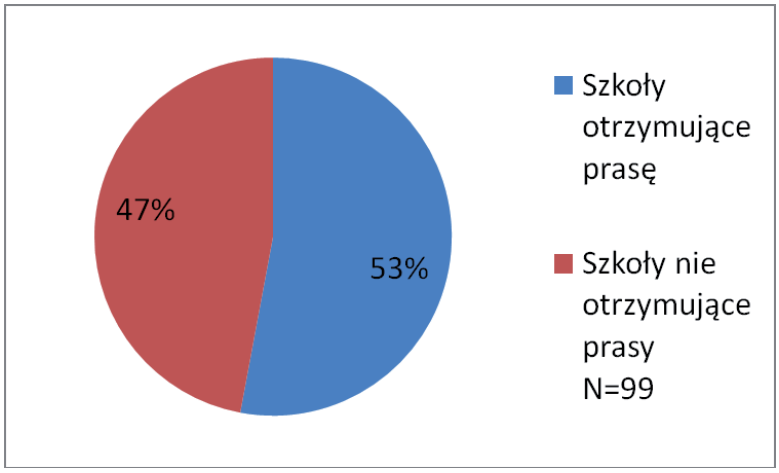

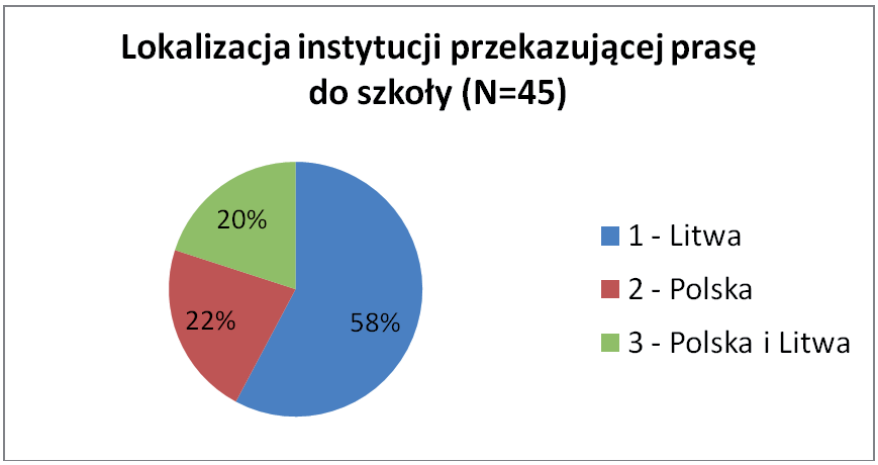

Tab. 12. Dostęp do prasy w zależności od ich lokalizacji

	wieś	miasto	Wilno
Szkoły otrzymujące prasę	33	8	13
Szkoły nie otrzymujące prasy	41	1	6

Pytanie 24.

Czy w szkole znajduje się:

a)	wystarczająca ilość sal lekcyjnych	☐TAK	☐NIE
b)	wystarczająca ilość pracowni przedmiotowych (np. do nauki języka polskiego, chemiczna, fizyczna)	☐TAK	☐NIE
c)	sala gimnastyczna	☐TAK	☐NIE
d)	boisko szkolne	☐TAK	☐NIE
e)	świetlica (do zajęć pozalekcyjnych)	☐TAK	☐NIE
f)	stołówka	☐TAK	☐NIE

Czy szkoła posiada braki infrastrukturalne?

☐TAK ☐NIE

Jeżeli tak to proszę podać jakie:

Komentarz do odpowiedzi

Spośród określonych przez szkoły braków infrastrukturalnych, najczęściej wymieniano brak sali gimnastycznej (31), boiska sportowego (10) i ogrodzenia terenu szkolnego (17).

Wydaje się jednak, że najpilniejsze potrzeby do rozwiązania, to brak sanitariatów w budynkach szkolnych (aż w 9 szkołach) oraz brak kuchni i stołówek (w 9 szkołach).

Pytanie 24

Wyposażenie szkół (czy w szkole znajduje się wystarczająca ilość/ czy szkoła posiada):

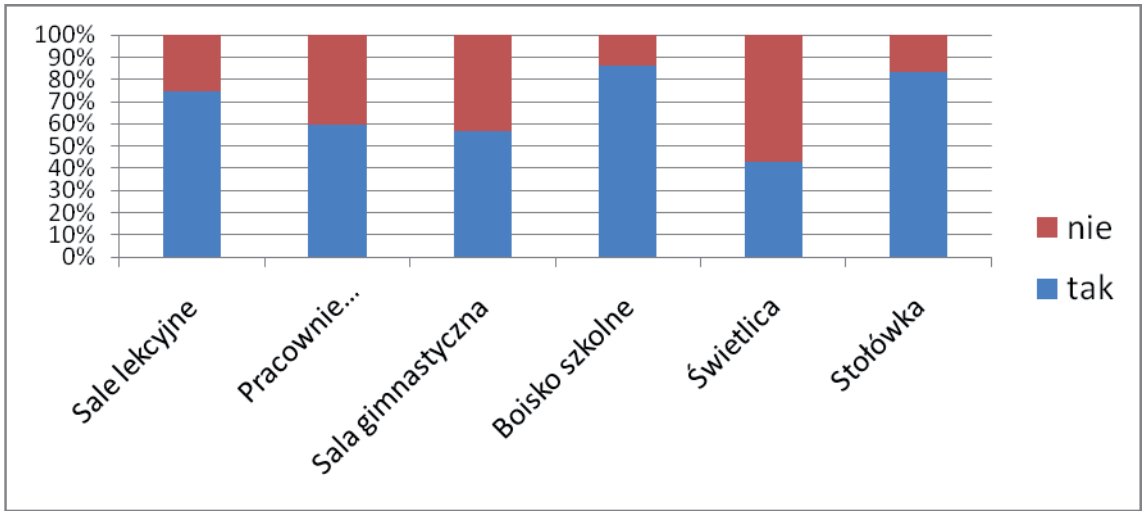

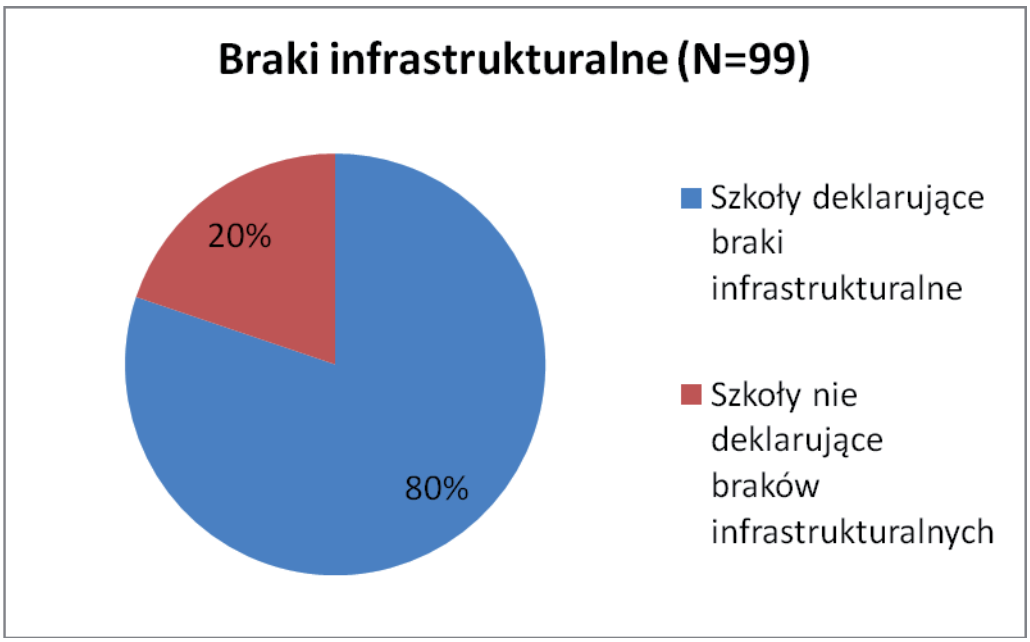

Tab. 13. Braki infrastrukturalne w zależności od lokalizacji szkoły

	wieś	miasto	Wilno
Szkoły deklarujące braki infrastrukturalne	59	6	16
Szkoły nie deklarujące braków infrastrukturalnych	15	3	3

Pytanie 25.

Czy szkoła była remontowana po roku 1990:

☐TAK ☐NIE ☐NIE WIEM

Jeżeli tak, to proszę podać:

rok remontu					
co było remontowane					
kto finansował remont (proszę podać wszystkie instytucje finansujące i współfinansujące)					
z jakich środków był finansowany remont (np. UE, samorządowe, itp.)					
w jakiej kwocie (proszę wpisać kwotę pod właściwą datą lub instytucją, oraz określić walutę: LIL, PLN lub Euro)					

Komentarz do odpowiedzi

Według powszechnej opinii **wszystkich** ankietowanych – istnienie i funkcjonowanie polskiego (polskojęzycznego) szkolnictwa na Wileńszczyźnie nie byłoby możliwe bez pomocy Państwa Polskiego. Ta pomoc określana jest – w wymiarze finansowym, organizacyjnym, materiałowym – jako **olbrzymia i permanentna.** Instytucja polska, która jest bezpośrednio kojarzona z działaniami inwestycyjnymi, prowadzonymi z ramienia państwa polskiego, to Wspólnota Polska.

Określając finansowy wymiar środków na remonty i inwestycje infrastrukturalne, wielu dyrektorów szkół – w pełni doceniając pomoc ze strony Polski – wskazywało, że szczegółowe źródła i sposób podziału środków jest w lokalnym samorządzie i znajdują się poza ich wiedzą.

Spośród najczęściej wymienianych i najpilniejszych potrzeb, wymienić należy:

- przeciekające dachy (9 szkół)

- renowacje systemów grzewczych (10 szkół)

- wymianę okien (10 szkół) i podłóg (10 szkół)

- wymianę systemów oświetlenia (9 szkół)

Pytanie 25

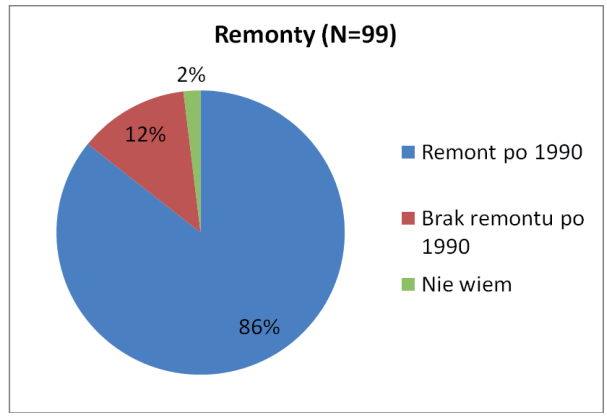

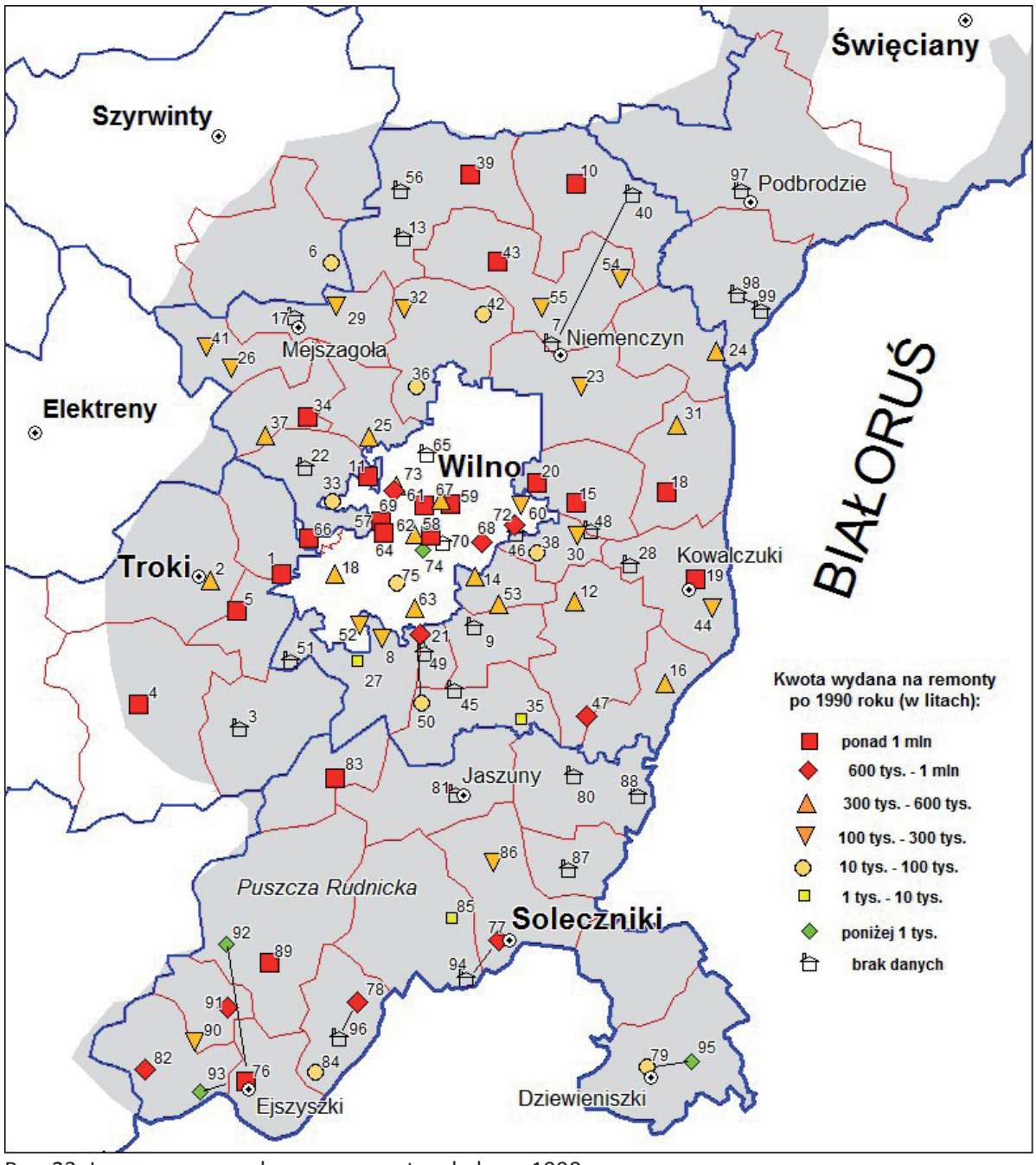

Ryc. 23. Łączna suma wydana na remonty szkoły po 1990 r.

Pytanie 25

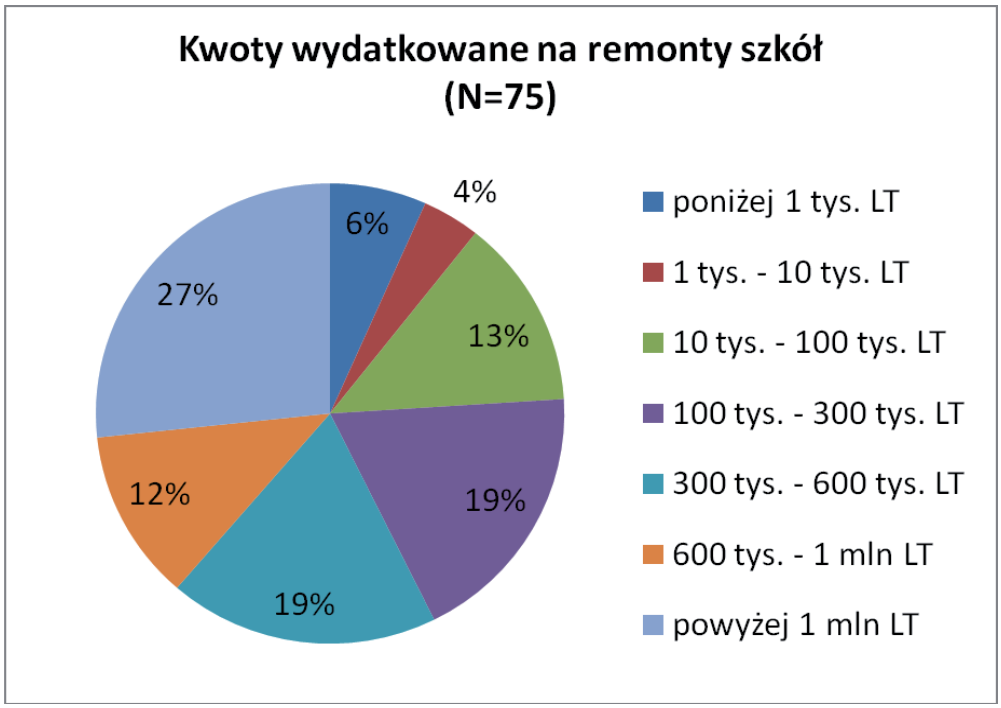

Tab. 14. Wydatki na remonty z zależności od typu szkoły (początkowa, podstawowa, profilowana)

	Szkoły początkowe	Szkoły podstawowe	Szkoły profilowane
bez remontu	9	6	11
poniżej 1 tys. LT	4	0	0
1 tys. - 10 tys. LT	0	2	0
10 tys. - 100 tys. LT	2	6	1
100 tys. - 300 tys. LT	3	8	3
300 tys. - 600 tys. LT	2	5	7
600 tys. - 1 mln LT	2	3	4
powyżej 1 mln LT	0	4	15

Tab. 15. Wydatki na remonty w zależności od lokalizacji szkoły

	wieś	miasto	Wilno
bez remontu	22	4	4
poniżej 1 tys. LT	4	0	1
1 tys. - 10 tys. LT	3	0	0
10 tys. - 100 tys. LT	7	0	3
100 tys. - 300 tys. LT	13	0	1
300 tys. - 600 tys. LT	9	1	4
600 tys. - 1 mln LT	5	1	3
powyżej 1 mln LT	11	4	5

Pytanie 25

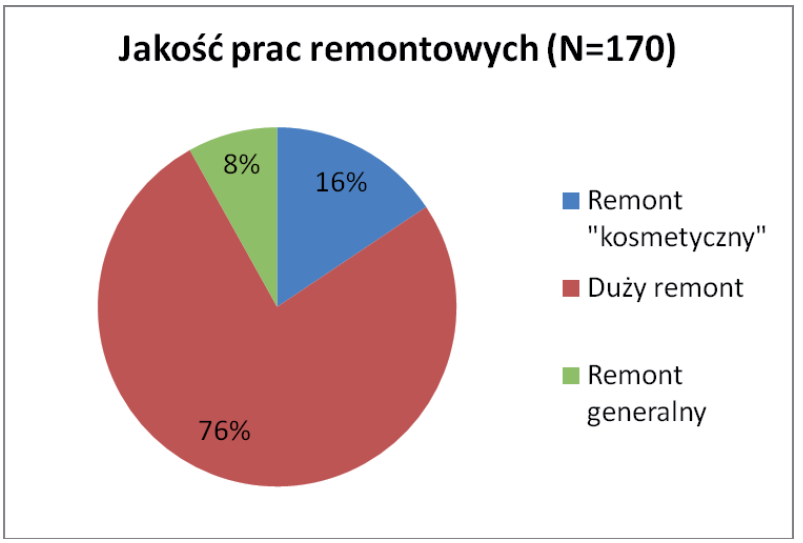
Jakość prac remontowych (N=170)
8%
16%
76%
Remont "kosmetyczny"
Duży remont
Remont generalny

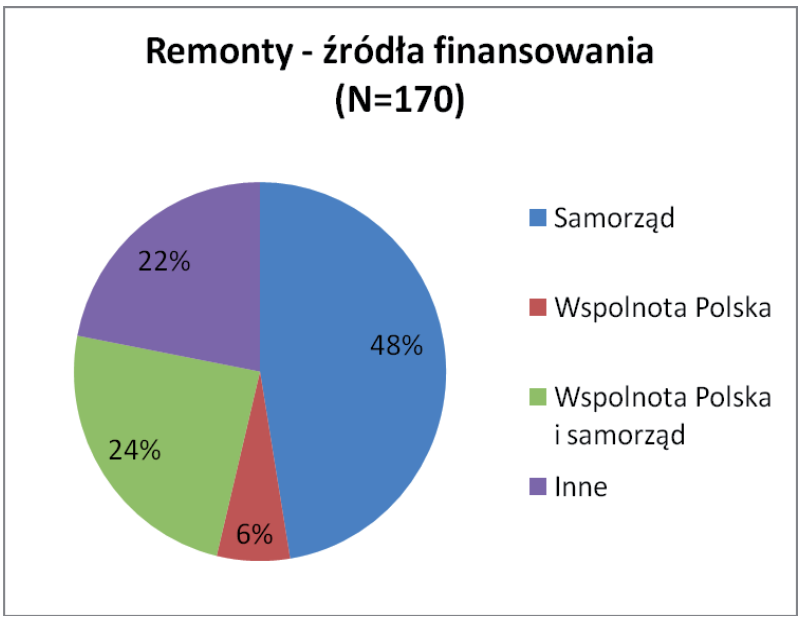
Remonty - źródła finansowania (N=170)
22%
48%
24%
6%
Samorząd
Wspolnota Polska
Wspolnota Polska i samorząd
Inne

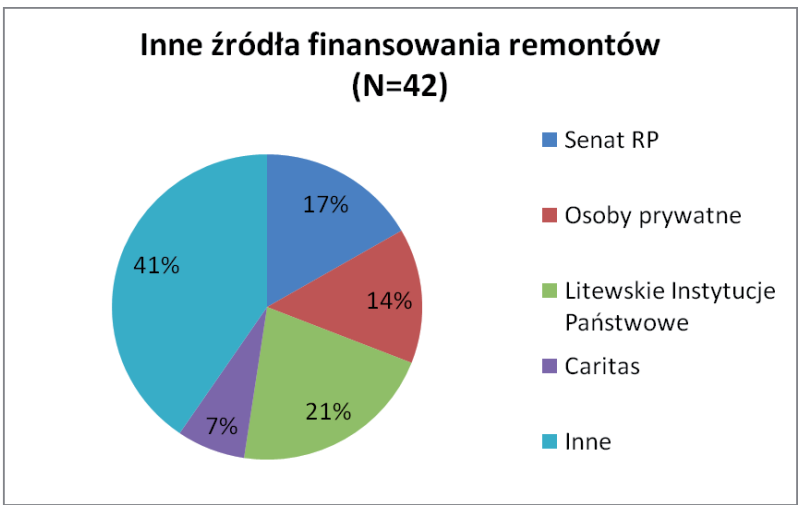
Inne źródła finansowania remontów (N=42)
17%
41%
14%
21%
7%
Senat RP
Osoby prywatne
Litewskie Instytucje Państwowe
Caritas
Inne

Pytanie 26.

Czy szkoła korzystała z pomocy dydaktycznych lub innych pomocy naukowych w latach 2006-2009:

a) dotowanych przez polskie instytucje rządowe (np. Senat RP, MEN, przekazywane za pośrednictwem takich organizacji pozarządowych jak Stowarzyszenie „Wspólnota Polska", Fundacja „Oświata Polska za Granicą", Pomoc Polakom na Wschodzie, SEMPER POLONIA):

☐TAK ☐NIE

b) przekazywanych przez inne polskie organizacje pozarządowe: (niewymienione w pkt. A – Polska Akcja Humanitarna)

☐TAK ☐NIE

jeżeli tak to jakie: …….

c) przekazywanych przez zagraniczne organizacje polonijne (Towarzystwo Wspierania Edukacji Polskiej na Litwie, Komitet Pomocy Polakom na Wschodzie):

☐TAK ☐NIE

jeżeli tak to jakie: ……..

d) inne podmioty i organizacje:

☐TAK ☐NIE

jeżeli tak to jakie: **…**

Komentarz do odpowiedzi

Pomoc dydaktyczna dla szkół pochodzi w przeważającej mierze od Państwa Polskiego, reprezentowanego przez Senat RP i Wspólnotę Polską, polskie placówki dyplomatyczne w Republice Litewskiej (Ambasada RP i Konsulat Generalny RP), a także (w mniejszym zakresie) przez Fundację „Pomoc Polakom na Wschodzie".

Poza tym jednak, brak systematycznej opieki nad sferą działalności dydaktycznej szkół polskich na Wileńszczyźnie oraz ich wyposażeniem dydaktycznym ze strony polskich wyspecjalizowanych organizacji pozarządowych, fundacji i stowarzyszeń. Szkoły usiłują na własną rękę szukać i znajdować partnerów w tym względzie, co jednak nie jest łatwe, ani wystarczająco skuteczne.

Zadziwiające, że istnieje pewna grupa szkół, które nie otrzymały dotychczas żadnej pomocy dydaktycznej, od żadnej z wymienionych w ankiecie grup instytucji i organizacji!

Pytanie 26

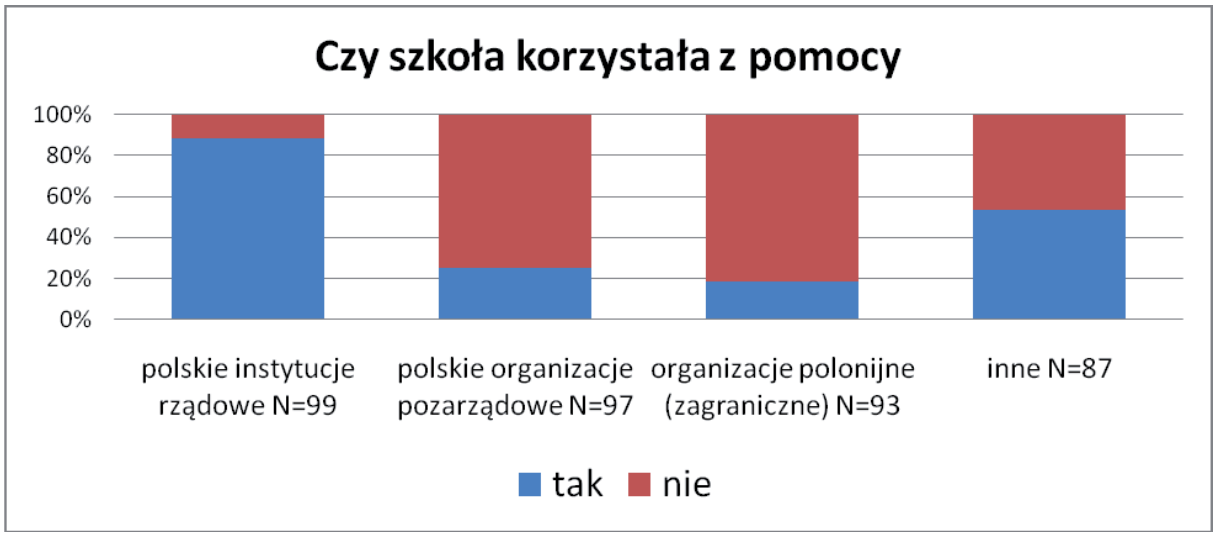
Czy szkoła korzystała z pomocy
100%
80%
60%
40%
20%
0%
polskie instytucje rządowe N=99
polskie organizacje pozarządowe N=97
organizacje polonijne (zagraniczne) N=93
inne N=87
tak
nie

Pytania 27-29.

Pytanie 27.

Ilu nauczycieli ogółem pracuje w szkole, proszę podać:

a) liczbę osób: -……..
b) ilość etatów:-……..
c) liczbę nauczycieli prowadzących zajęcia w języku polskim: -……..

Pytanie 28.

Ilu nauczycieli należących do poniższych grup pracuje w Pani/a szkole:

	Liczba osób
nauczyciel	
starszy nauczyciel	
metodyk	
ekspert	

Pytanie 29.

Czy odczuwa Pani/Pan braki kadrowe?

☐TAK ☐NIE

Jeżeli tak to proszę podać przedmiot, liczbę osób i język nauczania:

Przedmiot	Liczba osób	Język nauczania

Komentarz do odpowiedzi

Niestety, wyrobienie sobie obiektywnej i odpowiadającej rzeczywistości opinii na temat liczebności środowiska nauczycieli polskich na podstawie odpowiedzi na pytanie 27 i 28 nie jest możliwe. Polscy nauczyciele w większości przypadków zmuszeni zostali (warunkami ekonomicznymi) do podejmowania pracy zarobkowej w kilku jednocześnie szkołach, co między innymi sprawia, iż szkoły polskie nie cierpią na braki kadrowe, ale równocześnie nie daje to jasnego obrazu stanu polskiego nauczycielstwa na Litwie.

Pytanie 29

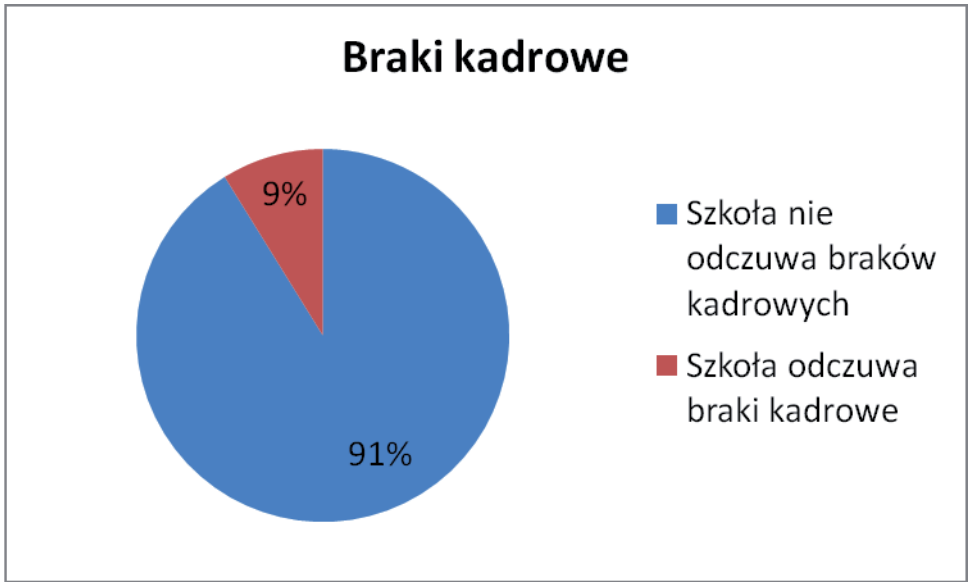
Braki kadrowe
9%
91%
Szkoła nie odczuwa braków kadrowych
Szkoła odczuwa braki kadrowe

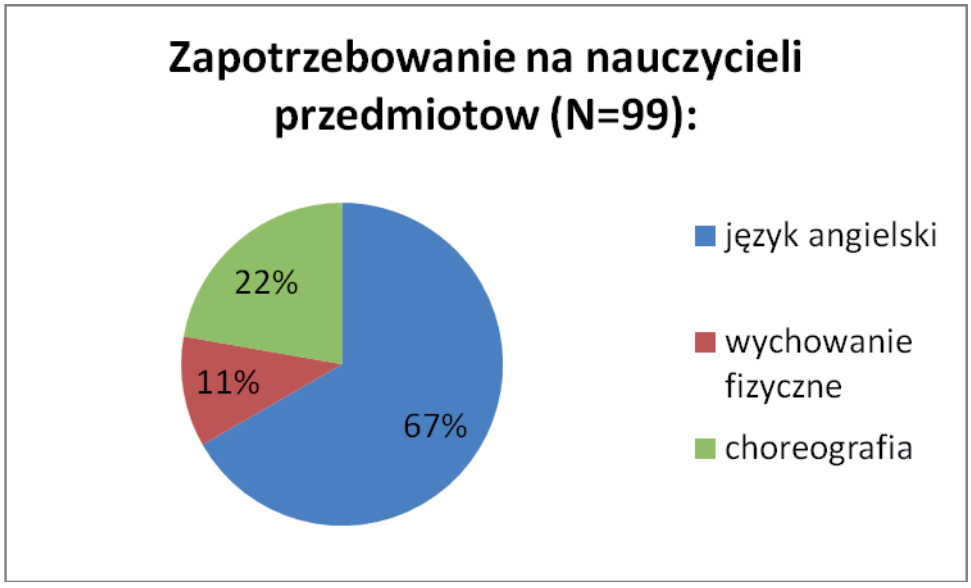
Zapotrzebowanie na nauczycieli przedmiotow (N=99):
22%
11%
67%
język angielski
wychowanie fizyczne
choreografia

Pytanie 29

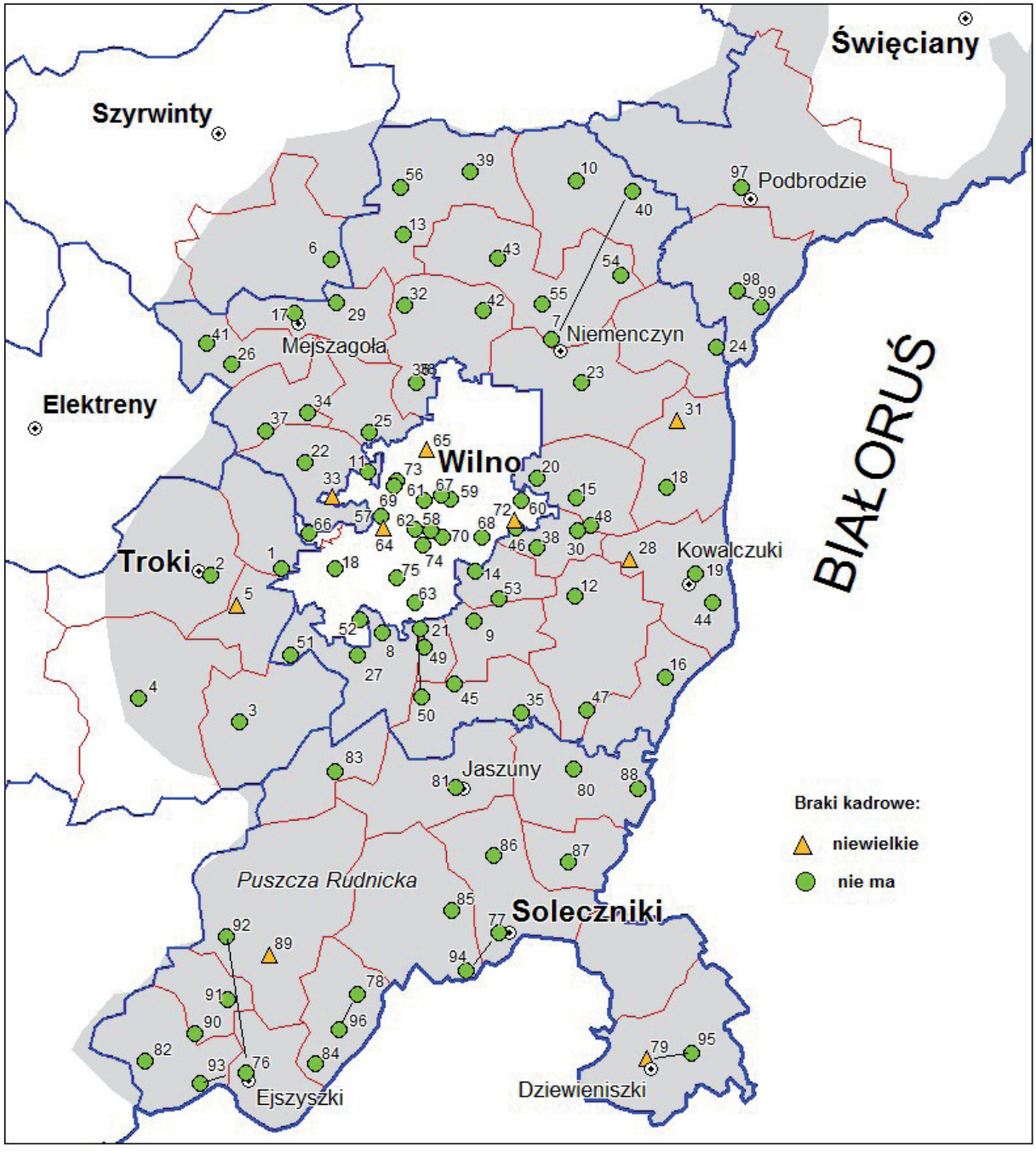

Ryc. 24. Braki kadrowe w szkołach

Pytanie 30.

Czy nauczyciele z Pani/a szkoły korzystają z kursów/szkoleń dokształcających

☐TAK ☐NIE

Jeżeli tak proszę podać za ostatnie 3 lata:

Nazwa kursu/szkolenia:	Gdzie kurs/szkolenie było organizowane (miejscowość)	Kiedy kurs/szkolenie było zorganizowane	Liczba uczestników z Pani/a szkoły	Kto organizował kurs/szkolenie

Komentarz do odpowiedzi

Wszystkie polskie szkoły uczestniczą bardzo aktywnie w procesie dokształcania i podnoszenia kwalifikacji swoich nauczycieli. Ilość kursów i szkoleń, w których brali udział w minionych kilku latach nauczyciele każdej ze szkół, to zazwyczaj długie, kilkustronicowe spisy i wykazy. Ostatecznie, w ramach badań, przyjęto zasadę notowania jedynie kilku szkoleń przykładowych, dających ogólny obraz procesu dokształcania. Gdyby jednak niezbędne okazały się kompletne wykazy, odpowiadające konkretnym okresom, szkoły zobowiązały się do ich dostarczenia.

Pytanie 30

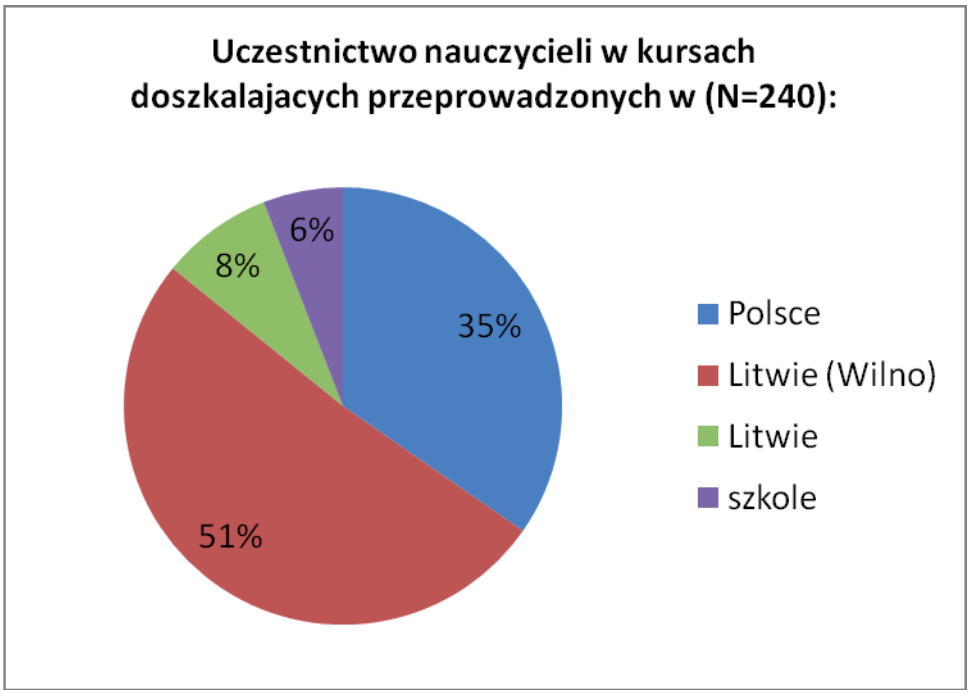
Uczestnictwo nauczycieli w kursach doszkalajacych przeprowadzonych w (N=240):
6%
8%
35%
51%
Polsce
Litwie (Wilno)
Litwie
szkole

Zagadnienia demograficzne

Zmiany liczby urodzeń w rejonach Powiatu Wileńskiego w latach 2001-2009

rejon	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Elektreny	231	214	232	233	257	241	267	273	286
Soleczniki	399	366	403	386	417	378	426	456	451
Szyrwinty	177	159	150	166	149	171	168	167	189
Święciany	282	263	246	259	235	260	261	258	277
Troki	346	327	318	325	332	320	351	354	382
Wiłkomierz	424	361	364	358	376	351	388	429	441
m. Wilno	4549	4658	4788	4898	5238	5690	5972	6786	7381
Wilno	907	814	781	918	970	972	1050	1100	1227
Powiat Wileński	7315	7162	7282	7543	7974	8383	8883	9823	10634

Zmiany liczebności grupy wiekowej 0-4 w latach 2001-2009 w rejonach samorządowych Powiatu Wileńskiego

rejon	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Elektreny	1480	1422	1288	1229	1183	1152	1168	1221	1255
Soleczniki	2168	2090	2016	1982	1938	1949	1937	1999	2057
Szyrwinty	1022	971	923	861	845	785	779	794	809
Święciany	1528	1486	1424	1379	1299	1276	1254	1254	1263
Troki	1973	1897	1861	1785	1722	1661	1628	1654	1696
Wiłkomierz	2277	2229	2100	2021	1929	1891	1805	1842	1890
m. Wilno	25382	24873	24507	24005	23675	23879	25035	26385	28376
Wilno	4789	4762	4669	4606	4517	4528	4565	4776	5135
Powiat Wileński	40619	39730	38788	37868	37108	37121	38171	39925	42481

Informacje o

Tab. 2. Rok powstania szkoły, liczba dzieci dojeżdżających i w przedszkolach.

nr	Pełna nazwa	Rok powstania szkoły polskojęzycznej	Liczba uczniów dojeżdżających	Liczba dzieci w przedszkolach
1	Szkoła Średnia im. Henryka Sienkiewicza w Landwarowie	1992	41	24
2	Szkoła Średnia w Trokach	1992	100	0
3	Szkoła Średnia w Połukniach	2005	44	16
4	Gimnazjum w Rudziszkach	1886	0	0
5	Szkoła Podstawowa im. Andrzeja Stelmachowskiego w Starych Trokach	1919	22	60
6	Szkoła Podstawowa w Borskunach	1910	45	8
7	Gimnazjum im. Konstantego Parczewskiego w Niemenczynie	1952	240	96
8	Gimnazjum w Pogirach	1997	82	30
9	Gimnazjum im. Ferdynanda Ruszczyca w Rudominie	1939	233	60
10	Szkoła Średnia w Sużanach	1966	41	10
11	Szkoła Średnia w Zujunach	2001	18	107
12	Szkoła Średnia w Rukojniach	1957	121	26
13	Szkoła Średnia im. św. Stanisława Kostki w Podbrzeziu	1962	52	20
14	Szkoła Średnia im. św. Rafała Kalinowskiego w Niemieżu	1951	15	37
15	Szkoła Średnia w Mickunach	1957	102	0
16	Szkoła Średnia im. św. Kazimierza w Miednikach	1958	47	12
17	Szkoła Średnia im. księdza Józefa Obrembskiego w Mejszagole	1914	92	15
18	Szkoła Średnia w Ławaryszkach	b.d.	61	45
19	Szkoła Średnia im. Stanisława Moniuszki w Kowalczukach	1965	31	38
20	Szkoła Średnia w Egliszkach	1920	165	0
21	Szkoła Średnia im. św. Urszuli Ledóchowskiej w Czarnym Borze	1992	104	0
22	Szkoła Średnia w Ciechanowiszkach	1951	36	107
23	Szkoła Średnia im. Juliusza Słowackiego w Bezdanach	1989	51	15
24	Szkoła Średnia w Bujwidzach	1956	75	17
25	Szkoła Średnia w Awiżeniach	1964	99	11
26	Szkoła Podstawowa w Duksztach	1990	20	0
27	Szkoła Podstawowa w Soroktatarach	1990	5	0
28	Szkoła Podstawowa w Kienie	1920	58	9
29	Szkoła Podstawowa w Korwiu	1938	14	0
30	Szkoła Podstawowa w Kiwiszkach	1946	43	8
31	Szkoła Podstawowa w Mościszkach	2000	25	24
32	Szkoła Podstawowa w Pikieliszkach	1957	17	0
33	Szkoła Podstawowa w Płocieniszkach	1912	30	0
34	Szkoła Podstawowa im. Mariana Zdziechowskiego w Suderwie	1956	54	10
35	Szkoła Podstawowa w Rakańcach	1916	27	5
36	Szkoła Podstawowa w Rzeszy	1948	39	0
37	Szkoła Podstawowa w Rostynianach	1922	21	0
38	Szkoła Podstawowa w Wielucianach	1997	1	0
39	Szkoła Podstawowa w Wesołówce	1992	32	5
40	Szkoła Podstawowa w Tarakańcach. Filia Gimnazjum w Niemenczynie	1951	21	0
41	Szkoła Podstawowa w Ojranach	1855	4	0

42	Szkoła Podstawowa w Orzełówce	1922	26	0
43	Szkoła Podstawowa w Jęczmieniszkach	1935	56	5
44	Szkoła Podstawowa w Szumsku	1997	40	0
45	Szkoła Początkowa w Mariampolu	2006	18	15
46	Szkoła Początkowa w Grygajciach	1946	2	7
47	Szkoła Początkowa w Starym Siole	1925	15	0
48	Szkoła Początkowa w Skajsterach	1946	0	0
49	Szkoła Początkowa w Wołczunach. Filia Szkoły Średniej w Czarnym Borze	1989	12	16
50	Szkoła Początkowa w Porudominie. Filia Szkoły Średniej w Czarnym Borze	1927	7	0
51	Szkoła Początkowa w Małych Ligojniach	1997	9	4
52	Szkoła-przedszkole w Wojdatach	1990	0	27
53	Szkoła-przedszkole w Skojdziszkach	2008	9	53
54	Szkoła-przedszkole w Rudowsiach	1994	3	9
55	Szkoła-przedszkole w Kabiszkach	1992	4	46
56	Szkoła-przedszkole w Glinciszkach	1990	0	15
57	Gimnazjum im. Jana Pawła II w Wilnie	1994	41	0
58	Gimnazjum im. Adama Mickiewicza w Wilnie	1945	99	0
59	Szkoła Średnia im. Joachima Lelewela w Wilnie	1941	13	14
60	Szkoła Średnia im. Józefa Ignacego Kraszewskiego w Wilnie	1988	89	0
61	Szkoła Średnia im. Władysława Syrokomli w Wilnie	1954	45	0
62	Szkoła Średnia im. Szymona Konarskiego w Wilnie	2000	32	63
63	Szkoła Średnia w Solenikach	1994	0	0
64	Szkoła Średnia w Leszczynianach (Łazdynach) nr 36	1991	62	0
65	Jerozolimska Szkoła Średnia w Wilnie	1937	78	17
66	Szkoła Średnia w Grygiszkach	1989	32	15
67	Szkoła Podstawowa im. Antoniego Wiwulskiego w Wilnie	1998	6	0
68	Szkoła Podstawowa w Nowej Wilejce	1915	5	12
69	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wilnie	1994	52	0
70	Szkoła Podstawowa „Na Lipówce” w Wilnie	1938	6	0
71	Szkoła Podstawowa w Ludwinowie	1927	16	0
72	Szkoła-przedszkole „Zielone Wzgórze” w Nowej Wilejce	1998	15	61
73	Szkoła-przedszkole „Wilia”	1988	63	100
74	Szkoła-przedszkole „Saltinelis”	2002	10	50
75	Szkoła Początkowa „Kregzdute”	1947	0	0
76	Gimnazjum w Ejszyszkach	1956	462	12
77	Gimnazjum im. Jana Śniadeckiego w Solecznikach	1997	200	10
78	Szkoła Średnia im. Anny Krepsztul w Butrymańcach	2000	132	23
79	Szkoła Średnia im. Adma Mickiewicza w Dziewieniszkach	1928	19	14
80	Szkoła Średnia im. Pawła Ksawerego Brzostowskiego w Turgielach	1952	270	22
81	Szkoła Średnia im. Michała Balińskiego w Jaszunach	1994	72	8
82	Szkoła Średnia im. Ludwika Narbutta w Koleśnikach	1945	83	8
83	Szkoła Średnia im. Elizy Orzeszkowej w Białej Wace	1955	10	40
84	Szkoła Podstawowa w Dojlidach	1964	12	5
85	Szkoła Podstawowa w Czużekampiu	1937	70	18
86	Szkoła Podstawowa w Solecznikach Małych	1988	74	7
87	Szkoła Podstawowa w Kamionce	1993	15	9
88	Szkoła Podstawowa w Taboryszkach	1916	9	12
89	Szkoła Podstawowa w Podborzu	1918	37	13
90	Szkoła Podstawowa w Wersoce	1932	45	10

91	Szkoła Podstawowa w Dajnowie	1963	46	8
92	Szkoła Początkowa w Tetiańcach. Filia Gimnazjum w Ejszyszkach	2007	0	4
93	Szkoła Początkowa w Purwianach. Filia Gimnazjum w Ejszyszkach	1964	0	5
94	Szkoła Początkowa w Trybańcach. Filia Gimnazjum w Solecznikach	1991	2	5
95	Szkoła Początkowa w Miłkunach. Filia Szkoły Średniej w Dziewieniszkach	1968	0	9
96	Szkoła Początkowa w Janczunach. Filia Szkoły Średniej w Butrymańcach	1949	0	16
97	Gimnazjum „Żejmiana” w Podbrodziu	1992	131	0
98	Szkoła Podstawowa w Magunach	1951	38	10
99	Szkoła Początkowa w Prenach. Filia Szkoły Podstawowej w Magunach	1957	7	0

****

Kwestia oddzielna, znajdująca się niejako poza sferą badań, to konieczność rozwiązania – choć to zupełnie inna kwestia, także po stronie polskiej - problemu Wileńskiej Filii Uniwersytetu w Białymstoku pn. „Wydział Ekonomiczno-Informatyczny". Ponieważ wileński wydział jest strukturą filialną, pozbawiony jest możliwości uczestniczenia w systemie grantów finansowanych przez instytucje Unii Europejskiej, a także sam nie może być przedmiotem finansowania z funduszy europejskich. W tej mierze, władze litewskie nie tylko nie wspomagają Wileńskiej Filii Uniwersytetu w Białymstoku, ale – wg relacji dziekana prof. dra hab. Jarosława Wołkonowskiego – aktywnie utrudniają wypracowanie korzystnej formuły.

/Jerzy Kozakiewicz/

kier. zespołu badań terenowych

Studium Europy Wschodniej UW

Wnioski

1. Istniejąca sieć szkół zasadniczo zaspokaja potrzeby edukacyjne polskiej grupy mniejszościowej na Wileńszczyźnie.
2. Stan badanej infrastruktury szkolnej określić można jako zadowalający. W części placówek występują jednakże braki infrastrukturalne oraz zróżnicowane potrzeby remontowo-modernizacyjne.
3. Brakuje sieci bibliotek szkolnych. Istniejące biblioteki są niedostatecznie zaopatrzone.
4. Niewystarczający jest dostęp placówek szkolnych do polskiej prasy.
5. Zdecydowana większość szkół korzysta z pomocy dydaktycznej[1].
6. Większość szkół posiada sprzęt komputerowy oraz stały dostęp do internetu.
7. Zajęcia pozalekcyjne prowadzi 90% placówek szkolnych, uczestniczy w nich większość podopiecznych[2].
8. Szkoły biorą aktywny udział w życiu lokalnych społeczności.
9. Wszystkie placówki szkolne z polskim językiem nauczania są zaangażowane w programy dokształcania i podnoszenia kwalifikacji nauczycieli, realizowane zarówno na Litwie, jak i w Polsce.
10. Większość szkół nie bierze udziału w europejskich programach edukacyjnych, nieliczne placówki korzystają ze środków unijnych.
11. Największe zagrożenie dla polskiego szkolnictwa średniego mniejszość polska postrzega w programie reformy systemu szkolnictwa, realizowanym przez Ministerstwo Oświaty i Nauki Republiki Litewskiej[3].
12. Wdrażana reforma stwarza realne niebezpieczeństwo przerwania procesu odnawiania narodowych elit polskich w Republice Litewskiej.

---

[1] Nielicznym placówkom nie udało się nawiązać kontaktów partnerskich z organizacjami i instytucjami, mogącymi dopomóc w uzyskaniu takiego wsparcia.

[2] Znaczny odsetek uczniów bierze udział w Olimpiadzie Języka Polskiego i Literatury oraz w lokalnych i regionalnych konkursach znajomości języka polskiego (np. Mistrz Ortografii).

[3] Celem reformy jest reorganizacja systemu szkolnictwa średniego, podstawowego oraz stopniowa likwidacja szkół-przedszkoli, już obecnie istniejących w systemie szkolnictwa polskojęzycznego w stanie szczątkowym.

W szkolnictwo polskie na Litwie uderzą także zapowiadane przez władze litewskie zmiany dotyczące rozbicia systemu 12-letniej nauki w jednej szkole na podzielone 3 lub 4 oddzielnie finansowane placówki. Polskie szkoły lokalne (najczęściej wiejskie) stracą wtedy zarówno uczniów, jak i nauczycieli.

13. Stawiane szkołom wysokie wymogi akredytacyjne, przy których samorządowy koszyk pokrywa finanse szkoły, dla wielu polskich szkół są niemożliwe do zrealizowania[4].
14. Polskie organizacje mniejszościowe na Litwie dotychczas nie stworzyły skutecznego planu obrony szkolnictwa polskojęzycznego[5].

---

[4] Ogromna większość szkół średnich Wileńszczyzny, będących mocnym fundamentem szkolnictwa polskojęzycznego na Litwie, nie jest w stanie wypełnić warunków akredytacyjnych dla uzyskania statusu gimnazjum, przede wszystkim obligatoryjnego wymogu stworzenia dwóch, a niekiedy trzech klas równoległych. Inne wymogi akredytacyjne to posiadanie przez szkołę pełnowymiarowego boiska sportowego, sali gimnastycznej (z szatniami i prysznicami), sanitariatów na poziomie określonym przez resort, a także budżetu zapewniającego działalność edukacyjną, administracyjną oraz potrzeby remontowe. Spełniając wymogi reformy, spośród istniejących na Wileńszczyźnie czterdziestu czterech szkół średnich, pozostałoby zaledwie szesnaście gimnazjów. Resort nie dopuszcza żadnej możliwości różnicowania wymogów akredytacyjnych, wynikających np. z umiejscowienia szkół, czy sytuacji demograficznej.

[5] Nie jest pewne czy odniesie skutek wystąpienie z wnioskiem do Ministerstwa Oświaty i Nauki Republiki Litewskiej o przesunięcie procesu wdrażania reformy na 2011 rok. Nadmienić należy, iż rzeczywista degradacja polskiego szkolnictwa na Wileńszczyźnie odbywa się od lat. W ostatnich latach w pięciu rejonach Wileńszczyzny i mieście Wilnie odnotowano likwidację 25 placówek szkolnych.